

Tisdagen den 1 april fm.
Kl. 13.00

1 § Kompletteringsval till utskott

Anf. 1 TALMANNEN:

Vänsterpartiet kommunisternas partigrupp har som suppleant i konstitutionsutskottet under Nils Berndtsons ledighet anmält hans ersättare Birgit Hansson.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i konstitutionsutskottet
Birgit Hansson (vpk)

2 § Justerades protokollen för den 14, 17, 18, 19, 20 och 21 mars.

3 § Talmannen meddelade att *Egon Jacobsson* (s) den 26 mars återtagit sin plats i riksdagen, varigenom Gunnar Nilssons uppdrag som ersättare upphört.

4 § Föredrogs och hänvisades

Propositionerna

1985/86:90 till bostadsutskottet

1985/86:109 till konstitutionsutskottet

1985/86:123 till lagutskottet

1985/86:139 till näringsutskottet

1985/86:141 till arbetsmarknadsutskottet

1985/86:145 till skatteutskottet

1985/86:146 till lagutskottet

1985/86:147 till justitieutskottet

1985/86:148 till socialutskottet

5 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1985/86:335 och 336 till socialförsäkringsutskottet

6 § Föredrogs men bordlades åter
Konstitutionsutskottets betänkande 1985/86:16
Lagutskottets betänkanden 1985/86:17, 20, 21 och 23
Socialförsäkringsutskottets betänkande 1985/86:13
Kulturutskottets betänkanden 1985/86:14 och 15
Utbildningsutskottets betänkanden 1985/86:13 och 15

7 § Svar på interpellation 1985/86:115 om industripolitiken

Anf. 2 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Nils G. Åsling har frågat mig dels om jag är beredd att lämna en allsidig redovisning för den uppgörelse med AB Volvo som regeringen gjort med anledning av företagets avsikt att uppföra en ny bilfabrik i Uddevalla, dels om jag är beredd att närmare redovisa regeringens principiella syn på industripolitiken nu och framdeles.

Bakgrunden till den första frågan är att Svenska Varv i december 1984 fattade beslut om att upphöra med fartygsproduktionen vid Uddevallavarvet. Vid beslutstidpunkten var ca 2 300 personer sysselsatta vid varvet, och till denna siffra skall läggas ett inte obetydligt antal personer sysselsatta hos underleverantörer till varvet. De kommuner som främst skulle komma att drabbas av nedläggningen var Uddevalla, Lysekil och Munkedal, men även i angränsande kommuner kunde effekterna av nedläggningen bli kännbara.

Regeringen gjorde bedömningen att en nedläggning av Uddevallavarvet skulle komma att få stora negativa effekter i hela regionen om inte kraftfulla motåtgärder vidtogs. Regeringen utarbetade därför ett förslag till åtgärder med i huvudsak två huvudinriktningar. Det handlade för det första om att säkra riskkapital för nya industriprojekt i regionen och för det andra om ett brett program för utveckling av företag och den industriella miljön i regionen. Dessa åtgärder syftade till att långsiktigt utveckla regionens näringsliv. Eftersom man inte kunde räkna med att dessa åtgärder ensamma skulle kunna lösa det snabbt uppkommande sysselsättningsproblemet, kompletterades de med ansträngningar för att få till stånd en nyetablering av en stor industri.

Syftet med en stor nyetablering var att så snabbt som möjligt skapa nya arbetstillfällen samtidigt som den skulle ha positiva spridningseffekter på underleverantörer m. m. i regionen. För att uppnå så snabba och positiva effekter som möjligt var det angeläget att nyetableringen passade in i det befintliga industriella mönstret i regionen.

Regeringen tog ett stort antal kontakter med industriföretag för att utröna intresset för en etablering i Uddevalla. Dessa kontakter utmynnade så småningom i en överenskommelse med Volvo om etablering av en bilfabrik i Uddevalla. Det är denna överenskommelse med Volvo som Nils G. Åsling har bett mig kommentera.

Följande delar ingick i uppgörelsen:

I regeringens åtgärdsförslag ingick bl. a. att Uddevalla, Lysekils och Munkedals kommuner inplacerades temporärt i stödområdet, och Volvo beviljades, i enlighet med reglerna för lokaliseringstöd, stöd för en

etablering i Uddevalla med 200 000 kr. i lokaliseringsbidrag för varje nytt sysselsättningstillfälle som tillskapas t. o. m. år 1989. Sysselsättningen beräknades preliminärt till 1 200 personer och lokaliseringsbidraget uppgick följaktligen till 240 milj. kr. Stödet begränsades också av villkoret att det ej fick överstiga 15 % av de totala investeringskostnaderna för uppförandet av bilfabriken.

De medel som används för lokaliseringsstödsinsatser i Uddevallaregionen belastar ett särskilt anslag (prop. 1984/85:125, NU 38, rskr. 367) och påverkar således inte möjligheterna till insatser i andra regioner i landet.

Vidare fick Volvo tillstånd att utnyttja sina investeringsfonder till ett belopp på högst ca 12,5 miljarder kronor för investeringar i Uddevalla och ett antal orter i Sverige, bl. a. Olofström och Lindsberg, under perioden 1985–1989. Ett villkor för detta beslut var att en bilfabrik uppfördes i Uddevalla.

Regeringen medgav vidare förtida återbetalning av de medel som AB Volvo och vissa av dess dotterbolag betalat in på likviditetskonto enligt lagen (1984:501) om inbetalning på likviditetskonto.

Regeringen meddelade också att om Volvo skulle finna att varvsområdet var det mest lämpade för uppförandet av den nya bilfabriken skulle regeringen verka för att företaget skulle få förtur till området. Utöver löftet om att verka för förtur gjorde regeringen inga utfästelser beträffande överlåtelsen av varvsområdet. Hur och när en överlåtelse skulle ske var helt en sak för Svenska Varv och Volvo att komma överens om.

I förslaget till åtgärder för Uddevallaregionen ingick även åtgärder av mera generell karaktär. Regeringen bedömde att nedläggningen av Uddevallavarvet, som direkt och indirekt skulle komma att drabba flera tusen personer, skulle kräva omfattande arbetsmarknadspolitiska insatser för att övergången till ny sysselsättning skulle kunna ske så smidigt som möjligt. En viktig utgångspunkt för dessa insatser var att de allmänt skulle medverka till att bygga upp en väl differentierad arbetsmarknad i regionen. Genom arbetsmarknadsutbildning skulle var och en av dem som berördes av nedläggningen kunna skaffa sig förutsättningar för att få ett nytt arbete utanför varvsindustrin. De resurser som skapades för att utbilda den friställda varvpersonalen är således av generell karaktär och är avsedda att ge varvsarbetarna så goda förutsättningar som möjligt att erhålla nya arbeten inom andra områden.

Goda kommunikationer är en viktig förutsättning för en positiv utveckling av näringslivet och samhället. En effektiv infrastruktur leder inte bara till lägre drifts- och underhållskostnader för samhället utan skapar också goda förutsättningar för framtida expansion av näringslivet.

Näringslivet i Göteborgs och Bohus län har en markant inriktning mot handel, transport och verkstadsindustri. Förhållandena i Uddevalla är likartade. Göteborgsregionen är liksom Osloregionen expansiv. Den inomnordiska handeln har sedan 1970 ökat kraftigt. Mellan Sverige och Norge transporteras årligen 3 miljoner ton gods på landsväg, varav 2 miljoner ton transporteras på väg E 6. Uddevalla har ett centralt läge mellan Osloregionen och Göteborgsregionen. Förutsättningarna för ett allsidigt och omfattan-

Om industripolitiken

de näringsliv i Uddevallaregionen bör vara goda om kommunikationerna fungerar väl.

I regeringens förslag för Uddevallaregionen ingick sålunda väsentliga åtgärder för att förbättra vägnätet, som Uddevallaregionen för sin utveckling är beroende av. Dessa åtgärder vidtogs inte bara för att Volvo skulle etablera en bilfabrik, utan åtgärderna har ett betydligt vidare syfte.

Till sist skall jag beröra den sista frågan i Nils G. Åslings interpellation, om regeringens principiella syn på industripolitiken och om överenskommelsen med Volvo innebär en nyorientering av industripolitiken från regeringens sida.

Regeringens industripolitiska inriktning presenterades i proposition 1983/84:135 om industriell tillväxt och förnyelse, som riksdagen fattade beslut om våren 1984 (NU 1983/84:42, rskr. 379).

Industripolitiken skall inriktas på:

- att ge de offensiva insatserna inom industripolitiken större utrymme än hittills,
- att ta till vara utvecklingsmöjligheterna inom råvarubranscherna,
- att effektivare utnyttja den offentliga verksamheten och samhällsbyggnad-
det över huvud taget som en aktiv drivkraft i den industriella utvecklingen,
- att utveckla samhällets insatser för att stimulera verksamheten inom de
små och medelstora företagen,
- att skapa öppenhet och samverkan mellan samhället, företagen och de
anställda,
- att intensifiera strävanden till samordning mellan industrin och regional-
politiken,
- att undanröja och motverka administrativa hinder och byråkratiskt
krångel för företagen, samt
- att stärka det nordiska industripolitiska samarbetet genom inriktning på
praktiska resultat.

Regeringens förslag i fråga om Uddevallaregionen tog sikte på att genom åtgärder inom de industri-, regional- och arbetsmarknadspolitiska områdena medverka till att resurser kunde överföras från olönsam fartygsproduktion till annan, lönsam verksamhet. Det var alltså av stort värde för den svenska ekonomin och industrin att varvkapaciteten kunde reduceras och att den skickliga arbetskraften kunde överföras till branscher med utvecklings-
möjligheter. Den industriella expansionen kunde genom regeringens åtgär-
der förläggas till en region som på grund av en stor industrinedläggning var i
starkt behov av nya arbetstillfällen.

Åtgärderna för Uddevallaregionen har naturligtvis fokuserats kring
Volvoetableringen, men jag vill påminna om att förslaget innehöll ett flertal
åtgärder för att stimulera etablering av nya företag och expansion av
befintliga små och medelstora företag i regionen.

Regeringens åtgärder för att skapa ny framtid i Uddevallaregionen ligger
väl i linje med den industri-, regional- och arbetsmarknadspolitiska inrikt-
ning som regeringen arbetar för och innebär inte någon principiell nyoriente-
ring.

Anf. 3 NILS G. ÅSLING (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka industriministern för det utförliga svaret på mina frågor. Jag värdesätter mycket den stora och breda redovisning som vi här fått för *Volvoaffären*.

Bakgrunden till min interpellation är dock den kluvenhet i principiellt avseende som kommit att prägla regeringens industripolitik. Vid upprepade tillfällen har industriministern och andra företrädare för regeringen framhållit att strukturfrågor och därmed ofta förbundna regionala utvecklingsfrågor skall lösas av företagen på marknadsökonomins villkor och utan statlig inblandning. Populärt uttryckt skulle alltså industridepartementets akutmottagning vara stängd. Denna oreserverade förtroendeyttring från regeringens sida för marknadsökonomi har kommit att uppfattas som en radikal nyorientering från socialdemokratisk sida.

Uppgåelsen med Volvo om den nya bilfabriken i Uddevalla har dock markant förändrat den bilden. Det är av den anledningen som jag anhållit att industriministern skulle redovisa uppgörelsens innebörd. Industriministerns redovisning bekräftar också intrycket av att de villkor som erbjuds Volvo är utomordentligt gynnsamma och att de villkor som erbjuds inte har motsvarighet tidigare i svensk industri- eller regionalpolitik.

Om jag dristar mig till att göra en kalkyl beträffande vad det statliga stödet innebär per anställd och då diskonterar den uppgift som förekommit i pressen om att antalet anställda inte blir 1 200 utan i första hand 1 000, kommer stödet sannolikt att uppgå till 3 à 4 milj. kr. per anställd i fabriken.

Stödet fördelas på lokaliseringstöd 240 000 kr., frisläpp av investeringsfonder och förtida återbetalning av likviditetskonton 2,5–3 milj. kr., utnyttjande av varvets förlustavdrag – vilket inte bekräftas i svaret men som antyds indirekt – 500 000 kr., utbildningsbidrag enligt tidigare pressuppgifter 200 000 kr., allt beräknat per anställd och summerat till i storleksordningen 3–4 milj. kr. per anställd.

Det är naturligtvis oerhört svårt - jag skall erkänna det – att beräkna värdet av t. ex. frisläppet av investeringsfonderna. Men sannolikt är den beräkning som jag här gjort tilltagen i underkant, om man ser till företagets skattekonsekvenser.

Inför ett stöd till ett enda företag i storleksordningen 3–4 milj. kr. totalt anmäler sig naturligtvis frågan om detta är rimligt och principiellt acceptabelt. Till bilden hör – vilket också indirekt bekräftas i industriministerns svar – att de utlovade investeringarna i vägar och kommunikationer i regionen ses som en del av detta paket.

Sedan jag ställde min interpellation har en liknande uppgörelse träffats även med det andra svenska bilföretaget, Saab-Scania, beträffande ett liknande arrangemang i Malmö. Det aktualiserar ytterligare de principiella aspekterna på uppgörelsen.

Jag vill dock framhålla att jag inte invänder mot beslutet att lägga ned Uddevallavarvet och den civila fartygsproduktionen vid Kockums. Till skillnad från vad som präglade den dåvarande oppositionens beteende vid nedläggningen av Öresundsvarvet i Landskrona vill jag inte för min del medverka till att exploatera människors oro. Industripolitiken måste ju präglas av realism och hänsyn till marknadsförutsättningar.

Det finns även anledning att uttrycka stolthet över att vårt land har två så framgångsrika och expansiva bilföretag. Den fråga man måste ställa sig är dock om stöd i den omfattning som det blir fråga om i de återopade fallen är rimliga med hänsyn till företagens egen förmåga att klara investeringarna. Bl. a. får det betraktas som tillämpning av en helt ny princip att kombinera regionalpolitiskt stöd med frisläpp av investeringsfonder såsom har skett i detta fall. Tilltron till regeringens regionalpolitik får genom uppgörelserna med bilföretagen enligt min uppfattning katastrofala följder. Vilka regionalpolitiska stödformer kan i fortsättningen locka industri till avfolkningsregionerna? Små företag, som ju inte får möjlighet att som Volvo och Saab förhandla direkt med regeringen, kommer heller aldrig att mobilisera detta omfattande totala stöd. Vilka vägar anvisar regeringen för dessa företag?

Till sist frågans principiella aspekt: Dessa återopade uppgörelser med bilföretagen är i sitt slag de kraftigaste ingreppen i marknadsekonomi som någonsin förekommit i vårt land och går stick i stäv mot tidigare uttalanden från regeringens sida, nämligen att den stora devalveringen och den tredje vägens ekonomiska politik skulle innebära en avveckling av allt industristöd.

Tyvärr har alltså regeringens agerande skapat förvirring och oklarhet beträffande industripolitikens inriktning. Från den synpunkten är svaret inte heller särskilt upplysande. Det märkliga är nämligen att inga av dessa remarkabla uppgörelser med bilföretagen står i samklang, herr talman, med de åtta industripolitiska grundsatser som industriministern återopar i sitt svar.

Anf. 4 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Villkoren för Volvoetableringen i Uddevalla och villkoren för Saabetableringen i Malmö har jag och regeringen också erbjudit andra svenska storföretag. De utgör inte något speciellt för Uddevalla eller för Malmö. Områden som vi har utpekad och där vi har fört diskussioner är Bergslagen och det inre stödområdet. Jag skulle kunna nämna fler platser.

Jag vet att Nils G. Åsling under sin tid som industriminister också arbetade med storföretagen i motsvarande förhandlingar och då även använde de möjligheter som man har vid ett sådant här tillfälle. Det här är inte subventioner till bilföretagen – det är mycket viktigt att detta slås fast, inte minst för bilföretagen själva, vilka herr Åsling glädjande nog noterade är framgångsrika – utan detta är en fråga om att inom lokaliseringens politikens ram göra insatser för att få till stånd etableringar i områden där vi vill ha det. Det är i dessa båda fall fråga om att täcka de merkostnader som Volvo hade för etableringen i Uddevalla och som Saab kommer att få vid etableringen i Malmö i jämförelse med betydligt billigare alternativ.

Det är i det närmaste omöjligt att uppskatta vad exempelvis investeringsfondsfrisläppet innebär ekonomiskt för Volvo. Beslutet att låta Volvo få utnyttja befintliga och framtida avsättningar till investeringsfonderna är ju inte heller något unikt beslut. Samma typ av beslut har ju fattats vid ett flertal tillfällen under den senaste 20-årsperioden. Detta har exempelvis skett vid investeringar som större företag gjorde inom stödområdet i slutet av 1960-talet och i början av 1970-talet uppe i Norrlandslänen. Denna typ av beslut förutsätter att investeringen är betydande samt att den har stor

samhällsekonomisk och arbetsmarknadspolitisk betydelse.

Regeringen fann att Volvos etablering i Uddevalla och nu Saabs etablering i Malmö motsvarar dessa kriterier. Därför menar jag att det är i det närmaste omöjligt att i dag beräkna vilka ekonomiska effekter regeringens beslut får för Volvo. Svaret på den frågan kan ges först 1990. Det vet Nils G. Åsling mycket väl, och därför tycker jag att det möjligen är litet djävt av honom att i dag göra sådana beräkningar som han redovisat. Den ekonomiska effektens storlek blir beroende av Volvos vinstutveckling, av om fonderna är stängda eller frisläppta och av hur Volvos skattesituation är i övrigt. Om fonderna skulle vara frisläppta minskar naturligtvis också Volvos fördel – någon annan slutsats kan ingen dra av detta.

När det gäller lokaliseringsstödet vill jag dessutom peka på att det där finns en 15-procentsregel. Såsom etableringen i dag ser ut i Uddevalla kommer det därför att för Volvos del bli ett ordentligt minskat lokaliseringsstöd i förhållande till det som ingick i själva Uddevallapaketet. Detta beror på ett antal förhållanden, men 15-procentsregeln är till just för att reglera att det inte skall kunna bli fråga om oskäligen subventioner utan subventioner som gör att man klarar merkostnaderna vid en etablering.

Jag vill vidare säga att de åtgärder som vidtogs för att skapa ny sysselsättning i Uddevalla i stor utsträckning har fokuserats kring Volvos etablering av en ny bilfabrik. Men våra insatser för Uddevalla och för den här delen av landet innehöll ju ett stort antal åtgärder som tar sikte på att stimulera tillväxt och etablering av små och medelstora företag. Ett regionalpolitiskt stöd innebär inte ett stöd enbart, som i det här fallet, för Volvoetableringen, utan ett stort antal lokaliseringsstöd har redan beviljats små företag i Uddevallaregionen. Ett stort antal nya arbetstillfällen har på så sätt tillkommit. Över 500 arbetstillfällen har skapats eller kommer att skapas i små företag i Uddevalla till följd av insatserna och genom att Uddevalla tillfälligt placerades i stödområdet. Ett investmentbolag har vidare inrättats med uppgift att skapa nya industrier och ta till vara expansionskraft hos befintliga företag. Dessutom har beslut fattats om ett program för industriell utveckling, där STU tillsammans med Chalmers tekniska högskola har fått i uppdrag att utarbeta ett program för teknikutveckling och teknikspridning till små företag. Även länsstyrelsen och utvecklingsfonden har fått särskilda medel för att arbeta med små företag.

Uddevallasatsningen är alltså ett uttryck för regeringens offensiva industripolitik och ett uttryck för viljan att satsa på små företag för att ge regionen en på annat sätt utformad framtid, sedan den varit bunden till ett enda företag inom en mycket osäker bransch. Jag noterar att Nils G. Åsling och jag är överens om nödvändigheten av en strukturrationalisering i Uddevalla och om att samhället då också har ett ansvar för att kommunerna och de anställda inte lämnas att själva lösa problemen.

Anf. 5 NILS G. ÅSLING (c):

Herr talman! Jag vill vitsorda att Thage Peterson och jag är överens om behovet av fortlöpande strukturförändring. Sveriges industriella framtid är ju beroende av hur vi lyckas klara de nödvändiga förändringarna i vår produktionsapparat. Så till vida är vi alltså överens.

Thage Peterson säger att de villkor som erbjudits Volvo och Saab-Scania inte är unika och att även andra storföretag som etablerat verksamhet i ett område har erbjudits motsvarande favörer. Jag noterade att industriministern betonade att det var storföretag det gällde, inte småföretag. Men det anmärkningsvärda i vad som hänt i den industripolitiska utvecklingen under senare år är ju faktiskt den enorma favorisering som storföretagen, framför allt exportföretagen, varit föremål för och den diskriminering som småföretagen, trots vissa administrativa insatser, varit utsatta för.

Sedan säger industriministern att det här inte är fråga om subventioner utan om regionalpolitiskt stöd för merkostnader på grund av forcerade investeringar eller speciella insatser i dessa orter. Problemet är bara om man talar om regionalpolitik i förbindelse med Malmö på gränsen till den europeiska gemenskapen och de stora europeiska marknaderna och Uddevalla som en del av den expansiva västkustregionen, då förefaller ju allt tal om regionalpolitiska insatser för avfolkningsregionerna, för Norrlands inland t. ex., som ganska meningslöst. Om man vill ha en styreffekt från samhällets sida – och det trodde jag Thage Peterson och jag var överens om – måste man rimligen ta hänsyn till de allmänna förutsättningarna i landet och de balansproblem som finns. Investeringarna i Uddevalla och Malmö innebär de facto att den regionala snedbelastningen i vårt land ytterligare har förstärkts. Det är storstadsregionerna som expanderar, medan landet i övrigt stannar av. Det är den nu aktuella diskussionen om periferi och centrum som vi här kan notera.

Industriministern säger också att investeringsfondsfrisläpp har förekommit förut även i förbindelse med regionalpolitiskt stöd. Ja, det har det gjort i något sammanhang men aldrig i expansiva regioner. Min kalkyl är mycket försiktig, när jag säger att stödet från samhällets sida till Uddevalla torde röra sig om 3 å 4 miljarder kronor, vilket är exceptionellt.

Anf. 6 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag kan på goda grunder tillbakavisa Nils G. Åslings tal om att småföretagen är utsatta för diskriminering i Sverige. Det är tvärtom så att småföretagen inte på länge har mått så bra i en ekonomi som de gör i dag i Sverige. Genom den ekonomiska politiken har en stabil grund lagts för industrins utveckling. Genom omläggning av industripolitiken har utveckling och förnyelse satts i förgrunden. Genom direkt riktade insatser, ökade resurser för utvecklingsföretagen, stöd till uppfinnare, en aktiv regionalpolitik, en mycket kraftig satsning på teknikcentra och på samverkan mellan högskolor och småföretag, inrättandet av den särskilda småföretagsfonden och mycket mer har småföretagens möjligheter förstärkts. Vi kan nu konstatera att det går bra för småföretagen. Det kan helt säkert också Nils G. Åsling läsa i sin banks statistik. Jag har fått bankstatistik från Föreningsbankerna, och denna statistik, som Nils G. Åsling själv står för i ett annat sammanhang, visar sida upp och sida ner att småföretagen i Sverige för närvarande går mycket bra.

Viktigaste tecknet på detta är att lönsamheten kraftigt har förbättrats. 1983 och 1984 torde vara de bästa åren för småföretagen sedan mitten av 1970-talet. Exporten för denna företagsgrupp, dvs. företag med mellan 50

och 200 anställda, har ökat mycket kraftigt. Jag kan på område efter område peka på att småföretagen för närvarande trivs bra i svensk ekonomi. Framtidsstron är fast. Investeringarna, som föll med 20 % 1979–1982 har nu ökat med 20 % under perioden 1982–1985. Aldrig tidigare har det startats så många nya företag. 1983–1984 fick vi enligt SCB:s uppgifter netto 30 000 nya småföretag. Det var tio gånger så många som under den föregående treårsperioden.

Jag kan alltså mycket kraftigt tillbakavisa det som Nils G. Åsling sade från talarstolen här, att småföretagen diskrimineras i den socialdemokratiska industripolitiken. Det förhåller sig tvärtom!

Dessutom vill jag lämna en annan uppgift, och jag kommer helt säkert att i eftermiddagens debatt flitigt använda den, nämligen att lokaliseringpolitiken har varit framgångsrik, t.o.m. mycket framgångsrik, sedan oktober 1982. Inte mindre än 13 000 jobb har skapats till följd av beslut av den socialdemokratiska regeringen för stödområdet och för skogslänen. Jag kommer i eftermiddag att tala om för riksdagen hur många jobb som i län för län har tillkommit. 13 000 jobb har, som sagt, skapats i stödområdet och i skogslänen genom olika regionalpolitiska insatser. Inte under någon period sedan lokaliserings- och regionalpolitiken infördes i vårt land har resultaten varit så goda och insatserna visat sig vara så framgångsrika. Jag upprepar att detta inte hänt under någon period tidigare.

Vi leds lätt av mytbildning och tidningsrubriker. Men tittar vi på resultaten – det är resultaten som måste räknas – upptäcker vi att insatserna är en framgång för regionalpolitiken. Det kan icke bortresoneras. Dessutom gäller merparten av insatserna små och nystartade företag.

Sedan vill jag säga att det ligger till så här – och det tycker jag att även Nils G. Åsling skall erkänna: När det gäller satsningarna i Uddevalla och Malmö tas inga pengar från regionalpolitiken i övrigt. Inga jobb tas från skogslän eller från stödområdet, utan båda satsningarna är engångsinsatser under en bestämd period för att man skall klara sig undan de svåra kriser som skulle ha uppkommit som en följd av stora strukturrationaliseringar. Dessa pengar tas alltså från särskilda anslag som riksdagen har beviljat, eller kommer att bevilja, för satsningarna i Uddevalla och Malmö. Inte en enda krona tas från det regionalpolitiska anslaget i övrigt. Hela satsningen finansieras med nya pengar på särskilda anslag. Därför innebär inte de här åtgärderna, som syftar till att förnya näringslivet och att ge människorna i Uddevalla och Malmö en bättre framtid i nya branscher och i nya jobb, att man tar något någon annanstans, utan just detta åstadkoms i de två aktuella regionerna. Satsningarna i skogslänen och i stödområdet pågår ju redan, och det handlar dessutom om ökade regionalpolitiska satsningar.

Det är faktiskt så, att nästan en ny miljard per år har tillförts de regionalpolitiska anslagen sedan oktober 1982, då den socialdemokratiska regeringen tog över ansvaret för regionalpolitiken. Därför är det icke trovärdigt att säga att regeringens industripolitiska satsningar i Uddevalla och Malmö fördärvar möjligheterna när det gäller att göra framgångsrika regionalpolitiska satsningar på andra håll i landet. Dessutom har insatserna i Malmö och Uddevalla, som fått ett internationellt stort erkännande – det handlar alltså om hur vi hanterar strukturkriser – inte inneburit att vi har

gjort avsteg från vår långsiktiga industri- och regionalpolitik. Det här är tvärtom en markering. Vi ser nämligen Sverige som ett land och inte som en del.

Anf. 7 NILS G. ÅSLING (c):

Herr talman! Jag skall självfallet inte frånta industriministern glädjen över att strukturinsatserna även internationellt har fått ett erkännande. Det har ju varit karakteristiskt för svensk industripolitik under åtminstone ett decennium att man förutsättningslöst har gett sig i kast med strukturproblemen. Men vad som är anmärkningsvärt i fallet Uddevalla-Malmö är ju att insatserna – oavsett företagens egen finansiella status – har fått sådana enorma dimensioner. Det rör sig om 3–4 miljarder i statsstöd till Uddevalla, och det innebär enligt min kalkyl 3 à 4 miljoner per anställd. Härtill finns det ingen motsvarighet i svensk industri- eller regionalpolitik. Då må man kanske få undra – det gäller både nationellt och internationellt – hur det är med principerna i den svenska industripolitiken.

När det gäller de små företagen säger industriministern att dessa aldrig har mått bättre än de nu gör. Ja, vi har en hygglig konjunktur nu i Sverige, och det gäller ju alla företag. Den statistik som industriministern åberopar visar dock att småföretagens försörjning – i jämförelse med exportföretagens – med hjälp av eget kapital radikalt har försämrats. Det är framför allt de stora exportföretagen som har tjänat på devalveringen och på regeringens industripolitik. De stora företagens finansavdelningar svarar för en väsentlig del av den stora penningmarknad som har levt i ett drivhusklimat med höga räntor – och som har fått betalas av småföretag med mycket lägre självförsörjningsgrad.

Det är alltså en sanning med modifikation att småföretagen har det bra. Jämfört med näringslivet i övrigt har småföretagens situation försämrats.

Industriministern säger sedan att dessa insatser inte inkräktar på de regionalpolitiska anslagen i övrigt. Nej, det är riktigt, men jag förmodar att i de diskussioner som industriministern har med finansdepartementet är detta en fråga av relativt underordnad betydelse. Det är dock gemensamma pengar i statsbudgeten, och det innebär självfallet att de gemensamma resurserna ansträngs. Det är inte engångsinsatser, som industriministern gör gällande, utan det är generella insatser som görs på dessa orter. Industriministern har avböjt att värdera effekten – det kan man inte göra förrän på 1990-talet. Det är alltså två expansiva öar som skapas med enorma insatser och som kommer att påverka hela etableringsmiljön i vårt land för överskådlig tid. Jag ser industriministerns tystnad när det gäller stödets volym som en bekräftelse på att min uppgift är riktig.

Akutmottagningen, som jag tidigare skämtsamt nämnde, är stängd – men bara för de små företagen.

Anf. 8 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag kan inte dra någon annan slutsats av Nils G. Åslings senaste anförande än att han ville att regeringen inte skulle ha gjort några som helst insatser i Uddevalla, att man inte skulle ha gjort några industripolitiska, regionalpolitiska eller arbetsmarknadspolitiska insatser, utan att man

bara skulle ha genomfört den stora strukturomvandlingen med en nedläggning av en arbetsplats med 2 300 människor utan några samhällsinsatser. Jag kan inte dra någon annan slutsats av hans inlägg än att han vill att man inte gör några insatser alls i Malmö vid neddragningen av arbetsstyrkan på Kockums Varv.

Det är i och för sig bra med klarspråk, men det är i så fall ett uttryck för en ny syn från Nils G. Åslings eget parti och från riksdagen, som innebär att staten, regering och riksdag, skall medverka i strukturomvandlingar, i detta fall i statligt ägda företag, men sedan skall lämna människorna och regionen utan insatser. Jag måste säga att det var en liten sensation i min interpellationsdebatt med herr Åsling att jag har fått det konstaterandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 1985/86:116 om utländska förvärv av svenska företag

Anf. 9 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Hans Dau har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidtaga för att hindra ett återupprepande av vad som skett med Stensele Mekaniska Verkstad.

Frågan ställs mot bakgrund av den varslade nedläggningen av verksamheten i Stensele Mekaniska Verkstad AB och försäljningen av Pullmax AB i Skellefteå till utländska köpare.

Regeringen beviljade den 31 januari 1985 ÖSA AB tillstånd att förvärva samtliga aktier i Stensele Mekaniska Verkstad AB. ÖSA AB ingår i den finländska Rauma Repola-koncernen.

Den varslade nedläggningen av verksamheten i Stensele Mekaniska Verkstad har varit föremål för interpellationsdebatt i riksdagen den 4 och den 20 februari i år. Jag vill återigen upprepa att regeringen, mot bakgrund av gjorda åtaganden i samband med köpet och förvärvsärendet, utgår från att Rauma Repola tar sitt regionalpolitiska ansvar genom att antingen driva Stenselefabriken vidare eller genom att ordna alternativ verksamhet och sysselsättning för de anställda vid fabriken. Detta klara besked har också framförts till Rauma Repolas ledning, som i brev till mig bl. a. bekräftat att Rauma Repola kommer att stå för ingångna avtal och gjorda åtaganden.

Försäljningen av aktierna i Pullmax AB till utländska köpare skall prövas enligt lagen om utländska förvärv av svenska företag m. m., den s. k. företagsförvärvslagen. En ansökan om förvärvstillstånd har för ett par dagar sedan kommit in till regeringen. Jag kan inte uttala mig om hur prövningen enligt företagsförvärvslagen kommer att utfalla.

Allmänt gäller att tillstånd till förvärv skall meddelas, om det inte strider mot något väsentligt allmänt intresse. Det kan bl. a. vara fråga om industri- eller regionalpolitiska intressen, t. ex. företag som har betydande produktion, sysselsättning eller forskning och utveckling. Vid prövningen görs bl. a. en bedömning av effekterna av förvärvet. I samband med prövningen kan ett företag göra åtaganden om den fortsatta verksamheten i det förvärvade

företaget för att undanröja eller minska de befarade negativa effekterna vid förvärvet. Om riskerna med förvärvet trots detta bedöms vara för stora, skall regeringen avslå en ansökan om förvärvstillstånd. Jag kan försäkra Hans Dau om att det här aktuella fallet liksom tidigare förvärv kommer att bli föremål för en noggrann prövning enligt företagsförvärvslagen.

Anf. 10 HANS DAU (m):

Herr talman! Jag får tacka industriministern för svaret.

Jag borde kanske också tacka Thage Peterson för hans försäkran i slutet av svaret om att förvärvet av Pullmax kommer att bli föremål för en noggrann prövning. Men de erfarenheter vi västerbottningar har från Stensele och SMV, som berörs i svaret, gör att vår oro inte stillas så lätt. Vi är tveksamma till om denna försäkran är tillräcklig eller om den över huvud taget har något värde.

Jag skall först helt kort beröra SMV i Stensele. Trots att industriministern utgår från att Rauma Repola tar sitt ansvar, har redan nu industrin i Stensele skadats genom den oro som uppstått. Det är en oro och en osäkerhet som har fått ett antal nyckelpersoner i Stensele att söka andra arbeten och flytta från orten. Att reparera den skadan blir förmodligen inte så lätt, oavsett vilket ansvar Rauma Repola och Thage Peterson talar om. Dessutom är det väldigt svårt att över huvud taget få något grepp om vilka åtaganden som har gjorts från Rauma Repolas sida. Pullmax AB i Skellefteå är vad jag kan förstå i motsats till SMV ett lönsamt företag. Men i likhet med SMV är det ett tidigare statsägt företag, som av staten eller regeringen har sålts utan att några regionalpolitiska överväganden har gjorts.

Den stora likheten mellan företagen är helt klart den, att de tillverkar och saluför produkter som inom resp. bransch ligger tekniskt långt framme i den internationella konkurrensen. Därför är de åtråvärda för konkurrenterna, bl. a. för att dessa skall kunna komma över den tekniska kompetensen. Men det allra viktigaste skälet är troligen – vilket man misstänker i Rauma Repolas fall och vilket det kanske även finns anledning att misstänka då det gäller Pullmax – att man vill befria sig från en besvärlig konkurrent genom att köpa in den.

Att många av de medelstora och mindre företagen hamnar i den situationen att de köps och säljs på det sätt som nu sker med SMV och Pullmax beror oftast, vad jag kan förstå, på de orimliga skatteregler som gör det omöjligt för grundaren, som startat och utvecklat företagen, att fortsätta att äga dem. Vi måste i Sverige få en radikal förändring av skattesystemet, så att det blir möjligt att behålla och utveckla den sorts företag vi här talar om i lokal och privat ägo.

Jag anser att industriministern kortsiktigt måste medverka till att ägandet av de lönsamma och utvecklingsbara företagen stannar kvar inom de regioner där de bedriver sin verksamhet. Det borde vara i allas vårt intresse, såväl samhällets som det privata, att ägandet av Pullmax finns kvar i Skellefteåområdet. Industriministern borde, med de resurser han förfogar över, försöka medverka till att de anställda eller privata kapitalägare i Västerbotten var för sig eller gemensamt kan få chansen att förvärva företaget.

Jag har genom förfrågningar och kontakter i Skellefteå fått klart för mig att det finns de som vill förvärva Pullmax i Ursviken.

Jag vill påstå att det utifrån vad industriministern nyss har sagt förefaller finnas klara möjligheter att avslå förvärvsansökan. Han säger själv att regionalpolitiska intressen kan vara avgörande, t. ex. företag som har betydande produktion, sysselsättning eller forskning och utveckling. Det är enligt min uppfattning just vad som gäller för Pullmax.

Jag tycker att industriministern här och nu klart skall deklarerat att han kommer att verka för att ägandet av Pullmax och kanske framför allt andra liknande företag blir kvar i de regioner där företagen är verksamma. Det skulle vara en deklaration som öppnar vägen för ett samarbete mellan regeringen och lokala och regionala krafter, ett samarbete som jag tror vi skulle ha glädje av, framför allt i sådana bygder som nyss diskuterades med Nils G. Åsling och som kommer att diskuteras senare i dag.

Anf. 11 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Som jag redan har sagt i mitt svar är lagstiftningen sådan att tillstånd till förvärv skall meddelas, om det inte strider mot något väsentligt allmänt intresse. De åtaganden ett företag kan göra i samband med ett förvärv är frivilliga, och de är ägnade att tillsammans med övrigt underlag, som vi får från bl. a. länsstyrelsen i regionen, ingå i regeringens prövning av ärendet.

När det gäller Stenselefabriken kan jag konstatera igen – för vilken gång i ordningen vet jag inte – att de uttalanden och åtaganden som köparen gjorde spelade en avgörande roll för regeringens positiva ställningstagande i förvärvsärendet. Detta har meddelats företagsledningen under ärendets beredning, och det har vi påmint om senare. Köparen har förpliktat sig att handla i enlighet med vad man visste var regeringens intentioner. Som jag sade i mitt svar har också företagsledningen i ett brev till regeringen meddelat att man skall leva upp till sina åtaganden. Jag utgår naturligtvis från att Rauma Repola kommer att ta sitt ansvar för sysselsättningen i Stensele.

Förvärvsprövningen bygger på att företagen lever upp till gjorda åtaganden. Skulle det visa sig att så inte är fallet är det helt säkert att detta inte kan undgå att påverka förvärvsprövningen i framtiden.

Pullmaxärendet kom in bara någon dag före påsk, och någon prövning av ärendet har således ej inletts. Därför kan jag inte uttala mig om vilka eventuella farhågor det kan finnas anledning att hysa i detta fall.

Däremot blev jag intresserad när jag hörde att Hans Dau egentligen är ute efter en skärpning av lagstiftningen på detta område. Om detta är en korrekt tolkning av vad Hans Dau sade, är jag mycket intresserad av att höra om detta är moderata samlingspartiets linje och om man kommer att förespråka en skärpt lagstiftning i den händelse man har ett konkret fall att peka på, där företaget inte har levt upp till sina åtaganden. Det vore intressant om Hans Dau kunde förklara sig närmare, eftersom han företräder ett parti som vanligtvis ivrigt förfäktar värdet av kapitalets fria rörlighet.

När riksdagen på sin tid tog ställning till förvärvslagstiftningen var det delade meningar mellan riksdagspartierna, och den gången tillhörde moderata samlingspartiet inte dem som ville ha en skärpt lagstiftning i enlighet

med vad Hans Dau nu är ute efter. Har det möjligen nu skett en förändring från moderaternas sida så skulle jag gärna vilja höra detta.

Anf. 12 HANS DAU (m):

Herr talman! Jag vet inte om industriministern medvetet eller omedvetet missuppfattade mig. Vad jag efterlyste var att vi gemensamt skulle verka för att de här företagen kunde stanna kvar i de regioner där de är verksamma. Det är trots allt så att regionala ägare av olika skäl har ett intresse av att utveckla företagen på ett annat sätt. Jag menar att man skall söka alternativ och inte att man skall skärpa lagstiftningen. Det finns många fall där ett utländskt förvärv kan vara bra och där man kan se uppenbara fördelaktiga effekter. Men det finns också många fall där det skulle vara mycket bättre om ägandet stannade kvar inom regionen, i det här fallet Västerbotten. Jag tror att det inte bara gäller utländska förvärv, men där har vi kanske mindre möjligheter att påverka det hela. Men industriministern och industridepartementet borde ha möjligheter utöver vad de flesta andra har att söka alternativ, som i många fall finns. Jag ville att industriministern skulle deklarerera att han är villig att göra insatser, som innebär att man söker alternativ till utländska förvärv för att i regionen behålla ägandet av företagen.

Anf. 13 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Nu förstår jag ännu mindre vad Hans Dau egentligen är ute efter. Tre fyra års prövning av dessa förvärvsärenden – tunga och svåra ärenden – har lärt mig att här gäller inga vackra ord. Det är inte fråga om att tro saker och ting eller att leta sig fram till vilka planer som olika företagsledningarna kan ha i huvudet. Regeringen har att tillämpa de lagar som riksdagen stiftar – punkt och slut. Det är den lagstiftning som riksdagen har beslutat om som vi tillämpar i de här ärendena.

Här måste Hans Dau välja sida: Antingen liberaliserar man lagstiftningen och gör den ännu mjukare, så att företagen och kapitalet får friare händer och större svängrum, eller också skärper man lagstiftningen, och då reglerar man kapitalets rörelser ytterligare. De två vägarna har man att välja emellan om man vill åstadkomma en ändring av den nuvarande lagstiftningen.

Anf. 14 HANS DAU (m):

Herr talman! Pullmaxärendet är det mest intressanta, eftersom det redan avgjorts i regeringen. Enligt vad jag kan erinra mig rådde staten om Pullmax. För drygt ett år sedan sålde man företaget till ett investmentbolag, som förmodligen köpte företaget bara för att sälja det vidare, eftersom man nu efter drygt ett år gör en sådan affär. Det är när företag säljs av staten eller då man genom den lagstiftning som finns har möjlighet att pröva om man skall ge förvärvstillstånd som man bör ta tillfället i akt och se om man inte kan få tillstånd bättre lösningar.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 15 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Sten Andersson i Malmö har ställt ett antal frågor till mig angående beslut som fattats av regeringen och Svenska Varv AB med anledning av situationen för Kockums civila handelsfartygsproduktion.

Innan jag besvarar Sten Anderssons konkreta frågor vill jag än en gång betona att det meddelande som regeringen den 13 februari 1986 lämnade Svenska Varv AB och Kockums var att det i den varvsproposition som nyligen lagts på riksdagens bord inte skulle föreslås något direkt stöd för fortsatt produktion vid Kockums. Detta besked, som regeringen förutsatte skulle leda till ett senare beslut om avveckling av den civila handelsfartygsproduktionen vid Kockums, gavs samtidigt som en mängd positiva åtgärder för Malmöregionen presenterades.

Vid presentationen av insatserna i Malmöregionen fastslog regeringen att projektering och byggande av fasta Öresundsförbindelser kan starta så snart överenskommelse träffats med den danska regeringen. Diskussioner i konstruktiv anda har förts i frågan mellan företrädare för de båda regeringarna under förra månadens möte med Nordiska rådet.

Som statsråd med ansvar för de statsägda företagen, fr. o. m. mitten av oktober 1985, blev jag kontinuerligt informerad om bl. a. orderläget för Kockums. De informationer jag fick under november månad innebar att förhandlingar om nya order pågick. Vissa av dessa möjliga order förutsatte stöd.

Den 11 december 1985 beslöt styrelsen för Svenska Varv AB enhälligt att "informera ägaren om att styrelsen inte anser det möjligt att på kommersiellt godtagbara villkor fortsätta produktionen av handelsfartyg vid Kockums". Styrelsen var vid detta tillfälle fulltalig så när som på en bolagsstämmovald ledamot.

Kockums avses även i framtiden ha det sammanhållande ansvaret för utveckling och produktion av ubåtar till den svenska marinen. Karlskronavarvet kommer även i fortsättningen att vara underleverantör till Kockums av väsentliga delar av fartygen.

Anf. 16 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Det är väl i och för sig ingenting att säga om att man nu beslutat sig för att lägga ned stora delar av Kockums. Med tanke på hur varvsmarknaden ser ut är detta något som man tyvärr måste acceptera. Men jag anser ändå att statsrådet gör det litet lätt för sig, därför att han – det vågar jag påstå – har använt de sämsta av prognoser och de dyraste av subventioner för att motivera den här nedläggningen.

När vi talar om subventioner skall vi ha klart för oss att Kockums har fått stora bidrag av skattepengar. Men samtidigt bör vi veta, vilket sällan beaktas i denna debatt, att det inte bara är Kockums som har fått del av dessa pengar. För att ta ett exempel så gjorde Kockums under 1985 beställningar hos svenska företag för 915 milj. kr. Dessa företag skall alltså nu kompensera sig,

Prot. 1985/86:103
1 april 1986

*Om nedläggningen av
Kockums civila far-
tygsproduktion*

och det på en marknad som är mycket besvärlig.

Statsrådet säger att man har vidtagit en mängd positiva åtgärder. Jag vill starkt betona att jag är nöjd med en del av dessa åtgärder. Saabfabriken i Malmö hälsar jag t. ex. med tillfredsställelse. Jag vill dock betona att det inte, som man ibland gör i debatten, går att påstå att man kan kvitta ett jobb på Kockums mot ett jobb på Saab. Min övertygelse är tyvärr att det när Saab:s fabrik kommer i gång med produktionen och skall anställa folk inte blir så många "kockumiter" som får jobb där. Jag gör detta antagande på grund av att jag vet hur ålderssammansättningen ungefärligen ser ut på bilfabriker världen över, också i Sverige, och hur Kockums ålderssammansättning ser ut.

Ingen blir gladare än jag om man nu kan komma till skott när det gäller en broförbindelse mellan Malmö och Köpenhamn. Men vi som bor nere i Malmö och Skåne och har följt denna debatt de senaste 20 åren vet att det har gått upp och ner. En dag positiva besked, nästa dag negativa besked. Men om dessa besked nu är så positiva som statsrådet säger, är jag glad. Jag kan samtidigt vara litet av åskådare till det skådespel som nu måste utspela sig. Jag är inte så säker på att statsrådet har sitt eget parti med sig nere i Skåne. Så sent som för 14 dagar sedan vågade man inom Skånes partidistrikt nämligen inte ta ställning till om man skulle säga ja till en bro. Därför kan det vara till fördel om statsrådet först försöker övertyga sina egna.

Industriministern säger att det har förekommit kontakter med regeringen från Kockumsledningens sida. Med tanke på den något panikartade situation som uppstod här uppe i Stockholm under januari-februari kan man dock misstänka att dessa kontakter inte har varit så djupa som kanske hade varit önskvärt.

Jag ställde i min interpellation en fråga om Metalls ordförande Leif Blomberg var ledamot av Svenska Varvs styrelse och om han i så fall reserverade sig den 11 december 1985, när Svenska Varv talade om att man inte ansåg det vara korrekt att fortsätta med handelsfartygsproduktion vid Kockums. Statsrådet svarade att styrelsen var fulltalig så när som på en bolagsstämmovald ledamot. Det är helt klart att Leif Blomberg, Metalls ordförande, inte reserverade sig vid detta sammanträde. Efteråt har Metall gått ut och sagt att man kräver stöd till Kockums Varv för en fortsatt fartygsproduktion. Men, herr talman, det är en efterhandskonstruktion. Dagen efter att detta beslut fattats i Svenska Varvs styrelse gick nämligen en ombudsman från Metall centralt ut och talade om att man inte kunde tänka sig en fortsatt handelsfartygsproduktion vid Kockums i Malmö. Det är nämligen så att fackliga organisationer agerar på olika sätt, beroende på vem som sitter i regeringen här uppe i Stockholm. TCO är inget undantag.

I nr 4 av TCO-tidningen sade Björn Rosengren att man skulle ha både fartygsproduktion och en bilfabrik i Malmö. I samma nummer av tidningen men på ledarsidan, vilken vi hoppas har en viss förankring hos TCO, talar man om att man skall ha fartygsproduktion i Malmö och en bilfabrik i Bergslagen.

Herr talman! Det är inte utan att man, när det gäller facket's uppträdande

beroende på vem som bestämmer i Sverige, finner skäl att aktualisera cirkustalesättet att detta skall ske under största möjliga tystnad.

Prot. 1985/86:103
1 april 1986

Överläggningen var härmed avslutad.

*Om tillsättande av en
regionalpolitisk kom-
mission*

10 § Svar på interpellation 1985/86:131 om tillsättande av en regionalpolitisk kommission

Anf. 17 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Elver Jonsson har i en interpellation frågat statsministern om han är beredd att verka för att en regionalpolitisk kommission tillsätts och om så är fallet han själv är beredd att leda denna. Interpellationen har överlämnats till mig för besvarande.

Den socialdemokratiska regeringen har förstärkt och utvecklat regionalpolitiken. Anslagen till regionalpolitiken – jag talar här om lokaliseringsbidragen, glesbygdstödet, sysselsättningsstödet och nedsättningen av socialavgifter, dvs. de rena bidragsanslagen – har mer än fördubblats sedan budgetåret 1982/83. Ökad vikt läggs på att främja kunskapsuppbyggnad och teknikspridning i skilda regioner och då främst i stödområdeslänen. Likaså läggs ökad vikt på att främja företagsutveckling, produktutveckling och marknadsföring i stödområdeslänen. Vidare har särskilda insatser gjorts i regioner som drabbats av problem i samband med omfattande strukturförändringar inom industrin.

Jag har tidigare i den allmänpolitiska debatten i början av februari och i ett antal interpellations- och frågesvar redovisat regeringens syn på den regionala utvecklingen och på inriktningen av regionalpolitiken. Jag har då sagt att regeringen ser allvarligt på befolkningsutvecklingen i skogslänen och i vissa län i södra och mellersta Sverige. Jag har betonat att orsakerna till denna utveckling måste analyseras noga. Samtidigt har jag pekat på de positiva sidorna i utvecklingen i dessa län med fler i arbete och färre arbetslösa. Regionalpolitiken har givit resultat. Från november 1982 fram till i dag har regionalpolitiskt stöd lämnats vid nyetableringar och utvidgningar som beräknas ge över 13 000 nya arbetstillfällen.

Det är mindre än ett år sedan riksdagen senast beslutade om inriktningen av regionalpolitiken. Den proposition som låg till grund för beslutet hade föregåtts av en parlamentarisk utredning, och riksdagens beslut präglades av en bred enighet kring inriktningen av regionalpolitiken. Arbetet med att påverka den regionala utvecklingen kräver uthållighet. Även om befolkningssiffrorna under år 1985 inger oro är det viktigt att stå kvar vid de mål för och den allmänna inriktningen av politiken som riksdagen lagt fast. Från den grunden gäller det nu att gå vidare för att ytterligare effektivisera och förnya den regionalpolitiska medelsarsénalen och det regionalpolitiska arbetet. Jag ser positivt på det ökade intresse och den debatt som nu ägnas regionalpolitiken. Jag hoppas också att debatten kommer att föra fram till konkreta och realistiska förslag.

Det pågår för närvarande ett omfattande arbete inom regeringskansliet, hos statens industriverk och i länen för att ytterligare utveckla det regional-

politiska arbetet på olika områden. Det gäller bl. a. åtgärder för att förbättra infrastrukturen i skilda regioner, åtgärder för att förstärka samordningen mellan olika politikområden, åtgärder för att ytterligare decentralisera arbetsuppgifter från de statliga centrala verken och myndigheterna till länsstyrelserna och till verkens regionala myndigheter, åtgärder för att få en spridning av den expanderande privata tjänstesektorn ut från Stockholmsområdet, åtgärder för att stärka och främja turistnäringen i skogslänen och då främst i Norrlands inland samt åtgärder för att få utbildningen så inriktad och utformad att den kan stödja en positiv näringsutveckling i skilda regioner.

Det arbete som nu sålunda pågår på olika områden för att utveckla regionalpolitiken bör – enligt min mening – drivas vidare i de former som det nu sker och efter bedömning och beredning enligt gängse ordning föras fram till beslut i regering och riksdag. Det till industridepartementet knutna regionalpolitiska rådet liksom glesbygdsdelegationen är naturliga fora för diskussioner kring dessa frågor. Jag ser mot denna bakgrund inte skäl att föreslå regeringen att tillsätta en regionalpolitisk kommission.

Anf. 18 ELVER JONSSON (fp):

Herr talman! Jag tackar industriministern för svaret.

Den regionala utvecklingen i vårt land är oroväckande. Utflyttningen och befolkningsminskningen accelererar i redan tidigare utsatta delar av landet.

Konsekvenserna av den snabba koncentrationen i främst Stockholmsområdet kan för stora delar av Glesbygdssverige bli ödesdiger. Situationen påminner mycket om det som på 1960-talet kallades för flyttlasspolitik – dock med en viktig skillnad. Då var det framför allt Norrlands inland som drabbades av avtrappning av industri och befolkning. Nu har dessa negativa fenomen gjort sig mycket breda såväl i sydöstra Sverige som i Bergslagen. Effekterna även för t. ex. Dalsland kan bli mycket kännbara. Situationen är så alarmerande att regeringen borde ta initiativ till att tillsätta en särskild regionalpolitisk kommission. Jag tror att om detta inte sker kan situationen bli allvarlig redan i slutet på detta årtionde.

Skogslänen förlorade under perioden 1983–1986 över 10 000 personer genom utflyttning. Under 1985 var utflyttningstakten betydligt högre än året innan.

I Bergslagen har Örebro län och Västmanlands län under samma period förlorat flera tusen invånare genom utflyttning.

I sydöstra Sverige är Blekinge län särskilt utsatt. Allt fler lämnar länet och befolkningstalen sjunker.

Det är således inte längre bara Norrlands inland som har svårigheter att hålla befolkningstalen uppe – nu handlar det om många andra delar av landet.

Hittills i år har rapporterna om nedläggningar och neddragningar av industriell verksamhet i dessa delar av landet duggat tätt.

Ericssonkoncernen har aviserat betydande uppsägningar i bl. a. Blekinge och Dalarna. Vid Kockums Jernverk i Blekinge kommer verksamheten att dras ned, varvid ett åttiotal anställda sägs upp. I Storumans kommun med nästan 10 % av den arbetsföra befolkningen utanför den ordinarie arbets-

marknaden blir en planerad nedläggning av Stensele Mekaniska Verkstad med ca 200 anställda ett oerhört hårt slag.

Storkoncernerna Stora och Boliden har båda aviserat betydande inskränkningar i verksamheten. Dessa åtgärder drabbar i huvudsak redan utsatta orter i skogslänen och i Bergslagen.

Jag kan i det här sammanhanget peka på de problem som strukturomvandlingen inom tekoindustrin för med sig i mina hemtrakter, dvs. i Älvsborgs län. Inte mindre än ett tiotal företag i den branschen har lagts ned på några månader. Det mest aktuella fallet i dag är Stigtex i Färgelanda i Dalsland, som nu hotas av nedläggning, varvid 110 anställda skulle förlora jobben. Detta skulle vara ett mycket hårt slag för ett litet brukssamhälle. De villkor som statliga Uddevallainvest ställt för fortsatt drift skulle innebära att av riksdagen stiftade lagar, t. ex. turordningsreglerna i LAS, skulle sättas helt ur spel. Samtidigt expanderar storstadsregionerna kraftigt. Kring högskolorna byggs det upp verksamheter som uppenbarligen har framtiden för sig. Det är naturligtvis i sig bra.

Herr talman! Mot den här bakgrunden är det lätt att ha förståelse för den desperation som på olika sätt kommer till uttryck från de berörda länen. Landshövding Hagnell i Gävle visar kartor som anger att mörkret sänker sig över södra Sverige. Landshövding Bengt Norling i Karlstad undrar varför Värmlands län inte kommer i fråga för tillnärmelsevis samma omsorg från statsmakternas sida som exempelvis varvsregionerna. Senast kunde vi häromdagen i Mittnytt ta del av den socialdemokratiska länsordföranden i Kopparbergs län Börje Anderssons besvikna och uppgivna uttalanden om en misslyckad regionalpolitik. Den oro som finns ute i landet över utvecklingen har också kommit till uttryck i ett hundratal regionalpolitiska motioner i riksdagen. Det finns, herr talman, inget enskilt ämne som ger anledning till att det väcks så många förslag i riksdagen som just behovet av att stärka regionalpolitiken. Debatten här i dag, som förefaller bli mycket omfattande, är också ett uttryck för den oro som så många ledamöter känner i egenskap av företrädare för olika delar av landet.

Det skall också sägas, herr industriminister, att det inte finns några enkla lösningar på de problem som vi nu diskuterar. Att industriministern själv inte är omedveten om problemen framgår av interpellationssvaret. Men jag anser ändå att ministrerns svar andas väl mycket av självbelåtenhet. Borde inte regeringen ta mera allvarligt på de mycket tydliga signaler som kommer från så många utsatta delar av landet? Jag tror att vi måste ta ett gemensamt ansvar för att finna nya lösningar på problemen. Alla berörda parter måste förmås att ta ett större ansvar för landets regionala utveckling. Många anser i det läget att en regionalpolitisk kommission skulle kunna fylla en viktig uppgift i detta sammanhang. Nu hänvisar industriministern till det arbete som pågår inom det regionalpolitiska rådet. Detta råd har – som jag uppfattat saken – fört en alltför undanskymd och tynande tillvaro. Det skulle vara intressant att få en kompletterande redovisning från industriministern om vad regionalpolitiska rådet har för planer som gör att industriministern inte anser det nödvändigt med en särskild kommission för regionalpolitiska problem.

Sammanfattningsvis, herr talman, anser jag att både industriministerns svar och det som skett sedan interpellationen framställdes talar för att regeringen borde tillsätta en kommission med en bred sammansättning. Jag tror för övrigt att riksdagen inte kommer att nöjda sig med mindre.

Anf. 19 ANDERS G HÖGMARK (m):

Herr talman! Industriministern säger i sitt svar att han ser allvarligt – jag utgår från att det är hela regeringen som ser allvarligt – på befolkningsutvecklingen under 1985. Det är ganska naturligt när man studerar den statistik som finns att tillgå. Men jag har svårt att se att den oro som industriministern ger uttryck för avspeglas i svaren i dag här i kammaren. Jag har en känsla av att det kommer att vara på samma sätt under den här länsrundan. Och det är ju ganska märkligt, för vi har nu en högkonjunktur och har under en ganska lång tid haft en bra konjunktur. En fundering blir då: Om det nu i en högkonjunktur går så pass dåligt med befolkningsutvecklingen i ett antal län, måste det då till en lågkonjunktur för att få en bättre befolkningsutveckling i skogslänen? Eller är det så att varken högkonjunktur eller lågkonjunktur passar den socialdemokratiska politiken? Det är en liten fundering som en del har.

Det är helt nödvändigt att man inte bara tittar på befolkningsutvecklingen, för det är ju bara toppen på isberget. Det är en avspeglning av djupare problem, som det i och för sig finns en ganska god samstämmighet om att de existerar. Det är den tilltagande koncentrationen till ett fåtal orter, till universitetsorter och centra för regionalsjukvård. Det är flyttning av yngre välutbildad arbetskraft till dessa regioner samt framför allt tilltagande problem för både institutioner och företag att rekrytera kvalificerad arbetskraft till små orter, till Norrlands län och många orter i södra Sverige. Detta tycker jag lätt glöms bort i diskussionen. Det är en accelererande process som pågår. Den strida motionsfloden, industriministern, vittnar väl om att de som framfört önskemål om en kommission inte är helt ute i ogjort väder. Jag har en känsla av att även industriministerns egna partivänner har tankar i den riktningen.

Under de kommande veckorna kommer vi i arbetsmarknadsutskottet att diskutera regionalpolitiken. Vi skall även ha uppvaktningar vad gäller önskemålen om en kommission framöver. Kanske det skulle vara ett gott råd, åtminstone ett råd, att med sina partivänner i utskottet diskutera hur man på ett smidigt sätt kan ta sig fram och manövrera bland dessa blindskär. Kanske skulle detta vara någonting att fundera över framöver. Jag tror nämligen att gensvaret för en sådan kommission är långt större i utskottet och bland dess ledamöter än vad industriministern ger uttryck för.

Det är viktigt och nödvändigt att diskutera regionalpolitiken i ett helhetsperspektiv på ett annat sätt än i termer av stödkronor och bidrag. Jag tror nämligen inte att det är i antalet kronor framöver som lösningarna mer eller mindre på problemen ligger.

Jag vet att det pågår ett arbete inom departementet, där man ser över hur olika sektorer kan samverka och vilka effekter olika beslut på olika sektorer har. Jag skulle vilja fråga industriministern om han på något sätt vill lätta på förlätnen i det här arbetet. Vilka tankar har industriministern, och vilka

direktiv har industriministern gett som ansvarig för den regionala utvecklingen i landet exempelvis när det gäller småföretagen? På vilket sätt skall vi minska dräneringen av kapital från småföretagen genom löntagarfonderna i dag? Har industriministern gett direktiv till arbetsgruppen att omgående försöka lösa problemen med skatt på arbetande kapital, så att vi slipper att genomlida de gångna årens utarmning av goda familjeföretag som sålts till investmentbolag, som har flyttat utvecklingsavdelningar och marknadsföringsavdelningar till de större regionerna? Kvar står en uttunnad arbetsmarknad med mycket små möjligheter att ge arbete åt de yngre.

Vilka idéer och uppslag har industriministern givit i fråga om att exempelvis använda statsskatten som ett regionalpolitiskt instrument? Det går inte att leva på sin egen lön efter skatt i dessa orter om man är hänvisad till endast en familjeförsörjare. Samtal med industriledare och andra personer i Norrlands inland och glesbygderna pekar entydigt på att kan man inte lösa de här frågorna blir det näst intill omöjligt att klara rekryteringen av kvalificerad arbetskraft.

Har industriministern funderat på om det skulle vara av värde att införa någon form av villkorad avskrivning på studielån för att klara rekryteringen av läkare till inlandet? Då kanske man kunde slippa Dagmardiskussionen i de regioner som under flera år har dragits med vikariatsläkare i stället för att få en mera permanent besättning på dessa tjänster.

Har industriministern några fräscha uppslag när det gäller hur jord- och skogsbrukspolitiken långsiktigt skulle kunna utveckla landsbygden?

Finns det någonting på utbildningspolitikens område som skulle kunna bryta det nuvarande systemet med de s. k. G-orterna, gymnasieorterna, som fungerar som koncentrationskärnor till men för omkringliggande områden?

Om industriministern menar allvar med talet om att bredda diskussionen om regionalpolitiken i syfte att åstadkomma bättre regional balans, är det önskvärt att han inför kammaren redovisar om den nämnda gruppen har fått vidgade direktiv. Det är först då som industriministerns trovärdighet ökar när han säger att han har ett grepp om den regionala utvecklingen, att han verkligen känner oro och att han är beredd att göra någonting.

Anf. 20 SIGGE GODIN (fp):

Herr talman! Till en början ber jag att helt få instämma i Elver Jonssons synpunkter.

Med anledning av att industriministern är så nöjd med de resultat regeringen har nått i skogslänen vill jag emellertid också beskriva hur mitt eget hemlän har drabbats.

1982 fattade riksdagen ett beslut om regionalpolitiken, som bl. a. innebar att länsstyrelserna och länsplaneringen skulle få en vidgad roll. Efter det beslutet har länsstyrelserna årligen producerat tjocka luntor med papper, som mycket utförligt redovisar både de problem och de utvecklingsmöjligheter som finns i resp. län.

Ett socialdemokratiskt kommunalråd sade strax före påsk att man inte skall sitta och producera luntor med papper på länsstyrelserna utan att man skall vara optimist. Huruvida det hjälper en glesbygdskommun att kommunalrådet är optimist finns det säkert delade meningar om.

Det synes som om regeringen inte läser de väl genomarbetade länsplaner som framställs på exempelvis länsstyrelsen i Härnösand. På det tyder den utveckling som Västernorrlands län har haft under 1980-talet. Om regeringen verkligen har läst planerna, tycks man inte ha tagit någon större notis om vilka bekymmer som finns i Västernorrlands län.

Inget annat län har drabbats så hårt under 1980-talet som Västernorrland. Länet har haft en utflyttning på drygt 5 000 årligen under åren 1980–1985. Det betyder att länet har förlorat 5 700 personer netto under 1980-talet. När man därtill lägger att samtliga Norrlandslän har förlorat tillsammans 14 600 personer netto, inser man att de 13 000 arbetstillfällena som industriministern talar om inte räcker så värst långt. Mot detta måste man då ställa vad exempelvis de båda A- och B-länen får i tillökning, nämligen 50 000.

Vid en genomgång av nettoutflyttningen från Västernorrland under 1980-talet finner man att flyttningsunderskottet helt domineras av åldrarna 18–24 år. Då frågar man sig: Vad händer med befolkningen när det är just människor i dessa åldrar som flyttar? Och man frågar sig också osökt: Vilka blir kvar i glesbygden? Vad händer med de äldre som bor kvar, eller kan de inte bo kvar i glesbygden på grund av att servicen viker?

I en studie som Umeå universitet gjorde 1984 i Sollefteå kommun, med inriktning på serviceorterna Junsele och Ramsele, säger man bl. a. att den negativa utvecklingen nu nått en gräns där okonventionella metoder alltmer framstår som nödvändiga. Jag tror, herr talman, att alla tänkbara vitala metoder måste användas för att rädda inlandskommunerna.

I den här studien föreslås att kommunen bör satsa på att bli en s. k. omsorgskommun, dvs. ägna sig åt att ta hand om de äldre – att flytta tillbaka till serviceorterna dem som flyttat till kommunens centrala delar.

Med utgångspunkt från vad som föreslås i studien måste man vara helt övertygad om att något radikalt faktiskt måste göras. En kommun kan inte leva på att människorna i kommunen vårdar varandra. Därför tycker jag att det är mycket positivt att det nu finns ett förslag – eller rättare sagt två – om en glesbygdskommission. Vi måste ta de två motionerna på verkligt allvar. Eller måste vi acceptera det som en f. d. riksdagsman sade: Skall glesbygden vänta på hjälp från staten, då svälter vi ihjäl. Det kan väl ändå inte vara regeringens målsättning?

Vi behöver en regionalpolitisk kommission, och den behöver ha en bred parlamentarisk förankring. Jag hoppas att industriministern kan tycka detsamma.

Anf. 21 LENNART ALSÉN (fp):

Herr talman! Det är med beklagande som jag tar del av Thage Petersons svar på Elver Jonssons interpellation. Jag tror att en regionalpolitisk kommission hade varit ett bra medel att fokusera debatten kring regionalpolitiken. Den samordning som detta skulle innebära borde skapa en känsla av att riksdagen och regeringen tar ansvar för en rättvis fördelning av det regionala stöd som finns att fördela.

Ett bra exempel på ett län som under lång tid dragits med stora problem är Blekinge. Länet har under en lång följd av år haft en negativ befolkningsutveckling. Under loppet av tio år har länet minskat sin befolkning med ca

4 000 personer. Minskningen har skett i ansatser – inga stora, dramatiska industrinedläggningar på en gång utan relativt begränsade men ständigt pågående problem inom både det privata och det offentliga sysselsättningsområdet.

Kort och litet drastiskt kan man säga att Blekinge småblöder och har gjort så under lång tid.

Tillsammans med de norra skogslänen utgör sydöstra Sverige och kanske även Bergslagenområdet den region där arbetsmarknadssituationen är mest problemfylld i vårt land. Riksdagsledamot efter riksdagsledamot har vid skilda tillfällen och under många år värtaligt och ambitiöst beskrivit situationen i nämnda landsdelar för att om möjligt få kamraterna i alla partier medvetna om allvaret i densamma. Ibland letar man efter syndabocker. Ibland vill man kraftigt understryka och berömma vidtagna åtgärder. Ibland kanske man känner en risk att se allting i ett för snävt perspektiv – kort sagt att det blir bypolitik.

Regeringar har kommit och gått under de senaste tio åren. Oavsett borgerlig eller socialistisk färg har de från skilda utgångspunkter ansett sig ha tagit regionalpolitiskt ansvar.

Trots att en hel del insatser gjorts kan man konstatera att vårt avlånga land i dag lider av regionala balansproblem, problem som utan tvivel har accentuerats under senare år.

Förhållandena är på sina håll så svåra att regionalpolitik i olika former totalt dominerat den politiska debatten. Utan tvekan kan man säga att detta är fallet hemma i Blekinge. Kanske är det naturligt att det blir så när man ständigt får påminnelser om neddragningar, permitteringar, arbetslöshet och utflyttning från länet. Kanske är det också naturligt, i skenet av diskussionerna kring Uddevalla- och Malmösatsningarna, att man plockar fram siffror som visar att en storkoncern, väl etablerad i Blekinge, under en tioårsperiod har minskat sin personal med 2 300 personer. Kanske är det också naturligt att man gör jämförelser med andra regioner, när man under en femårsperiod sett den statliga sysselsättningen minska med 4 % samtidigt som den ökar med 11 % i riket som helhet. Kanske är det också naturligt att perspektivet blir för snävt. Kanske gör hemmaplanen oss mindre medvetna om att andra delar av landet också har problem.

Herr talman! Mot bakgrund av detta och för att vidga perspektivet och dessutom fokusera debatten på rikspolitisk nivå vore skapandet av en kommission ett medel att lyfta fram regionalpolitiken. Ett initiativ från regeringens sida i nämnd riktning skulle understryka allvaret i dagens situation. Det är också min tro och förhoppning att ett sådant initiativ skulle få ett brett stöd i riksdagen och därigenom skapa ett gynnsamt klimat för konkreta åtgärder. Det är beklagligt att regeringen inte vill ta ett sådant initiativ.

Anf. 22 ULLA ORRING (fp):

Herr talman! Nu krävs en samlad plan för glesbygdslänen! Utflyttningen måste stoppas, och därför måste en kommission tillsättas enligt ett förslag som några från de borgerliga partierna har väckt.

Hur djupt i botten får befolkningstalen sjunka innan regeringen vidtar

åtgärder? Och hur länge skall ropen skalla innan regeringen inser allvaret? Kan industriministern verkligen vara nöjd med dagens läge? Jag beklagar det svar som Elver Jonsson har fått på sin interpellation i dag.

Mina frågor gäller inte enbart Västerbotten. Situationen är av samma allvarliga art i våra skogslän över huvud taget.

För Västerbottens del är läget nu synnerligen allvarligt och då särskilt i inlandet. Framför allt drabbas de små kommunerna som mister de unga och progressiva krafterna, vilka är så nödvändiga för att samhället skall utvecklas.

Västerbotten minskade sin befolkning 1984 för första gången sedan 1970-talet. Det kan synas positivt att länets befolkningsandel hållits intakt så länge, men det beror till största delen på att Umeå under många år expanderat efter tillkomsten av universitetet. Men sammantaget är situationen i Västerbotten dystert. Den flyttningsvåg som man nu har inom hela landet kommer att få oanade följder om inte avvecklingen stoppas i vårt inland. Denna avveckling måste stoppas nu.

De med regionalpolitiken nära förbundna sysselsättningsfrågorna har av regeringen satts på undantag. Först var det Uddevallavarvets öde som skulle åtgärdas och sedan Kockums. Men vilka initiativ kommer att tas beträffande glesbygden i övrigt? Detta inland får tydligen förblöda utan större insatser från regeringens sida.

Herr talman! Jag konstaterar att tonläget har drastiskt förändrats sedan socialdemokraterna var i opposition.

Det faktiska förhållandet är att samtliga kommuner i vårt län minskade 1985 utom Umeå kommun och en av Umeås kranskommuner, vilken ökade med åtta personer. Ungdomar flyr från inlandskommunerna – det finns inga jobb.

Konsekvenserna för kommuner som Åsele, Sorsele, Bjurholm, m. fl. blir att skolor, social service, butiker, allmänna kommunikationer, post, osv. hotas. Hur många jobb i länet försvinner i och med SJ:s rationaliseringsarbete? Hur går det med de små postkontoren?

Länets basindustri, Boliden Mineral, varslar i år om indragning av 250–300 jobb, och Stekenjokkgruvan med 175 anställda är i farozonen. Ett annat exempel är SMV i Storuman med över 200 anställda i genomsnittsåldern 37 år. Vilken framtid kan dessa människor i sina bästa år förvänta sig när såväl den egna kommunen som de angränsande kommunerna saknar realistiska sysselsättningsalternativ?

Redan nu ligger den öppna arbetslösheten på en mycket hög nivå. Länsarbetsnämndens rapport för februari månad visar att de flesta branscher är i kris och att arbetsmarknaden sviktar. Det gäller bygg- och anläggningssektorn, där redan nu 15 % är arbetslösa, och åkerinäringen, för att inte tala om jord- och skogsbruket. Även sysselsättningen inom de statliga myndigheterna minskar. Ökning kan förväntas ske bara inom i stort sett tre sektorer: den kommunala sektorn, där vård- och servicetjänster efterfrågas, databranschen och verkstadsindustrin. Det borde egentligen vara ganska onödigt att peka på dessa förhållanden. De måste vara väl kända inom regeringskansliet efter de otaliga kontakter från länet som har tagits. Men otåligheten är stor över den tystnadens konformism som utbreder sig inom regeringskansliet.

Vilken framtid har dessa människor att vänta sig? Mönstret från 1960-talet får inte upprepa sig. Glesbygden och inlandet får inte på nytt bli ett råvaruområde som skall förse de expanderande industriorterna i södra och mellersta Sverige med arbetskraft.

Folkpartiet efterlyser en aktiv regionalpolitik med särskilda insatser för att öka sysselsättningen i glesbygderna. Jag har tillsammans med kamrater från centerpartiet och moderata samlingspartiet föreslagit att en kommission för glesbygdslänen skall tillsättas. Läget är nu så allvarligt att ett initiativ från regeringen behövs. I kommissionen bör ingå representanter från samtliga de politiska partierna, näringslivet, de fackliga organisationerna och regeringen. Vi kräver nu en samlad plan med förslag till åtgärder innan inlandet och skogslänen förblöder. Det brådskar, herr industriminister!

Anf. 23 BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Vårt land utsattes under 1960-talet för en flyttlasspolitik som orsakade djupa, svårläkta sår i ett stort antal kommuner. Den utflyttningsspolitik som nu pågår drabbar ännu fler kommuner och fler landsändar och är än mer allvarlig än t. o. m. 1960-talets flyttlasspolitik. Detta beror på att befolkningens ålderssammansättning i flertalet drabbade kommuner nu är långt sämre än under 1960-talet. De som nu tvingas och som uppmuntras att flytta är i stort sett unga människor. Det är framtidsfolket som försvinner. Och, herr industriminister, eftersom livet inte är evigt kommer rena befolkningsrasen att bli följderna i flertalet kommuner om den nu pågående politiken får fortsätta. Spåren/såren efter flyttlasspolitiken på 1960-talet blev djupa. Spåren/såren efter vad som nu pågår blir än djupare – därav det stora antalet regionalpolitiska interpellationer i dag.

Politiken måste därför inriktas på att utveckla hela vårt land. Speciellt måste den inomregionala obalansen observeras. Att ersätta flyttningsspolitiken med utvecklingspolitik kräver ett rakt igenom ändrat politiskt handlande, ett medvetet politiskt handlande.

Alla departement måste ta ett uttalat regionalpolitiskt ansvar. Så görs inte i dag.

Centrala verk och länsmyndigheter måste få klara politiska direktiv om en decentralistisk utveckling.

Ledande näringslivsföreträdare måste få klart för sig att regering och riksdag har bestämt sig för en positiv utveckling av hela vårt land och inte för att, som nu tycks vara på väg, endast ett antal länscentra samt storstadsregionerna skall utvecklas.

Krafttag måste tas för att den "nya" tekniken inom t. ex. data-elektronik, de kemisk-tekniska områdena och bioteknikområdena kommer hela landet till del. Det är här fråga om teknik som ger möjlighet till decentralisering och regional balans men som i dag verkar i starkt koncentrerande riktning.

Samtidigt som en ny teknik kommer regionen till del måste även gamla basnäringar – inte minst jordbruk – bevaras och få möjligheter till utveckling.

Forskning och utvecklingsarbete måste komma alla landsdelar till del. Norrlandsfonden har t. ex. gjort en utredning som visar att en mycket liten andel av forskning och utvecklingsarbete sker – eller får ske – inom den halva av Sverige som är fondens verksamhetsområde.

En medveten satsning på förnyelsebar energi, som ersätter olja, kol och kärnkraft, kommer att få stor regionalpolitisk betydelse.

Vi måste också få en positiv småföretagspolitik. Det är i grunden så, att ett decentraliserat samhälle bara kan byggas upp med en positiv småföretagspolitik.

Alla vet nu också det som centern hela tiden har sagt, att löntagarfonderna verkar i starkt koncentrerande riktning genom att pengarna går från småföretag till de största företagen och från svagare regioner till i stort sett koncentrationsorter. Bl. a. av denna anledning måste löntagarfonderna snarast avskaffas.

De regionalpolitiska länsanslagen måste kraftigt förstärkas. Detta bör ske redan i vår.

Herr talman! Jag har tagit upp några punkter – av många – som är viktiga, om vi skall bryta dagens katastrofala regionalpolitiska utveckling. Jag vill avslutningsvis än en gång betona att den regionalpolitiskt ansvarige ministern naturligtvis måste börja att kämpa för en bättre regionalpolitik. Men det är viktigt att *alla* departement, vart och ett på sitt ansvarsområde, tar regionalpolitiskt ansvar i allt beslutsfattande. Det är också viktigt att regeringen är beredd att lyssna på och ta till vara den vilja som finns i riksdagen att vidareutveckla regionalpolitiken. Därför bör frågan om en regionalpolitisk kommission kunna upptas positivt av industriministern. Jag hoppas att han ändrar sitt första svar under pågående debatt.

Anf. 24 HUGO BERGDAHL (fp):

Herr talman! Kravet på en regionalpolitisk kommission, som ligger till grund för den här debatten i kammaren i dag, är enligt min mening en av de viktigaste frågor när det gäller sysselsättningspolitiken som tagits upp på länge. Men industriministern tycks ha en annan uppfattning – jag beklagar det. Industriministern försöker måla bilden av sysselsättningsläget i mycket ljusa färger. Vi som varken bor i eller representerar de tätbefolkade regionerna känner inte igen Thage G. Petersons sätt att måla och beskriva. Det finns anledning instämma i Hans Hagnells konstaterande: Mörkret faller på över allt fler regioner när det gäller sysselsättningen.

Låt mig ta mitt eget län, Västmanlands, som exempel för att redovisa det verkliga förhållandet i fråga om arbetstillfällen och befolkningsutveckling.

Västmanland är som bekant Sveriges mest genomindustrialiserade län. Men strukturomvandlingen inom industrin har fått mycket kända konsekvenser för stora delar av länet främst där stål-, skogs- och gruvnäringarna har haft en stark ställning. Här återfinns orter som Fagersta, Skinnskatteberg, Norberg och Hallstahammar. Under senare tid har emellertid även kommuner med en helt annorlunda struktur hamnat i en utveckling, sysselsättningsmässigt, som inger stark oro inför framtiden.

I Västmanland kan Kungsörs kommun med sina drygt 8 000 invånare tjäna som ett exempel på hur tidigare ur sysselsättningsynpunkt starka fästen börjar svikta. I Kungsör, som under mer än ett århundrade helt har dominerats av små och medelstora industrier, ser man nu hur kommunens grundförutsättning helt förändrats.

I den senaste rapporten om arbetsmarknadsläget i Västmanland redovisas

en arbetslöshet för Kungsörs kommun på närmare 4,5 %, varav en stor del gäller ungdomar. Denna siffra är dubbelt så hög som den genomsnittliga siffran för hela landet. Siffrorna för Fagerstaregionen visar på en liknande utveckling.

Det här är en verklighetsbeskrivning som visar hur besvärlig sysselsättningssituationen kan vara i de olika regionerna. *trots* att vi har haft högkonjunktur under en följd av år och *trots* att vi fortfarande räknar med en sådan en tid framöver. Det finns anledning att ställa frågan: Hur skall arbetslösheten kunna hållas nere i kommuner som Fagersta och Kungsör den dag vi går in i en lågkonjunktur? Problemen är ju redan nu, i en högkonjunktur, så stora.

Den här negativa trenden i vårt län när det gäller arbetslösheten har resulterat i att Västmanlands län blivit ett utflyttningslän som dras med stora problem. Under den senaste 20-årsperioden har närmare 20 000 människor flytt länet. Under åren 1981–1985, alltså under den senaste femårsperioden, har Västmanland och Norrbotten toppat utflyttningsstatistiken. När det gäller utflyttningen är det bara Norrbotten som klår Västmanland, och då med ett par hundra människor. Detta ger en bild av utvecklingen i vårt län.

Jag är mycket spänd på att få lyssna till industriministern. Han har ju lovat att län för län redovisa hur mycket man har gjort och att tala om hur ljus situationen ändå ter sig i dag. Jag tror inte på det löftet förrän industriministern i klartext har redovisat hur det i verkligheten ligger till.

Vad interpellanten, Elver Jonsson, vill ha är en regionalpolitisk kommission bestående av ledande representanter för regering, politiska partier, näringslivet och de fackliga organisationerna. Jag tycker att interpellantens målsättning är helt riktig. Det gäller ju att ta gemensamma tag, oavsett vilket politiskt parti vi råkar tillhöra.

Att samlas kring ett arbete för gemensamma tag i den här för oss alla så viktiga frågan, nämligen frågan om arbete åt alla, borde vara en manifestation, en praktisk handling, som mer än någonting annat skulle bevisa att politikerna verkligen vill åstadkomma det som alla har talat varmt för – icke minst under den senaste tiden: mer av samarbete och mindre av politisk fejd.

Jag har anledning att ställa frågan:

Vad vill industriminister Thage G. Peterson för sin del?

Industriministerns första inlägg andades mycket av negativism när det gäller tanken på en kommission av här nämnda slag. Det finns dock tillfälle att göra ett klarläggande i den fortsatta debatten på detta område.

Anf. 25 IRÉNE VESTLUND (s):

Herr talman! Efter att ha lyssnat på inläggen efter industriministerns svar på Elver Jonssons interpellation får jag lov att återge vad en journalist en gång svarade mig. Som nybliven politiker sade jag nämligen i min nöd: Konstigt att ni aldrig skriver någonting i tidningarna hemma om vad jag säger. Jag trodde ju att det var väldigt bra. Då svarade journalisten: Ja, det kan man inte göra, för du pratar ju om det du skall prata om.

Med utgångspunkt i den situation som råder i dag måste jag nog framhålla att det jag hade tänkt säga kanske inte har så stor relevans, med tanke på vad en del av talarna här har tagit upp. Tydligt finns det i dag en del borgerliga

politiker som är väldigt okunniga om vad som är på gång ute i landet. Om den regionalpolitiska debatt som förs litet senare på året säger man ibland litet spefult att den är något av en hembygdens dag. Jag önskar att de som pratar om "hembygdens dag" skulle ta reda på vad som egentligen är på gång.

Efter att ha hört några av talarna här blir jag än mer övertygad om att den av regeringen och industriministern uppdragna strategin för regionalpolitiska insatser är både riktig och nödvändig. Det måste finnas en samlad strategi, så att de kommunala och regionala initiativ som kommer utifrån landet har möjlighet att landa någonstans, där de kan behandlas. De selektiva insatser som det talas om här måste ibland göras, både när det blir akuta problem men också när regionen, kommunerna själva, har tagit sådana initiativ att regeringen har underlag för att arbeta med problemen.

Ett sådant exempel är Bergslagskommunernas och Bergslagsdelegationens hittillsvarande arbete. Det förvånar mig litet grand att representanter som talar för dessa orter inte har klart för sig att dessa frågor tas upp på ett mycket bra sätt och drivs framåt.

Jag vill understryka en hel del av det som industriministern nämnde i sitt svar, bl. a. att strukturomvandlingen är nödvändig och att regeringskansliet därför samlat måste arbeta med dessa frågor.

De kontakter som jag och mina partikamrater i länet har med de kommunala företrädarna visar med all tydlighet att det är direktkontakterna med departement och statens industriverk som ger både snabba och långsiktiga resultat. De här kommunala företrädarna känner inte något behov av en ytterligare kommission att arbeta mot, utan de känner behov av att få resultat, genom att både frågor om pengar och andra initiativ tas upp på ett positivt sätt i de departement som beslutar om sådana ärenden.

En sak som de olika företrädarna har talat om här är bristande initiativ från regeringens och socialdemokraternas sida. Jag skulle vilja ta upp något som inte direkt hör till frågan – jag har förstått att man kan ta upp nästan vad som helst – och det är det bristande ägaransvaret inte minst i de orter som jag representerar, dvs. Bergslagsorterna. Det bristande ägaransvaret är kanske vårt största problem, och det gör att jag i hög grad vill understryka, att om regionalpolitiken även i fortsättningen skall vara samlad skall också de regionalpolitiska besluten och inriktningarna sammanvägas på det sätt som sker i dag. Det är samordning och fasthet i besluten som behövs.

Anf. 26 JÖRN SVENSSON (vpk):

Herr talman! Vi har från vpk:s sida anledning att komma med åtskilliga kritiska anmärkningar mot den moderna regionalpolitiken i Sverige. Det är ett tema som jag skall återkomma till i den större regionalpolitiska debatt som om några veckor kommer att utbryta här i kammaren.

Jag vill använda tiden i detta korta inlägg till att uttrycka min stora förvåning över den typ av debatt som de borgerliga talarna nu försöker sätta i gång. Med utgångspunkt från observationer som kan göras i snart sagt flertalet av Sveriges bygder klagar de över regionalpolitiken och utvecklingen, men de frågar sig inte en enda gång på något analytiskt sätt vad denna utveckling och denna tendens till avfolkning och utglesning beror på. Det är ju ingenting som beror på regeringens och riksdagens politik. Den påverkas

heller inte om man tillsätter aldrig så många kommissioner.

Det som nu sker, den tendens till ökad utglesning, till kriser på många orter och i många landsändar och den tendens till återupptagen koncentration av näringsliv och befolkning till vissa specifika centrum i landet är en följd av ett ekonomiskt system. Det är följden av de marknadsmekanismer vars lov ni i så många andra sammanhang sjunger. Sådan är kapitalismen. Den ger upphov till sådana tendenser. I nästan varje avancerat industriland världen över som har en kapitalistisk ordning kan vi se att denna typ av tendenser uppstår: kapitalkoncentration följd av geografisk koncentration. Det privata näringslivet och det privata kapitalet har en stark inneboende tendens att dra sig till redan välutvecklade regioner där det finns service, där det finns bankförbindelser, där det finns kommersiella kontakter, där det finns marknadskontakter osv. Det är på det sättet.

Skall man bryta eller modifiera den tendensen måste man så att säga hitta någon kraft utanför systemet, utanför de vanliga kommersiella mekanismerna, som kan gripa in och modifiera deras verkningar. Men när man kommer så långt i diskussionen viker ni av och säger bara att ni vill ha en kommission. Då växlar ni in i det hela på ett sidospår. Ni talar inte om vad det är ni vill göra för att modifiera den inneboende tendensen i den moderna kapitalismen till koncentration och geografisk utglesning.

Det är egentligen inte mycket ni vill göra. Om man någon gång i den här kammaren dristar sig till att säga något om att man kanske borde styra privat kapital och privata företag till de regioner som har problem, ropas det ständigt att kapitalets frihet måste vi behålla. Styrning är vi emot, säger de borgerliga.

Av lokaliseringstödet, som har haft en visserligen blygsam men dock viss verkan, är ni heller inga entusiastiska anhängare. Det vill ni helst ersätta med olika former av skattereduktioner och skatteförmåner för det privata kapitalet, vilket egentligen bara är att säga att det privata kapitalet skall få skatteförmåner och att de skall betalas av den offentliga sektorn med hjälp av de jobb som den annars skulle kunna skapa ute i de regioner där de så särskilt väl behövs.

När det gäller samhällssektorn över huvud taget är de borgerliga entusiastiska förespråkare för att man skall skära ned på kommunernas möjligheter att behålla den investeringstakt som har betytt så oerhört mycket just för glesbygderna och skogslänen under 1960- och 1970-talen. Det har varit utbyggnaden av samhällssektorn, speciellt den kommunala sektorn, som har skapat de flesta jobben, som har gjort att det inte blivit rena katastrofen ute i de regionerna. Men samhällssektorn vill ni ju inskränka.

När det gäller löntagarfonderna är det visserligen sant – det ligger mycket i den kritiken – att de i dag inte alls fungerar så som de borde fungera. De kan t. o. m. till viss del sägas medföra en ogynnsam eller felaktig förflyttning av resurser och kapital. Men det är dock så att dessa löntagarfonder skulle kunna användas på ett annat sätt och spela en annan roll, en positiv roll i regionalpolitiken. De skulle kunna samla ihop kapital och se till att initiativ tas ute i de regioner som är drabbade och har problem. Så skulle man kunna använda löntagarfonderna. Men det vore omöjligt med den borgerliga politiken, för den vill ha bort allt vad löntagarfonder heter. Ni tycker över

huvud taget inte om samhälleligt kapital som har någon annan målsättning än det privata kapitalet när det gäller regionalpolitiska satsningar.

Vad gäller den statliga företagsamheten, vars betydelse, inte minst för övre Norrland, har varit oerhört avgörande, som har varit en oerhört stark och viktig regionalpolitisk faktor, och är så alltjämt, är de borgerliga entusiastiska anhängare av att man i görligaste mån skall kommersialisera och sälja ut. Vad följden av det skulle bli är lätt att tänka sig. Då skulle det gå ytterligare en ström av kapital söderut till de stora centrumen. Det skulle bli ännu mindre över till skogslänen.

Herr talman! Jag har med denna lilla och snabba uppräknings försökt påpeka den grundläggande motsägelse som ligger i de borgerligas försök att göra regionalpolitiken till ett av sina stora nummer gentemot regering och riksdagsmajoritet. För de vill ingenting av det som verkligen skulle kunna åstadkomma en förändring. Då tycker man åtminstone att de skulle sitta stilla och vara tillfreds med att titta på avfolkningen och koncentrationen, för den är en följd av det förträffliga ekonomiska system som de alltid predikar för och som de tydligt vill ha.

Anf. 27 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag blev glad när jag såg den långa listan över anmälda talare till den här debatten därför att jag hoppades på en debatt med konkreta förslag och idéer om hur vi skall nå regional balans och regional rättvisa, åtminstone några förslag. Men det enda förslag som kommit fram och som är det som föranlett interpellationen är att man skall tillsätta en kommission. Det enda förslag som de borgerliga har är att man löser alla regionala problem, ja alla problem, bara man tillsätter denna kommission.

Herr talman! Det blir därför en dyster sammanfattning av innehållet i de borgerliga inläggen. Man verkar mena att det är en kommission som räknas, inte resultaten. Därför skall jag nu försöka bringa de borgerliga debattörerna något till ordning och reda igen.

Man anstränger sig till det yttersta för att förtiga att lokaliseringsspolitiken har varit framgångsrik sedan 1982. Beslut har fattats om 13 000 nya jobb i skogslän och i stödområdet. Man förtiger den positiva utvecklingen i skogslänet och i stödområdet – att sysselsättningen ökar, att industrijobben ökar, att arbetslösheten minskar.

Jag har aldrig försökt bortförklara att 1985 års flyttningssiffror är en motgång och att jag personligen också känner en stor besvikelse över dem. Men det är farligt för skogslänet, för stödområdet och för människorna som bor där om man bortser från det som är bra, om man bortser från de fördelar som finns och de egna förutsättningar skogslänet har att utvecklas. Det är farligt om ni går upp i Sveriges riksdag – i samlad trupp, som tydligt är planerat att ske denna eftermiddag – och beskriver allting i mörka färger och dysterhet.

Om det vore så illa i skogslänet som ni beskriver det skulle det vara svårt att få några företagsledare att etablera verksamhet i skogslänet, då skulle det vara svårigheter att få tekniker och vetenskapsmän att satsa på universitet och högskolor i skogslänet. Om det är så som ni beskriver det skulle man inte ha något positivt att säga om utvecklingen där. Därför är jag, herr talman,

mycket förvånad och överraskad över de inlägg som gjorts i den här debatten.

Det var ändå så att flyttlassen var fler och flyttsträckorna längre under den borgerliga regeringsperioden, men då ropade inte Elver Jonsson efter någon kommission. Då var läget verkligt alarmerande. Befolkningsminskningen i de sju skogslänen år 1981 var över 2 000. 1982 var befolkningsminskningen över 4 300. Men nu har det skett, att de regionalpolitiska satsningarna har mer än fördubblats. I ett hårt ansträngt budgetläge har mer än en miljard kronor nya pengar satsats per år. Lokaliseringspolitiken har varit framgångsrik. Det är detta, Ulla Orring, som drastiskt har förändrats sedan regerings-skiftet 1982.

Jag vet hur det såg ut under de borgerliga åren. Jag reste runt i landet och mötte då dysterhet och pessimism och en ökad arbetslöshet, som slog rekord. 34 000 industrijobb försvann under de borgerliga åren från skogslänen. Det var då, Börje Hörnlund, när centerpartiet hade ansvaret för regionalpolitiken, som såren ute i regionerna uppstod. Företag klagade över att man inte hade order, och i Stockholm satt då en regering som såg att Sverige var på väg utför. Då började man en besparingsdrive. Och var någonstans satte man in besparingsåtgärderna och nedskärningarna? Kan Börje Hörnlund möjligen gissa det?

Jo, man satte in dem på regionalpolitiken. Då minskade centerpartiet, folkpartiet och moderaterna satsningarna på regionalpolitiken med 300 milj. kr., när man som bäst hade behövt dessa pengar för regional rättvisa. Då hade det inte räckt med en kommission, då hade man behövt sju kommissioner.

Jag förstår inte riktigt folkpartiet här. Jag förstår att centerpartiet måste profilera sig nu i den här frågan och att vissa debattörer måste profilera sig inför centerpartiets olika ledarval. Moderaterna har aldrig varit intresserade av regionalpolitik, de har alltid velat att kapitalet skall få röra sig fritt efter eget val. Men folkpartiet har ju åtminstone inte för närvarande något behov av speciella profileringar utan borde se litet mera nyktert på de regionalpolitiska satsningarna.

De ökade flyttsiffrorna är en motgång, och regeringen tar dem på allvar. Men man löser inte problemen genom att tillsätta en kommission. Man måste fortsätta det långsiktiga arbetet, göra långsiktiga satsningar och åstadkomma långsiktiga lösningar. Alla förslag som kan föra det regionalpolitiska tänkandet framåt är välkomna.

Även här är jag kritisk. Den regionalpolitiska utredningen flödade inte av idéer. Trots att en av centerns främsta talesmän på det här området, Per-Ola Eriksson, tillhörde utredningen, kom det inte många idéer från den. Det har inte varit någon stor regionalpolitisk debatt i de borgerliga lägren, och inte heller inom arbetarrörelsen har vi under senare år fört någon långtgående regionalpolitisk debatt. Därför välkomnar jag en debatt, men det borde vara en debatt där vi verkligen kom fram till förslag som leder den regionala utvecklingen vidare.

Jag är inte rädd för en kommitté eller kommission i och för sig – att tillsätta sådana tillhör de demokratiska spelreglerna. Men jag tycker att det är farligt att bryta in med nya organisatoriska lösningar när vi i det regionalpolitiska

arbetet i dag har instrument som för frågorna framåt och som kan leda till att vi når resultat. Det är väl ändå, herr talman, resultaten som räknas och inte antalet kommissioner?

Under detta anförande övertog andre vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Anf. 28 ELVER JONSSON (fp):

Herr talman! Industriministern slutade med att välkomna en debatt och efterlyste fler förslag. Vi löser inte de här stora problemen på några minuter i en eftermiddagsdebatt i riksdagens kammare. Men det är viktigt att vi tar tag i dem; det är så mycket av dysterhet – det är därför som många har tagit till orda i den här debatten. Låt mig, herr talman, säga att den kritik vi framfört här i eftermiddag är en mild västanfläkt i jämförelse med vad Thage Peterson och hans partikamrater framförde i denna kammare 1982 på våren. Vi minns deras över 60 reservationer, som för övrigt den sedan tillträdande socialdemokratiska regeringen sorgglöst glömde av när man tog sig an regionalpolitiken, men det må så vara.

Thage Peterson talade om de borgerliga ären och om hög arbetslöshet. Glöm inte bort, industriministern, att det är industriministerns regering som har satt svenskt rekord i öppen arbetslöshet – det gäller både andelen och de absoluta talen.

Jag blev, herr industriminister, litet ledsen när industriministern sade att folkpartiet inte behövde profilera sig eftersom det går hyggligt för oss nu; vi skulle inte behöva göra några utspel. Men snälla industriministern, jag trodde att vi uppfattades som något mer seriösa och inte så att det här skulle vara ett försök till utspel här i kammaren för att ta partipolitiska poäng. Regionalpolitiken är betydligt viktigare.

Så några ord om den miljard per år som går till regionalpolitiken. Den är inte så märkvärdig. Det är obetydligt mer än vad som tidigare har gått till regionalpolitiken. Det är dessutom mindre än det belopp regeringen tänker ge i särskilt stöd till två storföretag med miljardvinster.

Så några ord om industriministerns svar på min fråga.

Industriministern säger att man vill effektivisera och förnya. Bra, men på vilket sätt skall det ske? Regionalpolitiska rådet har inte kommit med särskilt många förslag under de tre fyra år som Thage Peterson har haft ansvaret för regionalpolitiken. Det heter i svaret att man skall vidta åtgärder för att ytterligare decentralisera arbetsuppgifter. Men ni är från regeringens sida oerhört försiktiga med att förstärka länsanslagen, som innebär den verkliga decentraliseringen när det gäller regionalpolitiken.

Ni vill också vidta åtgärder för att få till stånd en spridning av den expanderande privata tjänstesektorn ut från Stockholmsområdet, heter det i svaret. Det är ju det ni inte klarar av just nu. Det sker en oerhörd ansamling i Stockholmsområdet. Man kan säga att i praktiken sker all nyetablering av industriverksamhet på gårdarna mellan Solna och Uppsala. I ett sådant läge behöver vi göra någonting ganska radikalt. När det gäller den statliga utlokaliseringen är läget ännu dystrare – socialdemokraterna avvisar varje förslag till utlokalisering av ny verksamhet, som riksdagen har uttalat sig för.

Herr talman! Läget är alltså bekymmersamt, och det är därför vi har tagit till orda. Jag tycker vi skall fortsätta den här debatten, och vi kan gärna föra den i en lugn och avspänd atmosfär – det tror jag sakfrågan tjänar på – men det är viktigt att den förs seriöst och att det uppfattas så.

Anf. 29 ANDERS G HÖGMARK (m):

Herr talman! Industriministern hade en del hypoteser om varför borgerliga ledamöter debatterar regionalpolitik och gjorde recensioner av bevekelsegrunderna för detta intresse.

Jag tänker inte gå in i denna diskussion. Jag deltar i debatten därför att moderata samlingspartiet har ett intresse för regionalpolitiken. Jag tycker att den regionala utvecklingen sedd i ett helhetsperspektiv inger stor oro. Den uppfattningen ger också industriministern uttryck för i svaret, åtminstone vad gäller befolkningsutvecklingen. Jag tycker att debatten och framför allt saken då gagnas av att den här frågan debatteras i ett kanske lugnare tonläge än det industriministern använde i sitt svar.

Industriministern efterlyser konkreta, positiva förslag och framhåller att han gång på gång sagt att det är värdefullt med en sådan här debatt. Industriministern säger att det under eftermiddagen har framkommit ett enda förslag, och det är förslaget om tillsättande av en kommission. Jag har lagt fram förslag – och det finns flera förslag i de motioner som väckts med anledning av regeringens budgetproposition – för att kunna bryta den djupare och mer storskaliga tendensen till koncentration. Det gäller bl. a. just frågan om hur man i glesbygden – inte bara i Norrlandslänen utan i stort sett i hela Sverige – skall kunna rekrytera s. k. nyckelarbetskraft. Även om det finns många småföretag som går bra, är ett avgörande problem för dessa att kunna rekrytera nyckelarbetskraft.

Vad är det då för förslag man redovisar? Jag vet att det finns en arbetsgrupp i departementet som över departementsgränserna tittar på olika frågor. Jag frågade industriministern vilka intentioner och direktiv som denna arbetsgrupp har för att, måhända, lösa vissa problem. När det gäller skattepolitiken antydde jag då att ett förslag i syfte att hindra den utarmning av fina familjeföretag som har skett under flera år – när socialdemokraterna har haft regeringsansvaret – är att ta bort skatten på arbetande kapital. Ett annat sätt är att börja fundera över hur man kan använda det statliga skattesystemet när det gäller regionalpolitiken.

Jag skulle vilja fråga industriministern: Finns det inte någonting av dessa tankegångar, som t. ex. att införa villkorade avskrivningslån för vissa av de unga personer som har studieskulder, som regeringen kan fånga upp?

Jag tror inte att en kommission i sig löser några problem. Tanken var väl kanske att den här kommissionen, i vettig samtalston och i positiv anda, kunde titta på ett antal nyckelfrågor och försöka komma med konstruktiva förslag i ett bredare perspektiv. Det var intentionerna. Jag vill upprepa att jag, herr talman, är övertygad om att industriministern, om han talar med sina kolleger i det socialdemokratiska partiet, skall finna att det finns ett påtagligt intresse för dessa frågor. Industriministern sade nu att han inte var direkt emot det, och det är väl att betrakta som en de sakta stegens reträtt.

Anf. 30 BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Jag vill inledningsvis säga att jag inte tänker sänka mig till den lägre debattnivån, där industriministern behandlar helt ovidkommande frågor. Jag vill emellertid påstå att industriministern lyssnar dåligt. I mitt inlägg framförde jag faktiskt en rad förslag – det antal som man kan hinna med i ett sex minuter långt inlägg.

Ett av förslagen berörde frågan om ny teknik och den möjlighet den ger till en småskalig, decentralistisk inriktning. Jag har här en ledare i en tidning som heter just Ny Teknik. I denna ställs frågan varför utvecklingen blir så här. Man skriver: "Beror det på medveten politik från staten? Är det slumpen? Är orsaken den nya tekniken? Eller är det krav från företagen?" Man fortsätter: "Men regeringen ger mest pengar till stordrift, till heta för att inte säga överhettade regioner. Så bygger de vårt framtidsland." Ledaren avslutas med: "I dag verkar regeringen för att människor ska bo tätt packade. Och låter den stora delen av landet bestå av gran, kalhyggen och skidorter. En medveten politik för det framtidsland vi vill ha tål inte att vi sitter med armarna i kors ---. Inte heller att industridepartementet och regeringen blir en akutavdelning som lämnar framtiden åt storföretagen. Vilka har vi demokratiskt valt till färdledare? Inte är det industriledare. Inte borde det väl vara en regering som överlämnar makten till industriledarna."

Jag vill påstå att regeringen utnyttjar högkonjunkturen oerhört dåligt. Högkonjunkturen utnyttjas till att flytta folk dit storföretagen vill ha dem. Då blir det en utflytningspolitik. Jag vill i det sammanhanget bara ta upp en enda sak, och det är länsanslagen.

Länsstyrelsen i Västerbottens län sade redan i augusti vid det första sammanträdet att den då i princip behövde hela det länsanslag som var tilldelat för ett helt år framåt. Nu kan man inte göra så. Men det råder inget tvivel om att det fattas pengar till mycket viktiga projekt. Om detta får fortsätta kommer pengarna till flyttningspolitiken tyvärr att överstiga pengarna till regional utveckling i länen, och då går skammen på torra land.

Anf. 31 ULLA ORRING (fp):

Herr talman! Jag vill bemöta litet av den kritik som industriministern riktade mot oss ifrån Norrlandsbänken och även mot mig. Industriministern efterlyste en nykter syn på regionalpolitiken. Jag må säga att om man lever i ett skogslän ser man verkligen nyktert på regionalpolitiken. Åker man ut och träffar människorna i bygderna och i byarna, där de ropar efter arbete och efter att ungdomen skall stanna kvar, ser man nyktert på regionalpolitiken. Framför allt ser man bristen på en aktiv regionalpolitik.

Situationen på länets arbetsmarknad har sedan i höstas starkt försämrats. Skillnaden mellan kust- och inland har i vårt län förstärkts. Den nu skisserade situationen kräver ökade insatser inom en rad olika sektorer. Utvecklingen har också gått i en riktning som gör problemen mer komplexa, och därmed ställs krav på bättre samordning av insatserna. Vi har hotet om en avveckling av Stenseles skogsmaskinproduktion. Vi har Boliden Mineral som har varslat, och vi har det eländiga läget för jord- och skogsbruket i vårt län.

Vi inbillar oss att regeringen skall ställa sig positiv till att vi vill medverka i en kommission för att försöka lösa dessa problem. Folkpartiet har lagt fram

en partimotion, vari föreslås en rad åtgärder för att åstadkomma en förbättring. Det är här fråga om en utsträckt hand, industriministern, men i och med det kraftiga slag som vi har fått här i dag känner jag att det bränns på den utsträckta handen. Jag anser att det behövs en solfjäder av olika åtgärder för att rädda inlandet och för att få människorna att stanna kvar i våra utarmade byar. Där tror jag att vi gemensamt skall kunna arbeta med våra förslag och med de förslag som regeringspartiet kan komma med. Vi har t. ex. föreslagit att det skall utgå ett persontransportstöd till de små företagen med mindre än fem anställda. Vi har velat satsa mer på länstrafiken än regeringen. Vi har också velat höja länsanslaget, som står till länsstyrelsens förfogande, och vi har föreslagit en utjämning av teletaxorna.

Ja, det är fråga om en rad smärre åtgärder som sammantagna kan bli en pusselbit i det stöd som behövs för att bevara människorna ute i våra glesbygder. Vi måste få en regionalpolitik som är värd namnet.

Anf. 32 SIGGE GODIN (fp):

Herr talman! Jag lyssnar med förfäran till industriministern när han presenterar 13 000 nya arbetstillfällen i glesbygden och förklarar sig vara nöjd med detta antal.

Jag tror att det är så inte bara i Västernorrlands län, som jag tog som exempel, utan i alla skogslän att man börjar bli desperat. Vi har sett utvecklingen år efter år efter år, och nu kan vi inte stillatigande se på längre när man – som skett i mitt hemlän – varje år flyttar ut 5 000 ungdomar, huvudsakligen 18–24-åringar. Alla i länet, från landshövdingen i toppen och hela vägen ner – politiker, fackliga företrädare, företagsledare och människor ute i de glesast befolkade byarna – ser detta och är desperata. Just därför har vi tagit upp frågan.

Då säger industriministern att han inte är rädd för en kommission. Nej, vi skall inte vara rädda för någonting i detta sammanhang, utan vi skall tillsammans jobba med de här frågorna, för nu är de verkligen akuta. Låt oss då göra en insats innan det är för sent, innan vi har åldringarna sittande ensamma ute i glesbygden och innan vi kanske tvingats flytta dem in till centralorten, därför att det inte ens finns någon som vårdar dem på grund av att det inte bor människor i yngre åldrar i dessa bygder. Låt oss jobba tillsammans i en kommission och låt oss inte vara rädda för att ta vara på argument på alla de håll där sådana finns för att se om vi inte kan komma betydligt längre än till de 13 000 arbetstillfällen som industriministern har presenterat.

Anf. 33 LENNART ALSÉN (fp):

Herr talman! Det är litet märkligt att Thage Peterson använder så hårda tonfall. Tanken bakom förslaget om en kommission var ju att samla alla goda krafter. Tyvärr har Jörn Svensson nu lämnat kammaren, men jag vill säga att alla var välkomna. T. o. m. kommunisterna skulle kunna delta i en sådan här kommission, just för att markera helheten på detta område. I dag känner vi en berättigad oro över den situation som uppstått ute i de delar av landet som ständigt dräbbas av avflyttning, som ständigt dräbbas av arbetslöshet.

Tanken bakom förslaget om en kommission var som sagt att få en samling till stånd.

Jag tycker det är märkligt att Thage Peterson inte nappar på förslaget om en regionalpolitisk kommission. Här kunde man plocka fram förslag, här kunde alla de komponenter som ingår i regionalpolitiken samordnas, här kunde frågor om utbildningspolitik, transporter och kommunikationer över huvud taget tas upp – allt detta som betyder så mycket för glesbygden.

När Storstockholsregionen på ett år ökar med tiotusentals invånare, samtidigt som antalet invånare i andra bygder minskar med tusental, är det naturligtvis någonting som har gått snett. LO:s ordförande Stig Malm har ju insett allvaret. Jag hörde i radio för en tid sedan att han föreslagit att man helt enkelt skulle avgiftsbelägga industrietableringar i storstadsområdena. Stig Malm borde väl i alla fall vara en person som Thage Peterson tycker är vettig och kan lägga fram bra förslag. När Stig Malm är orolig, borde även Thage Peterson vara orolig.

Anf. 34 HUGO BERGDAHL (fp):

Herr talman! Det här blir mitt andra och sista inlägg i debatten. Enligt reglerna har jag tre minuter på mig. Tidigare har statsrådet begärt att vi under den korta tiden skall redovisa program och alternativ. Vi har ställt frågan om industriministern vill vara med om en sådan kommission som här utförligt redovisats av Elver Jonsson.

Jag tycker det är häpnadsväckande att ett statsråd i upphetsat tonläge försöker sätta munkavle på kammarens ledamöter. Jag kan inte uppfatta industriministerns inlägg på annat sätt, när han gör konstaterandet: Jag är förvånad över att folkpartiets ledamöter ställer upp i en regionalpolitisk debatt. Sedan kommer han med några förklaringar. Det är på det viset, industriministern, att riksdagsordningen ger oss vanliga ledamöter rätten att ställa frågor. Vi har rätten på vår sida när vi begär att få raka och klara besked och svar på våra frågor, icke ett mästrande på det vis som industriministern gav prov på här. Det finns ett uttryck som jag skulle kunna föra fram till industriministern, om jag hade rätten att göra det från denna talarstol, men det har jag inte. Det skulle börja med fy, osv.

Jag har ärligt och öppet redovisat arbetsmarknadsläget i Västmanland. Jag har ärligt och öppet med klara och riktiga siffror redovisat befolkningsutvecklingen i Västmanland. Industriministern har sagt nej till att föra en samordnad debatt.

Avslutningsvis vill jag bara konstatera att om det är detta socialdemokraterna menar med ett bättre samarbete över de politiska gränserna, ett samarbete i lugnare ton mot bakgrund av vad som hänt i samhället under de senaste veckorna, då beklagar jag om industriministern tar sitt uppträdande här som ett föredöme för en sådan politik.

Anf. 35 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag beklagar om jag gjorde Elver Jonsson ledsen beträffande folkpartiets avsikter. Naturligtvis tycker jag att det är bra om folkpartiets avsikter och vad man vill från folkpartiets sida när det gäller regionalpolitiken kommer fram.

Sedan till Hugo Bergdahl: Naturligtvis kan Hugo Bergdahl tala så mycket han vill, åtminstone så mycket talmannen tillåter.

Jag sade att det var farligt om man gav skogslän och stödområden en felaktig beskrivning. Nu representerar Hugo Bergdahl Västmanland. Dess värre blir det ingen interpellationsdebatt om Västmanland senare i dag, men det går bra att ställa en interpellation. Sedan kan vi ha en debatt här i riksdagen.

Jag sade att det är farligt om vi tror att en kommission löser alla problem i ett enda tag och om vi tror att de regionalpolitiska problemen är så enkla att just en kommission kan lösa dessa problem. Om det vore så enkelt skulle vi kunna tillsätta ett stort antal kommissioner på detta område. Sa enkelt är det inte. Dessutom varnar jag för att bryta in med nya organisatoriska lösningar i det regionalpolitiska arbete som pågår. Det kunde bli störande moment.

När det gäller att ta tag i problemen och när det gäller utvecklingsförutsättningarna i skilda regioner menar jag att länsstyrelserna spelar en utomordentligt viktig roll, dels genom de årliga länsrapporter som vi får in, dels genom de särskilda regeringsuppdrag om utrednings- och utvecklingsarbete inom speciella sektorer som länsstyrelserna har fått. Inom samtliga län har utarbetats regionala industriprogram och analyser av utbildningssektorn. Dessa använder vi i det regionalpolitiska arbetet. För närvarande pågår arbete med att ta fram regionala teknikspridningsprogram för länen. Genom detta arbete får regeringen ett viktigt underlag för regionalpolitikens utformning och för beslut i konkreta fall.

Jag delar Elver Jonssons uppfattning att alla har ett ansvar för den regionala utvecklingen. Det går dock inte att med regionalpolitiskt stöd motverka eller reparera rader av negativa beslut som har fattats av kommuner, företag och landsting eller andra politiska församlingar – det kan gälla försvars-, kommunikations- eller jordbrukspolitik och mycket annat – och som försvårar arbetet.

Inom regeringskansliet har vi nu tillsatt en särskild beredningsgrupp för samordning av det regionalpolitiska arbetet mellan olika politikområden. Statssekreteraren i industridepartementet är ordförande i gruppen. Avsikten är just det som Elver Jonsson är ute efter, att ge de regionalpolitiska frågorna en ökad tyngd i arbetet inom olika politikområden. I den diskussion som vi har fört har vi velat ta fasta på att det behövs en bättre samordning och att man tar ett regionalpolitiskt ansvar inom alla politikområden. Jag vill gärna tillägga att det inte räcker med detta. Också på den privata sektorn måste vi ställa ökade krav.

Vad gäller decentraliseringsfrågorna finns det dessutom en särskild arbetsgrupp inom regeringskansliet som har till uppgift att samordna arbetet med dessa frågor. Här pågår överläggningar mellan industri- och civildepartementen i frågor som gäller decentralisering.

I det regionalpolitiska rådet finns representanter för bl. a. näringslivet och parterna på arbetsmarknaden. Regionalpolitiska rådet kan och bör bli aktivare, och vi funderar på att ge det ökade resurser och kanske också en bredare sammansättning. Glesbygdsdelegationen har också en bred sammansättning, och den har under de senaste åren fått ökade resurser till sitt arbete. Där finns också de fem riksdagspartierna företrädna.

Jag menar att det finns en väl fungerande organisation med bred förankring för att utveckla och genomföra regionalpolitiken och att en särskild kommission inte skulle tillföra något ytterligare i detta sammanhang. Tvärtom är jag rädd för att en kommission skulle innebära en risk för att det nuvarande regionalpolitiska arbetet i dessa olika grupper skulle avta.

Jag kan redovisa några arbeten i regeringskansliet som nu pågår för att ytterligare förstärka och utveckla regionalpolitiken. Jag har redan nämnt att vi arbetar med att förbättra infrastrukturen i skogslänen inom områdena utbildning, teknikspridning och kommunikationer. Det är ett stort antal beslut som har fattats under dessa år. Statens industriverk håller på att på regeringens uppdrag ta fram underlag för åtgärder för att styra ut expansionen inom de privata tjänstenäringarna från Stockholmsområdet till bl. a. skogslänen och stödområdet. Industriverket håller också på att ta fram ett underlag för åtgärder för att stärka och utveckla turistnäringen i skogslänen, och då i första hand de inre delarna av Norrland. Sådana arbeten pågår också när det gäller forskning och utbildning och när det gäller att decentralisera arbetsuppgifter inom statsförvaltningen.

Anf. 36 ELVER JONSSON (fp):

Herr talman! Jag skulle vilja säga att industriministern följer ett känt mönster i debatterna: börja med ett kärvt svar, sedan gå upp i varv med ett ordentligt fotarbete, för att avsluta med att bli riktigt resonabel. Därför är det ju synd, herr talman, att vår riksdagsordning inte tillåter att vi fortsätter den konstruktiva debatt som nu är på väg.

Mycket av det som Thage Peterson sade senast går det faktiskt att instämma i. Regionalpolitiken kan naturligtvis inte reparera alla tidigare försummelser – visst är det så. Och regionalpolitiken kan inte heller lösa alla problem. Den är bara ett komplement, för i botten måste ju ligga en sund näringspolitik och en frisk samhällsekonomi. Där har vi också någonting att verka för och genom.

Nu säger industriministern att han vill varna för att bryta in med en kommission, som skulle störa arbetet. Det låter sig sägas – om allt hade varit gott och väl. Men det framgår av debatten och även av industriministerns senaste omdöme om det regionalpolitiska rådet att detta har fört en tynande tillvaro och inte varit det aktiva organ som vi skulle behöva i ett krisläge – och i ett krisläge befinner vi oss faktiskt. Man kan knappt ta en bokstav i alfabetet utan att det är en begynnelsebokstav i namnet på någon krisort eller något krisområde: Boliden, Bergslagen, Borås, Blekinge. Eller ta den kända bokstaven s. Thage Peterson: Skutskär, Stigen, Stensele, Särna.

Hela vägen hittar vi ständigt orter där det är bekymmer, och det står litet grand i eldskrift över den här debatten att regionalpolitiken är ofullkomlig och behöver ägnas större intresse.

Låt mig säga, herr talman – jag upplever detta också för egen del som ett stort bekymmer – att vi å ena sidan har en högkonjunktur och en förhållandevis hög sysselsättning men å andra sidan har oerhört stora balansproblem. I avvaktan på ett långsiktigt och mer slitstarkt regionalpolitiskt program för vårt samhälle tror jag att en regionalpolitisk kommission, som skulle få denna breda sammansättning och breda förankring, skulle vara

ett verkningsfullt medel under en övergångsperiod.

Jag upplever, herr talman, att regeringen har om inte stirrat sig blind så ändå tittat alltför mycket på ett fåtal punkter, där man så att säga släpper in miljardstöd till några företag och orter, medan de traditionella områdena sätts på undantag. Det är inte bra.

Det stämmer inte i regeringens regionalpolitik mellan bekännelse och handling, och det är de bristerna som måste rättas till.

Anf. 37 ANDERS G HÖGMARK (m):

Herr talman! Tonläget har nu gradvis trappats ner, och man undrar vilket tonläge det blir vid 6-7-tiden, då länsrundorna kommer i gång på allvar. De som orkar sitta i kammaren har möjlighet att bedöma detta.

Industriministern säger att en kommission inte löser alla problem. Jag trodde att den diskussionen var avklarad. Jag tror att alla ledamöter i denna kammare inser detta mycket väl, och jag hoppas att man har gjort det i departementet också. Problemen är nämligen mycket svårare än så – de går inte att lösa genom att tillsätta en kommission, och det är alldeles uppenbart. Det är därför som vi från olika företrädares sida har försökt att gå litet grand djupare än att bara titta på befolkningstalen. Även om de inger oro är det faktiskt utvecklingen under dem som är av mer långsiktig karaktär och som vi måste angripa, för att på sikt kanske kunna stävja utvecklingen mot ökad utflyttning av yngre människor och – jag återkommer till det – också för att kunna skapa möjligheter och förutsättningar för inflyttning av nyckelarbetskraft till glesbygderna. Jag har lyssnat till debatten, men inte på något sätt har industriministern kommenterat just denna fråga. Med det myckna resande som industriministern har även inom landets gränser är det väl ganska rimligt att tänka sig att han någon gång tillsammans med en framgångsrik företagare har diskuterat de här problemen. Det borde verkligen finnas skäl att över partigränserna – och oavsett vilken form man ger diskussionen – resonera om man inom andra politikområden än de mer traditionella kunde finna former för att underlätta rekryteringen av nyckelarbetskraft till industrin och även till den offentliga sektorn i inlandet.

Man efterlyser nya idéer från de borgerliga partierna. De kommer väl delvis att dyka upp under behandlingen i utskottet. Men det hade ju varit utomordentligt tilltalande, och det hade också varit en styrka för industriministerns egna partivänner, om han deklarerat att han trodde att skattefrågan är väsentlig för att lösa småföretagens arvsskiftesproblem och t. ex. att den stelbenta utbildningspolitiken när det gäller på vilka orter man kan ha gymnasial yrkesutbildning är något som skall ses över. Jag tycker att det vore bättre att satsa pengar på detta i stället för att få se en lång rad deputationer komma upp till skolöverstyrelsen och utbildningsdepartementet.

Industriministern kunde också ha sagt att det finns skäl att titta över skatteutjämningsbidragen, plocka bort en del av de specialdestinerade medlen i skatteutjämningsystemet, transfereringarna till kommunerna. Han kunde fundera över hur meriteringsreglerna i kommunerna slår när det gäller villigheten och möjligheten att flytta etc.

Min taletid är nu slut, men jag tror att det efter den här debatten finns all anledning för industriministern att tillsammans med några ledande företrä-

dare för det parti som Thage Peterson representerar fundera igenom formerna för hur allt detta skall lösas, så att kanske en del frågetecken rätats ut till debatten den 22 maj.

Anf. 38 LENNART ALSÉN (fp):

Herr talman! I likhet med Elver Jonsson hälsar jag med tillfredsställelse den förändrade tonen hos Thage Peterson. Det blev en saklig debatt mot slutet.

Den arbetsgrupp som har tillsatts inom regeringskansliet kommer säkert att få en hel del att göra. Det är just denna samordning som man har saknat i krislänen, vilka en del av oss representerar här i dag.

Exempelvis utbildning, kommunikationer och skatteutjämning är stora frågor som måste bakas in i hela regionalpolitiken. Ibland har man tyckt sig se en brist på samordning. Om denna samordning kan ske via denna grupp, och om den kan arbeta och påverka länsstyrelsen, så inte mig emot. Det är ett bra förslag som sådant. Ibland är man emellertid rädd för att den översyn och de övergripande tag som man skulle önska inte sker. Därför hade det varit bra om man hade nappat på förslaget om en kommission, vilket hade ett gott syfte.

Anf. 39 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Anders G Högmärk var orolig för att jag inte skulle orka med denna debatt. Som född smålänning är jag ganska seg, så jag skall nog orka, även om debatten kommer att pågå åtskilliga timmar framåt kvällen.

Jag måste emellertid tillåta mig att protestera – för skogslänens skull och för de människors skull som bor i skogslänet – om man gör inlägg i Sveriges riksdag som enligt min mening svärtar ner skogslänet och inte ger skogslänet någon chans. Det var i denna fråga som jag möjligen höjde rösten något så att det irriterade en och annan västmanlänning, dock inte någon från skogslänet såvitt jag förstår. Det är viktigt att detta får påpekas igen. Jag kan nämligen inte förstå att man från den borgerliga sidan inte kan säga att det ändå har skett så mycket positivt beträffande utvecklingen i skogslänet sedan 1982. Det är väl positivt att 13 000 nya jobb har skapats inom lokaliseringens ram i skogslänet och i stödområdet? Det är väl positivt att antalet arbetslösa och personer som är föremål för arbetsmarknadspolitiska åtgärder har minskat även i skogslänet? Det är väl positivt att allt fler tror på skogslänens möjligheter när det gäller att satsa på just forskning och utveckling, på teknikspridning och företagande, m. m.?

Det var sedan jag hört inläggen i denna debatt, vilka enbart gick ut på att allt var negativt och svart i skogslänet, som jag sade att jag ändå måste få tillåta mig att försöka bringa ordning och reda igen när det gäller att beskriva verkligheten och utvecklingen.

Jag säger igen: Jag har icke för en enda sekund förnekat svårigheterna och problemen i skogslänet. Jag kommer ju i kontakt med dessa problem varje dag. I varenda veckoberedning får jag rapporter och ansökningar om insatser i skogslänet och stödområdena. Jag upprepar igen att jag såg befolkningssiffrorna som en motgång och att vi måste göra något för att rätta till denna negativa utveckling. Men jag vill till slut säga att förstärkningen och

utvecklingen av regionalpolitiken måste ske på bred front. Det finns inte några enkla lösningar eller genvägar. Vad det handlar om är att man utifrån den nuvarande politiken och de nuvarande medlen utvecklar och effektiviserar det regionalpolitiska arbetet på olika områden. I det arbetet behövs vi alla – regering och riksdag sammantagna.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1985/86:103
1 april 1986

*Om befolknings-
utvecklingen
i skogslänen,
m. m.*

11 § Svar på interpellation 1985/86:134 om befolkningsutvecklingen i skogslänen, m. m.

Anf. 40 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Per-Ola Eriksson har frågat mig

vilka åtgärder jag avser att vidta i syfte att förbättra sysselsättning och utveckling i skogslänen och motverka den alarmerande utflyttningen från dessa län.

om jag är beredd att pröva individriktade åtgärder för att åstadkomma inflyttning till glesbygd och småorter i skogslänen samt

vilka åtgärder jag avser vidta för att skapa nya arbetstillfällen i Piteå och Jokkmokk när verksamheten vid Swanboard Masonite AB:s industrier läggs ned på dessa orter.

Befolkningsutvecklingen i skogslänen och i vissa andra län inger oro. Det är dock nödvändigt att göra en sakligt korrekt beskrivning av utvecklingen och situationen. Utflyttningen från skogslänen har exempelvis varit lägre under högkonjunkturåren 1984–1985 än under den förra högkonjunkturen 1980–1981. Inflyttningen har dock också minskat, varför nettoutflyttningstalen har förändrats till skogslänens nackdel. Det är vidare viktigt att se också de positiva sidorna i utvecklingen. Antalet personer i arbete har ökat medan arbetslösheten och antalet personer som omfattas av arbetsmarknadspolitiska åtgärder har minskat.

Regionalpolitiken har givit resultat. Sedan slutet av år 1982 har det regionalpolitiska stödet medverkat till att över 13 000 nya arbetstillfällen tillkommit i utsatta delar av landet. De regionalpolitiska anslagen har fördubblats under den senaste treårsperioden samtidigt som regionalpolitiken i ökad utsträckning inriktats på åtgärder för att främja kunskapsuppbyggnad och teknikspridning liksom produkt-, marknads- och företagsutveckling. Särskilda insatser har gjorts i regioner som drabbats av omfattande strukturomvandlingsproblem, bl. a. Norrbotten.

Det är viktigt att man ser hela bilden när man nu diskuterar den regionala utvecklingen och de regionalpolitiska insatserna. Detta är enligt min mening särskilt angeläget för ett län som Norrbotten. Även om länet hade ett ökat negativt flyttningsnetto under år 1985 har på många områden en omsvängning i positiv riktning skett i länet under senare år. Genom de omfattande insatser som gjorts för att stabilisera och utveckla de statliga basindustrierna och för att bredda och stärka det övriga näringslivet i länet – uppemot 4 miljarder kronor har satts in i olika åtgärder sedan år 1983 – har den tidigare nedgången hejdat och förbytts i en ny, positiv utveckling och optimism.

Stora insatser har gjorts för att allmänt stärka konkurrenskraften i länets näringsliv. Samordnade satsningar med bl. a. regional- och arbetsmarknads- politiska medel har medverkat till att nya verksamheter etablerats och utvecklats. Det gäller framtidsinriktade och högteknologiska verksamheter t. ex. inom rymd- och dataområdet men också glesbygdsinriktade verksamheter t. ex. inom hantverk och småindustri. Särskilda medel har bl. a. gått till utvecklingsfonden, högskolan, satsningar inom rymd- och dataområdet och uppbyggandet av fastbränsleanläggningar i länets kommuner.

Vid sidan av de särskilda satsningarna i länet har även det ordinarie regionalpolitiska stödet till länet ökat under senare år. Anslaget till Norrbottens län för regionala utvecklingsinsatser har ökat från 51 milj. kr. budgetåret 1982/83 till 70 milj. kr. innevarande budgetår.

Sedan den 1 juli 1982 har lokaliseringstöd lämnats till drygt 180 företag i länet med sammanlagt 460 milj. kr. i bidrag och 120 milj. kr. i län. Stödet beräknas medverka till nyanställningar av drygt 1 400 personer. Det är redan mer än vad den så omtalade bilfabriken i Uddevalla skall ge år 1988. Dessutom har sysselsättningsstöd lämnats med 63 milj. kr. till företag i länet som ökat sin personal med sammanlagt 1 200 årsarbetskrafter. Dessa sysselsättningsciffror överlappar delvis varandra, men de visar med all tydlighet att det regionalpolitiska stödet till Norrbotten har haft en god effekt och varit framgångsrikt.

Jag vill också peka på den nedsättning av socialavgifterna som gäller i Norrbotten sedan år 1984. Den innebär inte mindre än ca 300 milj. kr. om året i minskade kostnader för företagen i länet. Nedsättningen betyder starkt konkurrenskraft och bättre förutsättningar för en ökad produktion och sysselsättning i det norrbottniska näringslivet.

Inom länet har – vid sidan om malmfälten – den östra länsdelen prioriterats i det regionalpolitiska arbetet. Regeringen anvisade hösten 1985 5 milj. kr. till ett utvecklingscentrum för östra Norrbotten och ett centrum för glesbygdsteknik. Satsningen på östra Norrbotten följs nu upp med ett förslag i årets budgetproposition om att få använda 22,5 milj. kr. av arbetsmarknads- politiska medel för särskilda insatser för att stärka sysselsättningen och minska arbetslösheten i länsdelen. Jag har svårt att förstå Per-Ola Erikssons negativa syn på detta försök att få en friare och mer långsiktigt inriktad användning av de arbetsmarknadspolitiska medlen. Det var ju något som starkt betonades t. ex. i den senaste regionalpolitiska utredningen, där Per-Ola Eriksson var ledamot.

Även om regionalpolitiken, som jag nämnt, förstärkts och utvecklats under senare år finns det – enligt min mening – skäl att löpande se över den regionalpolitiska medelsarsenalen och vidta justeringar och kompletteringar för att stärka slagkraften i de regionalpolitiska insatserna. Jag skall här redogöra för vad som nu görs på skilda områden.

En förstärkning av infrastrukturen i skogslänen är en viktig del i ansträngningarna för att långsiktigt stärka näringslivet och sysselsättningen i dessa län. Med utgångspunkt från förra årets riksdagsbeslut om regionalpolitiken har regeringen stött ett antal projekt inriktade på kunskapsuppbyggnad och teknikspridning i skogslänen. Bioteknik-, data- och rymdsatsningarna i Umeå, Luleå resp. Kiruna börjar nu ta konkret form. Reducerade taxor för

datakommunikation med dataföretag i malmfälten och Pajala gäller sedan årsskiftet. De särskilda insatser i Bergslagen som regeringen nyligen lagt förslag om till riksdagen innehåller även de åtgärder för att stärka infrastrukturen vad gäller utbildning, kommunikationer m. m.

Regionalpolitiken har sedan gammalt tagit sikte på att arbeta brett och att samordna insatser över många sektorer och politikområden. På länsnivå görs nu olika försök för att ytterligare öka samordningen mellan skilda sektorer bl. a. i syfte att stärka det regionalpolitiska arbetet – det gäller i Norrbotten men också i andra län. För att också på central nivå stärka samordningen mellan olika politikområden har regeringen tillsatt en särskild samordningsgrupp för regionalpolitiska frågor mellan departementen. Den leds av statssekreteraren i industridepartementet.

Regeringen kommer att intensivifiera arbetet med att få till stånd en ökad decentralisering av arbetsuppgifter från de statliga centrala verken och myndigheterna till länsstyrelserna och till verkens regionala myndigheter. En sådan decentralisering är positiv både för Stockholm och för landet i övrigt.

Det är emellertid i första hand den privata delen av tjänstesektorn som expanderar i Stockholmsområdet. Statens industriverk har regeringens uppdrag att kartlägga utvecklingen av den privata service- och tjänstesektorn och lämna förslag om hur man skall kunna påverka förläggningen av den expansion som sker inom denna sektor, så att även stödområdena kan få del av den. Med utgångspunkt från denna utredning – som skall vara klar i sommar – får sedan bedömas vilka eventuella förändringar som kan behövas av de regionalpolitiska medlen för att få till stånd en sådan påverkan.

Turistnäringen bör – enligt min mening – kunna utvecklas ytterligare i skogslänen. Även här har industriverket regeringens uppdrag att lägga fram förslag till åtgärder för att stärka och främja turistnäringen främst i Norrlands inland. Också den utredningen skall vara klar i sommar.

Utbildningen i landets olika delar måste inriktas så, att orter och regioner blir mer attraktiva för nya eller expanderande företag. Länsstyrelserna har därför på regeringens uppdrag genomfört en utbildningsplanering med detta syfte. Jag avser att föreslå regeringen att följa upp denna med ett uppdrag till skolöverstyrelsen, universitets- och högskoleämbetet samt arbetsmarknadsstyrelsen att ta fram förslag på detta område.

Regeringen går – som jag här redovisat – vidare i det regionalpolitiska arbetet med intensivifierade insatser på ett antal områden för att stärka näringslivet och sysselsättningen i skogslänen och därmed motverka den ökade nettoutflyttningen från dessa län. Det är ett långsiktigt och tålmodigt arbete, där det inte finns några enkla lösningar och genvägar till framgång. Att hävda något annat vore fel och ansvarslost både mot politiken och mot de människor som bor i skogslänen.

Vad gäller Per-Ola Erikssons andra fråga anser jag att grunden för människors boende i och flyttning till skilda orter och regioner måste vara att det finns arbete som ger utkomstmöjligheter. Det måste också vara grunden för att få till stånd en positiv befolkningsutveckling i skogslänens glesbygder och småorter. Nu har Per-Ola Eriksson i sin interpellation inte preciserat vad han tänker på för slags åtgärder, men detta är min allmänna syn på frågan.

När det gäller nedläggning av Swanboard Masonite AB:s enheter i

Jokkmokk och Piteå pågår enligt vad jag erfarit fortfarande försök att finna en lösning för fortsatt boardtillverkning i Jokkmokk. Oavsett utgången är arbetsmarknadsläget i Jokkmokk besvärligt, bl. a. beroende på den sysselsättningsminskning som nu sker inom vattenfallsverkets anläggningsverksamhet i kommunen. Regeringen följer det arbete som sker i den speciella arbetsgrupp som länsstyrelsen tillsatt för Jokkmokk. Om ekonomiskt sunda och bärkraftiga projekt kommer fram som kan stärka näringslivet och sysselsättningen i Jokkmokk och dessa på grund av investeringens storlek eller av andra skäl inte kan stödjas av länsstyrelsen eller statens industriverk, är regeringen beredd att medverka med regionalpolitiskt stöd.

För Piteås del är det dock klart att boardtillverkningen upphör. Jag förutsätter i detta som i andra fall att företaget tar sitt ansvar för att försöka få fram ny sysselsättning på orten. Om Swanboard Masonite AB finner att det finns förutsättningar för en produktion av kemitermomekanisk massa i boardfabrikens lokaler och detta förutsätter investeringar är regeringen – om det visar sig vara ett sunt och bärkraftigt projekt och kan tillåtas med avseende på kravet att hushålla med träfiberråvara – beredd att medverka med regionalpolitiskt stöd. Det gäller också andra projekt i Piteå på samma sätt som jag här angivit för Jokkmokk.

Anf. 41 PER-OLA ERIKSSON (c):

Herr talman! Industriministern har presenterat ett långt och ordrikt svar. Artigheten bjuder att jag tackar för svaret, även om detta på vissa punkter lämnar mycket övrigt att önska. I vissa avseenden går dock svaret i rätt riktning – alltså i positiv riktning.

Den negativa utvecklingen i skogslänen håller på att ödelägga de värst drabbade bygderna. Det har vi hört tidigare i dag, så det är bara att ytterligare understryka detta faktum. Oron är stor, och även det har dagens debatt hittills visat.

Det är nog ingen överdrift att påstå att 1960-talets folkomflyttning är tillbaka. Skogslänen avfolkas medan storstäderna expanderar. Om detta brukar socialdemokraterna säga: Sverige är på rätt väg. Men det är inte bara industrin i storstadsregionerna som drar människor till sig – av debatten tidigare i dag att döma kan man ju tro det – utan det gör också den offentliga sektorn, den privata tjänstesektorn och forsknings- och utvecklingsarbetet.

Industriministern påstår i sitt svar att arbetslösheten har minskat i skogslänen. Ja, det har den gjort. Men det har skett till priset av en omfattande utflyttning. Det gäller då främst unga människor. Under det två senaste åren, alltså under 1984 och 1985, fick 20 200 personer starthjälp, dvs. flyttningsbidrag, så att de kunde flytta från skogslänen. Detta hjälper dock inte utsatta bygder utan stjälp.

Jag vill ställa en följdfråga till industriministern: Har regeringen haft ambitionen att kapa arbetslöshetsköerna genom att bedriva en medveten utflyttningspolitik?

Det allvarliga är ju att ungdomen tvingas flytta. Åldersstrukturen i skogslänen blir därigenom sämre. Enbart under de tre senaste åren har befolkningen – det gäller då människor i åldrarna 7–24 år – minskat med nära

15 000 personer. Det innebär en minskning med 13 personer per dag, eller 91 personer per vecka.

Trots vissa insatser har avfolkningen av Norrbotten inte kunnat hejdas. De åtgärder som industriministern räknat upp har varit alltför begränsade. Det tror jag att även industriministern inser. Utflyttningen har motsvarat två busslaster per månad.

Östra Norrbotten står nu i fokus. Med 22,5 miljoner i form av arbetsmarknadspolitiska medel tror sig regeringen kunna minska arbetslösheten. Jag är inte negativt inställd till dessa medel, vilket industriministern påstår. Däremot ser jag kritiskt på den obalans som råder när det gäller regeringens insatser. Medan t. ex. Malmöregionen får mångmiljardbelopp pytsar regeringen ut småbelopp i en region som är på väg att ödeläggas. Jag menar att det är en dålig prioritering.

Industriministern talar i sitt svar om en ökad decentralisering av arbetsuppgifter vid statliga verk. Det verkar litet nyvaket. Regeringen har ju under de senaste åren gjort allt för att nytillkommande verk skall hamna så nära Stockholms Central som möjligt. Industriministern glider ifrån min fråga om individriktade åtgärder för att åstadkomma en inflyttning till glesbygden. Jag håller med industriministern om att det i grunden måste till sysselsättningsskapande åtgärder. Jag vill dock precisera min fråga: Är industriministern beredd att medverka till särskilt gynnsamma inflyttningsstöd, skattereduktion eller andra förmåner för att stimulera bosättningen i glesbygdssområden?

Läget är ju faktiskt sådant att det måste till en inflyttning för att de värst drabbade regionerna skall kunna överleva. I annat fall kommer vi snart att vara i den situationen att siste man uppmanas släcka lyset.

Sedan till frågan om nedläggningen av Swanboard Masonites enheter i Jokkmokk och Piteå. Jag vill påstå att regeringen i detta avseende har visat en enorm nonchalans. På länsnivå – det gäller länsstyrelsen och berörda kommuner – har man, med landshövdingen i spetsen, presenterat seriösa och konkreta förslag till alternativ sysselsättning. Ändå har regeringen ställt sig kallsinnig till förslagen. Det är anmärkningsvärt, i synnerhet mot bakgrund av att industriministern i sitt interpellationssvar säger sig vara villig att medverka genom att ge regionalpolitiskt stöd. Här har presenterats konkreta förslag till åtgärder och begärts ett anslag på drygt 30 milj. kr., som regeringen hittills har ställt sig tveksam till.

Boardfabriken i Piteå skall inte upphöra – där har produktionen redan upphört.

Nu bör regeringen visa ett intresse för att skapa sysselsättning för de här arbetslösa människorna på samma sätt som den har gjort i storstadsregionerna. I dag är många i Norrbottens län besvikna på regeringens hantering av detta ärende. Det har kommit till uttryck via landshövdingen och berörda kommunalråd. Det är nästan så att man måste ställa frågan: Är människorna i Piteå och Jokkmokk mindre värda när de ställs inför arbetslöshet än människor i andra delar av landet?

Jag vill upprepa min fråga till industriministern: Vilka åtgärder avser industriministern att vidta för att skapa nya arbetstillfällen i Piteå och Jokkmokk?

Prot. 1985/86:103
1 april 1986

*Om befolknings-
utvecklingen
i skogslänen,
m. m.*

Det är viktigt, herr talman, som har sagts tidigare i debatten, att regionalpolitiken måste ha bredd och omfatta många olika delar. Det måste handla om konkreta lokaliseringsprojekt men även åtgärder inom trafikpolitiken, jordbrukspolitiken, utbildningen och forskningen, men man måste också titta på kapitalströmmarna till kommuner och landsting. Just de många specialdestinerade bidrag som finns för den offentliga sektorn verkar styrande. Det har också visat sig i en utredning på senaste tiden att denna typ av olika bidrag kan utnyttjas av de kommuner som är ekonomiskt starkare.

Avfolkningspolitiken slår också sönder det sociala kontaktnätet i våra glesbygder. Det blir längre mellan gårdarna och mellan människorna, och det leder till anonymitet och en ny ensamhet.

På några punkter kan jag vara överens med industriministern. Det gäller turismens möjligheter och en bättre spridning av den privata tjänstesektorn. De åtgärder som industriministern menar är på gång i detta avseende är positiva. Tack än en gång.

Anf. 42 ERIK HOLMKVIST (m):

Herr talman! Herr industriminister! Mycket i vårt län är positivt. Vi är inga pessimister – vi är nog snarare realister. Missförhållanden och svårigheter måste belysas för att åtgärder som behövs skall kunna växa fram.

Enligt länsarbetsförmedlingens i Norrbotten budget för åren 1982–1985 har de totala medlen dessa år ökat med 165 milj. kr., från 1 168 till 1 333 milj. kr. Därutöver har nedsättningen av socialavgifter i delar av länet och i delar av näringslivet, i huvudsak tillverkningsindustri, inneburit ca 300 milj. kr. lägre avgifter, som skulle medverka till en förstärkning av Norrbottens näringsliv.

Samtidigt har det norrbottniska näringslivet, de mindre och medelstora företagen, påförts nya eller skärpta skatter och avgifter med ca 485 milj. kr., vilket innebär att notan som de norrbottniska företagen har blivit effektuerade också betalas av dem själva. Allt som den socialdemokratiska regeringen har gett de norrbottniska företagen har den alltså tagit igen, plus litet till.

Det har blivit de mindre och medelstora företagen och deras anställda som har fått vidkännas allt svårare näringslivsklimat. Dessa företag har inte haft någon glädje av vare sig devalveringar eller dollaruppgång. I stället är det just de mindre företagen som har fått betala notan för de större.

Är industriministern medveten om att utflyttningen från t. ex. Norrbotten har sin orsak i bl. a. denna allt ivrigare och högre beskattning av den mindre företagsamheten?

Är industriministern medveten om att företag, som år efter år tvingas betala skatt till löntagarfonderna och som varje år tvingas betala alltmer i andra skatter och avgifter, inte känner det som helt angeläget att investera mer och att anställa allt fler människor i sin verksamhet?

Regeringen har vid olika tillfällen de senaste åren sagt: Vi kan inte höja skatterna ytterligare. Men det är just det som har hänt och det har även drabbat företagen på ett orimligt sätt. I förlängningen har de anställda fått betala alltsammans. Är industriministern medveten om att vi har gått igenom skattetaket även inom företagsamheten?

Vilken beredskap har industriministern för Norrbotten när en ny lågkon-

junktur drabbar oss? För en sådan kommer. Vilket ansvar tänker industriministern lägga på de statliga företagen LKAB, SSAB, ASSI och Regioninvest? Industriministern säger i sitt svar till Per-Ola Eriksson om de privata företagen: Jag förutsätter att företagen tar sitt regionalpolitiska ansvar. För att ett sådant ansvar skall kunna utkrävas fordras, enligt min mening, en helt annan framförhållning än den som proposition nr 100 utvisar. Därför är det av stort intresse för oss att få veta vad industriministern planerar när det gäller förstärkningar och att se till att de statliga företagen i Norrbotten har en framförhållning inför en kommande lågkonjunktur.

Norrbotten står dessutom inför två andra stora svårigheter. Det första är skogsråvaran, som inte kommer att räcka till för den såg- och kokkapacitet som länet har. Domänverkets neddragningar av sin avverkning kommer att ge ökade svårigheter i inlandet, där varje liten såg betyder ett eller flera Kockums eller Uddevalla för den regionen eller den kommunen.

Det andra är att jordbruket i dag sviktar betänkligt. De konsekvenser detta för med sig innebär att framför allt inlandet och Tornedalen kan förlora möjligheter till en nödvändig infrastruktur och service. Näringslivet kommer också att drabbas, med ytterligare negativa konsekvenser som följd.

Norrbotten har litet mer än dubbelt så många människor utan arbete som övriga landet. Industriministern är tydligen synnerligen nöjd med detta, att döma av svaret till Per-Ola Eriksson. Länsarbetsnämnden i Norrbotten delar inte alls industriministerns optimism. I stället avspeglas en allt större oro över att insatta resurser inte ger de utslag i sysselsättningsläget som vore önskvärt. Min fråga är: Hur kan industriministern och länsarbetsnämnden vara på så diametralt motsatt kurs när det gäller att bedöma framtiden i länet? Vilka informationer har industriministern som länsarbetsnämnden i Norrbotten tydligen saknar?

Anf. 43 STEN-OVE SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Efter att under dagens debatt ha lyssnat på de borgerligas svartmålning av regionalpolitiken kanske någon skulle kunna dra slutsatsen att en väldig katastrof nu hotar skogslänen. Dess bättre är läget ett helt annat, och arbetslösheten minskar.

Jag skall begränsa mig till det län som trots allt har den sämsta arbetsmarknadssituationen i dag, alltså Norrbotten. Låt mig börja med att i likhet med industriministern konstatera att den förda regionalpolitiken under de senaste åren har gett resultat. Arbetslösheten i länet har minskat från dryga 6 % till 5,2 %. Även om flyttningarna har ökat något, var, enligt arbetskraftsundersökningen, medeltalet sysselsatta i Norrbotten 128 500 personer 1985. Det är den högsta noteringen under hela 1980-talet, även bättre än 1979 – detta trots att beredskapsarbetena minskat avsevärt och en övergång från deltids- till heltidsarbete i stor omfattning har ägt rum i länet.

Trots denna positiva utveckling är arbetslösheten drygt 3 % högre än riksgenomsnittet. Det behövs alltså en breddning av de regionalpolitiska instrumenten för att ytterligare pressa ner arbetslösheten i skogslänen i allmänhet och i synnerhet i det län som har det besvärligast, alltså Norrbotten. Det är därför positivt att notera den översyn som statens industriverk nu gör på uppdrag av regeringen för att kunna påverka och styra

förläggningen av service- och tjänstesektorn, så att även skogslänen kan få del av den sektorns expansion. Det är faktiskt den sektorn som expanderar snabbast och ger många nya arbetstillfällen. En kraftfull styrning av tjänstesektorn ut till skogslänen skulle kunna bidra till en bättre sysselsättningsbalans i landet som helhet.

När det sedan gäller Norrbottens utveckling dominerar fortfarande länets basindustrier sysselsättningen. Trots de positiva satsningar som pågår på data- och rymdteknologins områden och på andra områden kommer ändå under lång tid de befintliga basindustrierna att bilda ryggraden i länets näringsliv. Genom regeringens insatser har basindustrierna rustats upp och därmed framgångsrikt hävdat sig i konkurrensen på världsmarknaden. Men till den negativa sidan hos basindustrierna hör att dessa visar en tröghet till nytänkande när det gäller att utveckla nya produkter vid sidan av de traditionella, t. ex. malm- och stålproduktionen. Jag tror att det på sikt är nödvändigt att se över möjligheterna att komplettera kunnandet i bl. a. LKAB och SSAB för att bredda basen i produktionen och se till att företagen i större utsträckning satsar på en utveckling och produktion av nya produkter, som inte har en direkt koppling till den nuvarande produktionen. Därmed skulle dessa företag klara lågkonjunkturerna bättre och verksamt bidra till att bredda näringslivet.

Det saknas därför inte positiva utvecklingstendenser inom basindustrierna. Inom Svenskt Stål AB finns t. ex. dotterföretaget Plannja AB som under de senaste åren utvecklat ett flertal nya produkter som väckt internationell uppmärksamhet, t. ex. inom bilindustrin.

När det gäller de regionalpolitiska insatserna är det viktigt att, som industriministern uttalat, löpande se över medlen, komplettera, justera och pröva nya vägar. Ett sådant mycket positivt exempel är satsningarna på östra Norrbotten, den av arbetslöshet i särklass hårdast drabbade regionen i hela landet. Ett annat viktigt instrument är nedsättningen av socialavgifterna, vilken betyder mycket för länets näringslivs stabilitet och utveckling. Jag tycker att dessa insatser är några bra exempel på hur regeringen prövar nya vägar inom regionalpolitiken.

Jag har dock förvånats över Per-Ola Erikssons kritik mot de här insatserna. När det gäller de 22,5 miljonerna till östra Norrbotten har man i ett flertal tidningsartiklar under de senaste månaderna kritiserat regeringens förslag på detta område, förmodligen i den förhoppningen att befolkningen i Norrbotten glömt den totala avsaknad av riktade medel för utveckling som rådde under den borgerliga regeringsperioden.

I frågan om den för näringslivet i Norrbotten så viktiga nedsättningen av socialavgifterna agerade Per-Ola Eriksson hårdast för att detta förslag inte skulle genomföras i vissa delar av länet. I det län, Norrbotten, som drabbats i särklass hårdast av arbetslöshet, ville alltså Per-Ola Eriksson inte sänka kostnaderna för företagen i kustregionerna. Mot den bakgrunden är det svårt att ta Per-Ola Erikssons kritik av den nuvarande regionalpolitiken på allvar.

Låt mig slutligen påminna Erik Holmkvist om de insatser som hans parti har gjort för regionalpolitiken och för Norrbottens utveckling. Moderaterna har på praktiskt taget samtliga punkter när det gällt investeringsmedel för de tunga basindustrierna, när det gällt att bygga ut och förbättra infrastrukturen

i länet sagt nej. Några exempel ur nejsägarlistan: Moderaterna har sagt nej till investeringsmedel till LKAB, nej till investeringsmedel till SSAB, nej till viktiga förbättringar när de gällt att bygga ut kommunikationerna. Man har sagt nej till utbyggnad av flygplatserna i Kiruna och Luleå, man har t. o. m. sagt nej till det av näringslivet så efterlängtade persontransportstödet. Sanningen om moderat regionalpolitik är att om den fått chansen att genomföras till fullo hade den betytt en katastrof för länet med tillbakagång och massarbetslöshet som följd.

Anf. 44 BRITTA BJELLE (fp):

Herr talman! Per-Ola Eriksson har på ett utförligt sätt beskrivit utflyttningen ur Norrbotten och begärt att industriministern skall ge besked om hur han tänker hjälpa Norrbotten. Svaret som vi fick kändes inte särskilt uppmuntrande. Man får en känsla av att regeringen och industriministern inte inser i vilken situation Norrbotten faktiskt befinner sig. Värmland, Blekinge, Malmöregionen m. fl. regioner har problem – det är helt visst. Men inget läns problem är jämförbara med Norrbottens.

Skälet till utflyttningen från krislänen är ju brist på arbete. Arbetsmarknadssituationen för Norrbotten är urusel. Arbetslösheten är den högsta i landet. Den är drygt dubbelt så hög som riksgenomsnittet. Länsarbetsnämndens prognos tyder dessutom på att den kommer att öka under 1986 och 1987. De hårdast drabbade grupperna är kvinnor och ungdomar. Den öppna arbetslösheten 1985 var, som här redan har sagts, 5,2 %. Om inget radikalt görs i Norrbotten kommer arbetslösheten förmodligen att öka till 6,5 % vintern 1986/87.

Som ett drastiskt exempel vill jag nämna Pajala kommun, som har en öppen arbetslöshet på nästan 10 %. Det är en katastrof för den bygden. Tänk, industriministern, vilka spår det sätter på människorna att leva och växa upp i en bygd där man har så hög arbetslöshet!

För att lösa problemen i Norrbotten går olika typer av penningströmmar till länet. En av de penningströmmarna är de 400 miljoner regeringen anslår till beredskapsarbeten. Det är en minskning med 23 % eller 120 milj. kr. Det är i och för sig riktigt att i en högkonjunktur minska pengarna till beredskapsarbeten, men för nästa period borde man fundera över hur stor den här summan egentligen skall vara. I ett län som Norrbotten måste det finnas pengar för kortsiktig hjälp, speciellt som antalet varsel om uppsägningar senaste året ökat i Norrbotten. 1985 omfattar varslen 1 500 personer i 73 företag. 1984 var motsvarande siffra mindre än 1 000 personer och avsåg endast 56 företag. Många av dem som varslas är äldre personer som är svårplacerade. Under 1986 kommer dessa varsel att utlösas.

Ungdomsarbetslösheten är svår för ungdomar i åldern 20–24 år i Norrbotten. Den gruppen späds i vår på med ytterligare 500 personer. Med detta vill jag understryka att det är viktigt också med pengar för kortsiktiga åtgärder för ett sådant län som Norrbotten.

AMS för sin del vill underlätta för människor att flytta från Norrbotten genom att höja flyttningersättningen. Nå, vart skall våra norrbottningar flytta? Jo, till Stockholm – där finns arbetena. Nå, vad händer när de kommer till Stockholm? Där finns inga bostäder – det är faktiskt det mest konkreta de

upplever. Inte nog med att norrbottningarna skall lämna släkt, vänner och invand miljö – på den plats dit de kommer finns inte ens ordentliga bostäder åt dem!

Industriministerns lösning för Norrbotten är alldeles för litet konkret, och det känns som om det saknades en vilja att verkligen åstadkomma någonting. Som exempel på regeringens brist på vilja tänker jag ange boardfabriken i Piteå, som redan har nämnts här. Boardfabriken i Piteå är nedlagd. Det berör 140 anställda. För Piteås del motsvaras detta av en arbetsplats med 1 300 anställda i Malmöregionen.

För att mildra effekten av nedläggningen arbetade Piteå kommun tillsammans med länsstyrelsen och de fackliga organisationerna fram ett krispaket som presenterades för regeringen. Totalt skulle samhällets insatser uppgå till drygt 30 miljoner och skapa arbetstillfällen för 100 människor. Men regeringen sade nej. Här fanns alltså ett konkret förslag, men inget stöd.

Vi har kunnat läsa i tidningen att fackföreningssektionen på boardfabriken bad att få träffa industriministern, men intresse saknades. Jag tycker det visar brist på vilja. Nu har det visserligen kommit fram att industriministern i samband med ett annat besök i länet skall träffa fackföreningssektionen, men jag tycker att också det skapar en känsla av brist på vilja.

När det gäller att utveckla ett järnsvampverk i malmfälten tar regeringen inte heller aktiv del, utan det överläts åt malmfältskommunerna själva. Det har varit diskussion om ett aluminiumsmältverk, men inte heller där har regeringen agerat. Listan kan göras än längre.

På grund av indragningen av bidrag till länstrafiken skall 40 busslinjer bort. Det gör avstånden i Norrbotten än längre, och fler blir arbetslösa.

Det klart bestående intrycket är att regeringen är kapabel att handla när det gäller Malmö och Uddevalla men inte när det gäller Norrbotten.

Anf. 45 ANDRE VICE TALMANNEN:

Innan industriministern får ordet vill jag rikta uppmärksamheten hos kammarens ledamöter på att anslag om kvällssammanträde kl. 19.30 nu har uppsatts. Vi ser för närvarande inga möjligheter att före middagsuppehållet klara av den långa talarlistan när det gäller alla de återstående interpellationerna.

Anf. 46 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Det har bedrivits en kraftfull regionalpolitik under de senaste tre åren. Anslagen har fördubblats, samtidigt som särskilda program har lagts fram när det gäller de värst utsatta regionerna. Särskilda program har lagts fram för Norrbotten.

Hela ambitionen med regionalpolitiken är ju att hjälpa de delar av landet som har de största problemen. Och så har skett med den regionalpolitik som har förts sedan oktober 1982.

Regionalpolitiken är också en fördelningspolitisk insats som kräver solidaritet mellan människor och regioner. Därför reagerar jag mycket negativt när Per-Ola Eriksson väljer att försöka ställa region mot region, att försöka skapa motsättningar för att göra politiska vinster och vinna poänger.

Skall regionalpolitiken bli framgångsrik, måste vi anstränga oss att göra

rättvisa beskrivningar av läget, och vi måste också försöka förmå människorna runt om i landet att ställa upp för att hjälpa dem som har de största problemen.

Den första region som den socialdemokratiska regeringen började att arbeta med var just Norrbotten. Nu gör man jämförelser med situationen på 1960-talet och säger att vi nu är tillbaka där igen. Detta är inte fallet, det är fel! Storstäderna har visserligen nu som då inflyttningsöverskott. Men det finns emellertid också andra orter som växer, främst sådana som har tillgång till högre utbildning. Och det finns en ytterligare skillnad från 1960-talet, nämligen att de som flyttar till storstäderna kommer från alla delar av landet, inte bara från Norrlandslänen.

Nettoflyttningarna mellan olika regioner ger emellertid långt ifrån hela bilden, varken i fråga om flyttningarnas omfattning eller när det gäller orsaken till att människor flyttar – och det är Per-Ola Eriksson mycket väl medveten om. Om jag använder antalet flyttningar över länsgräns som mått, kan jag konstatera att dessa hittills under 1980-talet har varit betydligt färre än under 1960-talet. 1985 flyttade 160 000 personer över länsgräns. Detta skall jämföras med de i genomsnitt drygt 200 000 per år – vissa år var vi uppe i 240 000 – som flyttade under 1960-talet.

Befolkningsminskningen i skogslänen har pågått under hela 1970-talet och i början av 1980-talet. Sedan bröts nedgången. Men 1985 är, som jag har sagt, ett år då vi har fått motgångar.

Till den negativa utvecklingen i Norrbottens län hör att nettoutflyttningen från länet under 1985 ökade med 1 800 personer från att under åren 1983 och 1984 ha legat på i runt tal 1 100–1 200 personer. Inflyttningen till Norrbottens län var i stort sett densamma som tidigare. Det är alltså utflyttningen som har ökat kraftigt jämfört med åren innan. Det är då att notera att länet har haft ett negativt flyttningsnetto ända sedan 1977.

Till det positiva för er i Norrbotten hör ju att arbetslösheten i länet har minskat från 5,7 % 1984 till 5,2 % 1985 – fortfarande en fruktansvärt hög arbetslöshet. Men det skall då sägas att den siffra för arbetslösheten som redovisades under de borgerliga åren var 6,2 %. Det har alltså skett en minskning av arbetslösheten och också en minskning av antalet personer sysselsatta i beredskapsarbete och arbetsmarknadsutbildning.

Jag frågar mig vad som hade hänt om inte valet 1982 hade givit Norrbotten och Sverige en socialdemokratisk regering. Vad hade hänt med Norrbotten om inte de stora satsningarna hade gjorts uppe i Norrbotten? Här gäller också att sysselsättningen har ökat. Den största ökningen har faktiskt noterats för Norrbottens län. Ni har i Norrbotten mer än 4 000 fler sysselsatta 1985 än 1982. Jag måste upprepa, inte minst för Britta Bjelles skull, att utvecklingen i Norrbotten under de senaste åren har varit positiv och att regeringens insatser har gett resultat. Det förnekar inte heller Erik Holmkvist, och det hedrar honom. Mycket omfattande insatser har gjorts under de senaste åren för att stärka näringslivet och sysselsättningen i Norrbotten, och jag menar att jag inte skall behöva räkna upp dem igen eftersom jag redan gjort det i interpellationssvaret.

Sedan måste jag rätta till Britta Bjelle på två punkter, när hon går upp i talarstolen och säger felaktigheter. För det första har regeringen inte sagt nej

till Piteå. Regeringen har sagt att man är beredd att medverka med regionalpolitiskt stöd till ekonomiskt sunda och bärkraftiga projekt, som kan stärka näringslivet och sysselsättningen i Piteå och i Jokkmokks kommuner.

För det andra har jag inte varit avvisande till att träffa de fackliga organisationerna. En sådan träff är inbokad den 8 april. De hade sänt sin begäran till fel departement, inte till industridepartementet. När jag sedan sade att det vore lämpligt att ta den träffen när jag ändå är i Norrbotten – jag är där den 9 april, dagen efter – var det för att jag tyckte att man borde spara kostnaden för resan till Stockholm. Nu får de chansen att träffa mig den 8 april, en dag innan jag kommer till Norrbotten. Det är litet enkelt och litet simpelt att gå upp i talarstolen och komma med direkta felaktigheter.

Herr talman! Jag skall i nästa replik ge några kommentarer till och svar på det som Erik Holmkvist tog upp.

Anf. 47 PER-OLA ERIKSSON (c):

Herr talman! Först vill jag säga att jag inte har tänkt inlåta mig på någon debatt med Sten-Ove Sundström i dag. Är han debattvillig får han föra den debatten på NSD:s debattsidor där han brukar höra hemma.

Jag konstaterar, industriministern, att jag tyvärr inte fick svar på de frågor som jag ställt, och jag vill därför upprepa dem. För det första: Är det så att industriministern och regeringen haft ambitionen att kapa arbetslöshetsköerna genom en medveten avfolkningspolitik? Det är klart att det har medverkat till att få ned antalet arbetslösa i skogslänen, så även i Norrbotten, men det är inte något bra mått på en bra regionalpolitik.

För det andra vill jag också ta upp frågan om individinriktade stödåtgärder. Det måste till olika stimulansåtgärder för att få tag i resurspersoner till våra skogslän.

Till sist den tredje frågan om Piteå och Jokkmokk. Jag har inte fått svar på frågan om vilka konkreta åtgärder industriministern avser att vidta. Han har visserligen sagt att han skall komma upp till Norrbotten den 8 april. Får jag tolka det så att man vid besöket kommer att dementera tidigare besked till Piteå kommun, till länsstyrelsen, till de fackliga organisationerna beträffande insatserna i Piteå och i Jokkmokk? Är det så att vi kommer att få ett konkret besked om vilka industriåtgärder som regeringen är beredd att vidta?

Industriministern brukar ofta komma tillbaka till det s. k. Norrbottenpaketet. Han glömmer bort en sak, nämligen att merparten av de 4 miljarder som satsades i Norrbotten 1983 gick till täckning av förluster i de statliga företagen. En stor del av pengarna var avsedd för att minska antalet anställda vid LKAB. Det är inte någon särskilt bra regionalpolitik.

Jag tycker också att regeringen på den senaste tiden visat njugghet. I den proposition om rympolitiken som har lagts fram föreslås en minskning av medlen till det europeiska samarbetet. Det här är en fara. Det kan på sikt drabba Esrange. Det finns risk för att det kommer att få en negativ effekt när det gäller just utvecklande av högteknologin i ett skogslän, om inte vi deltar i det europeiska ryndsamarbetet.

Industriministern återkommer till att nettoinflyttningen har varit sämre än under åren före 1982. Det är också ett bevis på att regionalpolitiken inte

fungerat, att det inte har skapats sysselsättning åt människorna så att de skall kunna flytta tillbaka till de bygder som de en gång har lämnat. Därför är det viktigt att man ser över hela medelsarsenalen så att man får en flexiblare medelsanvändning, en stimulans till återinflyttning och också regionalpolitiska insatser på en betydligt bredare front än vad som i dag är fallet.

Herr talman! Jag återupprepar alltså de tre frågorna.

Anf. 48 ERIK HOLMKVIST (m):

Herr talman! Jag skall avvakta industriministerns svar på de frågor jag ställde, och jag ser med intresse fram mot svaren. Men innan dessa svar kommer vill jag framhålla att vi norrbottningar är oroliga för att LKAB, SSAB och ASSI till slut skall bli bulkföretag. Därigenom skulle vi förlora möjligheterna att utvecklas och att behålla de människor vi har i länet.

Detta är ett av skälen till att tonen måhända en eller annan gång blir väldigt kärv, när vi talar om regionalpolitik. Vi tycks alla vara överens om att regionalpolitiken inte har lyckats. För den skull behöver vi inte säga att den helt har misslyckats.

Jag vill kommentera något av vad Sten-Ove Sundström sade. Också Sten-Ove Sundström var litet missnöjd med utvecklingen i länet, och det är naturligt. Sten-Ove Sundström talar om en tröghet i fråga om nytänkande i de statliga företagen. Hur länge, Sten-Ove Sundström, har inte vi diskuterat trögheten i de statliga företagen? Under hur många valrörelser och under hur många år däremellan har vi inte pratat med företrädare för de statliga företagen, med facket, om nödvändigheten av att få till stånd en produktutveckling som skapar jobb och lönsamhet i företagen?

Sten-Ove Sundström anförde Plannja som exempel på ett företag som har lyckats. Jag hoppas att det *kommer* att lyckas. 1984 gick företaget med rätt många miljoner i förlust och 1985 var det väl i princip fråga om ett nolläge. Men vi hoppas att det skall gå bättre, för det finns ett teknologiskt kunnande i företaget som så småningom borde ge resultat.

Vidare vill jag något kommentera Sten-Ove Sundströms mening att moderat regionalpolitik inte har så stort värde. Ja, det har den inte om det gäller att ösa in statens medel, skattepengar, som – enligt vad vi kunnat konstatera – inte gett de resultat som vi önskat. Då håller jag med Sten-Ove Sundström, för vad som fordras i ett företag för att det skall bli lönsamt är först och främst bra produkter och möjligheter att sälja dessa produkter. Sedan behövs ett rimligt skatteläge som inte tar knäcken på viljan att fortsätta att investera och fortsätta att nyanställa folk. Det är precis på den punkten som vi moderater skiljer oss från socialdemokraterna.

Anf. 49 BRITTA BJELLE (fp):

Herr talman! Till Thage G. Peterson, som tycks påstå att jag inte talar sanning, vill jag till att börja med säga att jag *framhöll* att jag hade läst i tidningen att Thage G. Peterson inte ville besöka Piteå. Eftersom jag relaterade vad som stod i tidningen skall jag nu be att få läsa innantill:

”För en dryg månad sedan begärde facken från boardfabriken en träff med Anna-Greta Lejon. Hon tyckte inte det var hennes problem och skickade oss till industridepartementet. Men Thage G Peterson visade heller inget större

intresse för att hjälpa att lösa de problem vi har i Piteå.

Efter ett flertal påstötningar ha vi fått veta att Thage G Peterson kommer till Luleå i april i annat ärende, man har lovat boka in en tid så att vi får lägga fram våra problem."

Detta var vad jag ville relatera.

Det andra jag talade om var att Piteå kommun inte skulle få 30 miljoner till det krispaket man arbetat fram. Om jag förstår Thage G. Peterson rätt måste jag dra slutsatsen att Piteå kommun nu kan se saken så, att man kommer att få dessa 30 miljoner till de 100 arbetstillfällen som man har plockat fram. Det rörde sig tydligen om ett missförstånd.

För övrigt har det i Norrbottens län visserligen varit en mindre nedgång i arbetslösheten. Men totalt sett kommer enligt länsarbetsnämndens prognoser arbetslösheten vintern 1986/87 att ligga på 6,5 %, om ingenting radikalt görs. Det är alltså en ökning på 1,3 %. Eftersom jag tyckte att den var så stor att det var alarmerande, ville jag tala om det för Thage Peterson så att han fick en chans att vidta åtgärder i tid, för att vi skulle slippa denna ökning under vinterhalvåret.

Anf. 50 STEN-OVE SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Per-Ola Eriksson vill inte föra någon debatt med mig här i dag, utan han hänvisar till tidningen NSD:s debattsida. Visserligen tycker jag att Norrländska Socialdemokraten, inte bara Norrlands största utan också Norrlands bästa tidning, är ett mycket bra forum för en debatt. Trots allt är ju vi, Per-Ola Eriksson, ledamöter av denna kammare. Då tycker jag att man kan ställa upp och svara på också de frågor som jag ställer i denna debatt. Samtidigt kan jag förstå att Per-Ola Eriksson tycker att det är litet obehagligt att bli påmind om hur han agerat stoppkloss när det gällt att sänka kostnaderna för de norrbottniska företagen. Inte minst detta måste vara en viktig del i regionalpolitiken för det län som drabbats hårdast av arbetslösheten.

Får jag slutligen beträffande Per-Ola Erikssons anförande markera viss förståelse för att Per-Ola Eriksson är kritisk mot den förda socialdemokratiska politiken. Det är ju en av hans främsta uppgifter, inte bara som centerpartist utan också som oppositionspolitiker. Men visst skulle det vara intressant att någon gång också få Per-Ola Erikssons beskrivning av några konkreta förslag som han och hans parti vill genomföra. Att ständigt ha en negativ attityd till de förslag som vi socialdemokrater vill genomföra kan vara en del i det hela, men visst skulle väl Per-Ola Eriksson och hans parti också kunna ha några idéer om hur man utvecklar t. ex. Norrbotten. Vad vill Per-Ola Erikssons parti göra för att klara av utvecklingen på företagets sida? Klart är att man inte vill pressa ner kostnaderna för företagen. Det har Per-Ola Eriksson med sitt agerande, inte minst här i riksdagen, demonstrerat.

Låt mig till sist gratulera Erik Holmkvist till hans nyvakna oro för de statliga företagen i Norrbotten. Det är någonting nytt och överraskande för mig. Det är ju så att hans parti, moderaterna, genom åren, genom historien, motarbetat utvecklandet av de statliga företagen och alltid i riksdagen laddat

upp med stort motstånd när det gäller att bistå företagen med medel till investeringar.

Anf. 51 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag skall be att få börja med Erik Holmkvists inlägg. Man kan inte bara tala om hur många miljoner som företagen betalar in i skatt. Man måste också ta hänsyn till vinstläget. Sedan 1981 har industrins lönsamhet tudubblats. Någon motsvarighet till denna utvecklingstakt finns inte under de senaste 30 åren. Således förfaller hela Erik Holmkvists resonemang. Man kan inte bara tala om skatter, utan man måste också ta hänsyn till det utomordentligt goda vinstläget som rått ett par år. Det är det ena.

Det andra är att Erik Holmkvist hela tiden uppehåller sig vid frågan: Vad kan regeringen göra, och vad kan de statliga företagen göra? Inte ett ord nämner han om de privata företagen. Det är ganska typiskt. Därför var det en välgörande avklädningsuppvisning av Erik Holmkvist och hans parti som Sten-Ove Sundström gjorde i sitt första inlägg. Sten-Ove Sundström kunde visa hur moderaterna gått emot regionalpolitiska satsningar i Norrbotten.

Var kommer de privata företagen in? Regeringen har gång på gång försökt få de privata företagen att göra satsningar i Norrbotten. Var finns i det läget Erik Holmkvist och moderaterna? Vi har satsat 50 miljoner i Malmfält Finans och 8 milj. kr. i Bothnia för att få privata företag att göra satsningar. I stället har jag sett – den kritiken upprepar jag – ett par stora företag som har åkt runt i Norrbotten och lovat stora saker, att bygga aluminiumverk i Piteå och järnsvampverk i malmfälten, och därigenom skapat förväntningar. Sedan har de bara sagt: Ärendena är inte aktuella, staten får ta hand om dem om den vill.

Jag har inte hört Erik Holmkvist och moderata samlingspartiet instämma i kritiken mot det mycket ansvarslösa sätt på vilket jag menar att dessa företag har hanterat sina Norrbottensbesök. Det vore intressant att någon gång få en signal ifrån de borgerliga om att också det privata näringslivet har ett ansvar för Norrbotten. Men aldrig någonsin får man från den sidan höra någonting om att även de privata företagen har ett ansvar i Norrbotten – bara att staten, regeringen och de statliga företagen har det. De statliga företagen har tagit sitt ansvar. Regeringen tar sitt ansvar och kommer att fortsätta att göra satsningar i Norrbotten.

Jag tvingas ge Per-Ola Eriksson bakläxa på samtliga tre punkter där han har fått svar.

Det första gäller utvecklingen. Vi för ingen arbetslöshetspolitik i Norrbotten, vi för en politik för utveckling. Mitt svar är fyllt med sådana insatser för Norrbotten. Det är en hopplös uppgift som herr Eriksson ställer sig inför när han tror att han skall kunna tala om för människorna i Norrbotten att den socialdemokratiska regeringen inte gör några insatser för Norrbotten. Han ansträngde sig till det yttersta med mytbildning och med att ge en felaktig beskrivning av läget.

Arbetslösheten i Norrbotten har minskat. Antalet sysselsatta är nu 4 000 fler än 1982, och det är ju det som har haft den största betydelsen för att minska arbetslösheten. Läser man den här statistiken så faller punkt nr 1.

Punkt nr 2: Regeringen har gett ett klart besked till Jokkmokks och Piteå

kommuner och till länsstyrelsen i Norrbotten. Beskedet är följande. Jag upprepar det igen; det står i interpellationssvaret: "Regeringen är beredd att medverka med regionalpolitiskt stöd till ekonomiskt sunda och bärkraftiga projekt som kan stärka näringslivet och sysselsättningen i våra kommuner." Räcker inte länsstyrelsens och industriverkets pengar till, så är regeringen beredd att ställa upp. Det är ett klart och tydligt besked, som jag gärna kan upprepa när jag besöker Norrbotten om någon vecka.

Britta Bjelle försöker på ett utomordentligt naivt sätt få mig att bekräfta att bara för att jag ger detta besked innebär det klartecken till 30 milj. kr. till Piteå. Hon tror väl inte att regeringen delar ut pengar hur som helst? Vi prövar varje ansökan, som måste vara företagsekonomiskt vettig. Jag har aldrig fortsatt med den där akutmottagningen, som jag förstår att Britta Bjelle har en viss förkärlek för. Den får hon söka hos partivännerna eller hos centern i banken framför sig. Det skall vara företagsekonomiskt vettiga och bärkraftiga projekt för att lokaliseringsstöd skall kunna utgå. Företaget skall ha utsikter till överlevnad – det kravet måste vi ställa på alla insatser.

Det föll mig in att Britta Bjelle personligen hade ett stort bokningsproblem, eftersom hon tog upp detta från riksdagens talarstol. Men uppgifterna blir inte mer korrekta därför att hon läser upp tidningsurklipp här i riksdagen. Jag upprepar: Uppvaktningen äger rum på industridepartementet den 8 april, och det går mycket bra att få en redovisning från den. Om Britta Bjelle vill ha en sådan, kan hon säkerligen få den så småningom.

Slutligen bakläxa nr 3 till Per-Ola Eriksson. Den gäller rymdpolitiken – helt felaktigt! Det är fråga om en proposition om en rymdsatsning på nästan 1 miljard kronor. Kirunas intressen är kraftfullt försvarade.

Delta i debatten om rymdpropositionen här i riksdagen, eller framställ en fråga eller en interpellation, så skall jag med nöje ta en rymddebat med herr Eriksson på den punkten!

Anf. 52 PER-OLA ERIKSSON (c):

Herr talman! Jag vidhåller mitt påstående, att medlen till det europeiska rymdsamarbetet på sikt kommer att minska. Där tycker jag regeringen spelar ett högt spel genom sin nugga inställning – det finns ju risk att man äventyrar högteknologiska satsningar i framtiden.

Att rymdpropositionen i övrigt innehåller för Kiruna positiva delar kan jag hålla med om.

Jag tolkar industriministerns svar på en av mina frågor så att han menar att facket, kommunalrådet i Piteå kommun och landshövdingen i Norrbottens län – tidigare regeringskollega till industriministern – har missuppfattat det besked som de fått från industridepartementet då det gäller konkreta industriprojekt till Piteå. Industriministern har möjlighet till ytterligare en replik, och då kanske vi kan få svar på frågan om dessa sarsade personer har missuppfattat det svar som de fått från industridepartementet.

Jag beskriver, herr industriminister, inte Norrbottens situation fel. Jag lever i den miljön och vet vilka problem som finns med utflyttning, arbetslöshet och en betydande nedläggning av verksamheter i de mest utsatta regionerna. Jag reser i länet precis varje vecka och träffar företagsledare.

kommunala och fackliga företrädare samt politiker. Och alla ger en mycket dystert bild av verkligheten.

Man kan förstås bolla med miljarderna som industriministern ibland gör beträffande vad som har skett. Men faktum kvarstår: under industriministerns ansvarstid som regionalpolitisk minister har Norrbotten minskat befolkningstalet med 3 000 personer. Det är ett mycket negativt resultat. Sten-Ove Sundström har efterlyst konkreta åtgärder. Han har tydligen inte läst de nummer av NSD där jag redovisade detta, men han kan gärna få höra det nu.

Vi har lagt fram förslag om regionalpolitiska åtgärder som på sikt skulle skapa en decentraliserad samhällsstruktur. Det är också viktigt att räkna upp länsanslaget. Norrbottens län har i dag bevisligen för litet pengar när det gäller länsanslaget. Många andra länsstyrelser har det också.

Vi måste lägga fast en befolkningsmålsättning som innebär att storstädernas andel av befolkningen långsiktigt skall vara oförändrad. Vi måste sprida teknik, satsa på teknisk utbildning och branschfrämjande åtgärder som tar hänsyn till de mest utsatta regionernas behov. Inte bara Kista skall vara centrum för teknikutveckling.

Vi måste öka stödet till utvecklingsfonderna, hemslöjden och hantverket. De nedsatta socialförsäkringsavgifterna skall komma de sämst ställda regionerna till del och inte en expansiv kustregion. Det skall gälla de kommuner som har de absolut sämsta sysselsättningssiffrorna och där man också har den sämsta konkurrenskraften. På den punkten sviktar inte centerpartiet.

Vi måste få en jordbrukspolitik som gör skäl för namnet. Vi måste få trafikpolitiska satsningar med en betydligt bättre insats för glesbygdsområdena än i dag. Och vi måste avskaffa löntagarfonderna, som i dag hotar att dränera glesbygden.

Anf. 53 ERIK HOLMKVIST (m):

Herr talman! Jag fick en del kommentarer och kanske också några svar på mina frågor av industriministern. Det är klart att detta har varit en jobbig debatt för industriministern, och jag kan förmoda att det kan vara skälet till att ett och annat svar uteblev. Men jag vill ändå ge några kommentarer.

En tiodubblad vinst har företagen fått sedan 1981, sade industriministern. Vilka företag? Det är inte de små och medelstora företagen i Norrbotten. Det är naturligtvis de stora exportföretagen som genom devalveringarna och dollaruppgången kanhända fått en sådan utveckling. Men de mindre och medelstora företagen i Norrbotten, som är de dominerande, har minsann inte fått några tiofaldiga vinster. Det är i stället tvärtom: deras lönsamhet har undan för undan blivit ett bekymmer, vilket har resulterat i att investeringarna och också nyanställningarna många gånger uteblivit.

Min fråga till industriministern gällde de statliga företagen. Industriministern säger att de privata företagen skall ta sitt regionalpolitiska ansvar. Men jag har ännu inte fått svar på vilka åtgärder de statliga företagen i Norrbotten redan vidtagit och kommer att vidta som innebär att man tar ansvar för de förändringar som kan komma att ske när konjunkturen vänder. Jag väntar

Prot. 1985/86:103
1 april 1986

*Om befolknings-
utvecklingen
i Skogslänen,
m. m.*

fortfarande på svaret, och det gör även de som är anställda i de statliga företagen i Norrbotten.

Jag ställde frågor inte bara om beredskapen inför en lågkonjunktur utan också om vilka svårigheter som vi skall försöka komma till rätta med och på vilket sätt då skogsråvaran minskar och domänverket drar ned sin avverkning. Jag frågade också hur vi skall klara av problemet med jordbrukets överlevnad i länet. Jag har inte heller fått svar av industriministern på frågan varför det skiljer så markant mellan industriministerns bedömning av framtiden när det gäller sysselsättningen och länsarbetsnämndens bedömning. Jag har inte heller fått ett svar, och det tycker jag att jag borde få, om industriministern är medveten om att företagen faktiskt har gått genom skattetaket, inte bara de enskilda inkomsttagarna.

Till sist, herr talman: En omflyttning av människor behöver inte alltid vara negativ. Men om den är ensidig och sker på grund av tvång är den aldrig positiv. Den omflyttning som skall ske i fortsättningen måste vi se till blir i högsta grad frivillig.

Andre vice talmannen anmälde att Sten-Ove Sundström anhallit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare inlägg.

Anf. 54 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag måste till Erik Holmkvist faktiskt få säga ett par saker. Jag har räknat alla hans frågor till mig, och de uppgår till över 20. Det här är inte 20 frågor klubb, utan en interpellationsdebatt föranledd av en interpellation som Per-Ola Eriksson har ställt.

Herr talman! Jag måste rekommendera Erik Holmkvist att ställa sina frågor till mig som riksdagsfrågor eller som interpellationer – så att jag får möjlighet att besvara dem – och inte ösa frågor från talarstolen. Det är omöjligt för mig att hinna bemöta alla dessa frågor. I sak klarar jag att svara på varenda fråga.

Jag beklagar att jag i hastigheten sade tiodubblad vinst, det skall vara fyrdubblad vinst. Det är bra att detta rättas till. Men det är ingen dålig vinstutveckling för de stora företagen. För de små företagen som helhet har det varit en mycket god vinstutveckling.

Mycket omfattande insatser har gjorts under de senaste åren för att stärka näringslivet och sysselsättningen i Norrbotten. Inget annat län har regeringen arbetat så mycket med som Norrbotten. Jag har noterat att de särskilda insatser som riksdagen på regeringens förslag beslutade om 1983 omfattade åtgärder för sammanlagt 4 miljarder kronor. Det är inte många av de regerings-sammanträden som jag har deltagit i då jag eller någon annan regeringsledamot inte har haft ett ärende om Norrbotten. Vid nästan varje regerings-sammanträde har man diskuterat insatser och ärenden som har gällt utvecklingen i Norrbotten. Insatserna har spämt över ett brett register av åtgärder. Jag menar att dessa satsningar har gett resultat. Verksamheten i de statliga basindustrierna har stabiliserats. Nya verksamheter och företag har startats, och en anda av optimism och framtidstro har vuxit fram i länet. Jag förstår inte att ni vill dölja det. Sten-Ove Sundström har talat om detta, och han är också Norrbottensriksdagsman.

Erik Holmkvist sade i sitt första inlägg, då han var litet mer generös, att man visst har en positiv utveckling i Norrbotten och att regeringens insatser har gett resultat. Jag gav honom beröm för det inlägget. Men Per-Ola Eriksson har av någon outgrundlig anledning svårt att beträffande sitt eget hemlän säga att utvecklingen går åt rätt håll. Det är en riksdagsledamots uppgift att företråda sitt hemlän och här i riksdagen ställa regeringen till svars i olika frågor. Men jag tycker ändå att det vore bra för länets egen utveckling – för människorna som bor och bygger i Norrbotten – om dess företrädare inte bara ständigt målar i mörka färger utan också beskriver länet som möjligt att utveckla och att leva i.

Andre vice talmannen anmälde att Erik Holmkvist anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare inlägg.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 1985/86:135 om befolkningsutvecklingen i skogslänen

Anf. 55 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Gunnel Jonäng har frågat mig

vilka åtgärder regeringen avser att vidta i syfte att förbättra sysselsättning och utveckling i skogslänen och motverka den alarmerande utflyttningen från dessa län.

vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att förbättra arbetsmöjligheterna för ungdomen i Gävleborgs län samt

vilka åtgärder regeringen avser vidta för att öka förvärvsfrekvensen bland män och kvinnor i Gävleborgs län.

Självfallet delar jag Gunnel Jonängs oro för befolkningsutvecklingen i skogslänen och i vissa län i södra och mellersta Sverige. Det finns emellertid också positiva sidor i utvecklingen. Antalet personer i arbete har ökat, medan arbetslösheten och antalet personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder minskat.

Under senare år har regionalpolitiken förstärkts, och den har också gett resultat. Sedan slutet av år 1982 har det regionalpolitiska stödet medverkat till över 13 000 nya arbetstillfällen i utsatta delar av landet, varav det stora flertalet i stödområdena. De regionalpolitiska anslagen har mer än fördubblats sedan budgetåret 1982/83. Regionalpolitiken har i ökad utsträckning inriktats på åtgärder för att främja kunskapsuppbyggnad och teknikspridning liksom produkt-, marknads- och företagsutveckling.

Stora insatser har i särskild ordning gjorts i regioner som drabbats av omfattande strukturomvandlingsproblem. bl. a. Norrbotten och Bergslagen. Satsningarna i Bergslagen berör också delar av Gävleborgs län.

Anslaget till Gävleborgs län för regionala utvecklingsinsatser har sedan budgetåret 1982/83 ökat från 15 milj. kr. till 33 milj. kr. innevarande budgetår, vilket är mer än en fördubbling.

Sedan den 1 juli 1982 har lokaliseringsstöd lämnats till 120 företag i länet

med sammanlagt 80 milj. kr. i bidrag och 70 milj. kr. i lån. Stödet beräknas ha medverkat till nyanställningar av närmare 700 personer. Dessutom har sysselsättningsstöd lämnats med 6 milj. kr. till företag i länet som ökat sin personal med sammanlagt 140 årsarbetskrafter. Dessa sysselsättningsciffror överlappar delvis varandra, men de visar med all tydlighet att det regionalpolitiska stödet har haft en god effekt.

Härutöver har särskilda insatser gjorts bl. a. i Sandviken och Söderhamn. I Sandviken har staten med regionalpolitiska medel medverkat till uppbyggnaden av ett verkstadstekniskt utvecklingscentrum knutet till institutet för verkstadsteknisk forskning. Centret syftar till att utgöra en länk för kunskapsöverföring från storindustrin till de mindre och medelstora företagen i regionen.

I Söderhamn har regeringen medverkat till bildande av ett investmentbolag med Korsnäs-Marma AB, Stora AB, KF Industri och SVETAB som ägare och ett totalt eget kapital på 30 milj. kr. Jag har deklarerat att regeringen också är beredd att medverka med regionalpolitiskt stöd till ett teknikcentrum i Söderhamns kommun.

Som jag redovisat har det gjorts och görs betydande insatser för att stärka näringslivet och sysselsättningen i skogslänen och i Gävleborgs län – insatser som också gagnar ungdomen och skapar förutsättningar för en ökning av förvärvsfrekvensen bland både män och kvinnor. Jag har mot den bakgrunden svårt att förstå fru Jonängs beskrivning att regeringen bedriver en politik som utarmar stora delar av vårt land. Det är, enligt min mening, en beskrivning som helt saknar täckning i verkligheten. Den falska beskrivning som fru Jonäng ger måste därför bero på antingen politisk illvilja eller en strävan att föra människor i Gävleborgs län bakom ljuset.

Även om regionalpolitiken förstärkts och utvecklats under senare år och också givit goda resultat gäller det emellertid nu att gå vidare för att ytterligare stärka slagkraften i de regionalpolitiska insatserna. Inom rege- ringskansliet, inom industriverket och i länen pågår för närvarande ett omfattande arbete för att utveckla de regionalpolitiska insatserna på olika områden.

Det gäller bl. a. åtgärder för att förbättra infrastrukturen i skilda regioner, t. ex. olika teknikspridningsprojekt, utbyggd forskning och högskoleutbildning samt investeringar inom kommunikationssektorn, åtgärder för att stärka samordningen mellan olika politikområden både på central och på regional nivå, åtgärder för att få till stånd en ökad decentralisering av arbetsuppgifter från de statliga centrala verken till länsstyrelserna och till verkens regionala myndigheter, åtgärder för att länka av expansionen inom privata tjänstesektorn från Stockholmsområdet till andra delar av landet, åtgärder för att främja utvecklingen inom turismnäringen i skogslänen och då främst i Norrlands inland samt åtgärder för att få utbildningen så inriktad och utformad att den kan stödja en positiv näringslivsutveckling i skilda regioner.

En utveckling av regionalpolitiken på dessa områden kommer att stärka näringslivet och sysselsättningen i skogslänen och då också i Gävleborgs län såväl för kvinnor och män som för äldre och yngre.

Anf. 56 ANDRE VICE TALMANNEN:

Då Gunnel Jonäng, som framställt interpellationen, anmält att hon på grund av utlandsresa är förhindrad att ta emot svaret, har medgivits att Gunnar Björk i Gävle får göra detta.

Anf. 57 GUNNAR BJÖRK i Gävle (c):

Herr talman! Jag vill först på Gunnel Jonängs vägnar tacka industriministern för svaret. Jag vill säga att det finns ett flertal positiva inslag i svaret, samtidigt som det naturligtvis i all sin ordrikedom saknar en hel del av substans.

Gävleborgs län är ett väldigt fint län med många positiva inslag, men det är tyvärr ett län som har de största regionalpolitiska problemen på länge. Länet har nu haft en stor befolkningsminskning tre år i följd. Folkminskningen 1985 var den kraftigaste i hela landet. Länet har under en följd av år haft kraftiga strukturförändringar inom näringslivet, vilket resulterat i hög arbetslöshet, utflyttning och minskning av befolkningen framför allt i åldrarna upp till 65 år.

Problemen hänger i hög grad samman med utvecklingen inom basnäringarna, främst järn- och stålindustrin. Sysselsättningen inom denna sektor har minskat kraftigt och beräknas göra det även i fortsättningen. För att länets basindustrier skall kunna vara konkurrenskraftiga internationellt krävs rationaliseringar och ökat kunnande. En mer högteknologisk produktion och förvaltning kommer att innebära krav på omskolning för en stor del av arbetskraften och en förskjutning mot längre utbildningar för nyanställda. Dessutom behövs stora insatser för att utveckla nya verksamheter som kompensation för de arbetstillfällen som försvinner.

För att få en positiv utveckling av näringsliv och sysselsättning har utbildning en nyckelroll. För ett län som Gävleborg med strukturella problem inom näringslivet, stor arbetslöshet och låg utbildningsnivå jämfört med riket i övrigt finns det starka regionalpolitiska skäl för en ökad satsning på utbildning.

Industriministern talar i sitt svar om utbyggnad av forskningen och högskoleverksamheten, men det är viktigt att detta också kommer till klart uttryck från regeringens sida i de propositioner som lämnas. Sanningen är den att man nu förebådar en minskad verksamhet när det gäller klassläroarbildningen. På den punkten rimmar kanske svaret litet illa med verkligheten.

I jämförelse med februari förra året var arbetslösheten ungefär oförändrad i Gävle, Nordanstigs och Bollnäs kommuner, lägre i Hofors, Sandvikens, Ockelbos och Ovanåkers kommuner samt högre i Söderhamns, Hudiksvalls och Ljusdals kommuner. De kommuner som har länets högsta relativa arbetslöshet upplevde alltså ett försämrat arbetsmarknadsläge den senaste tiden.

Antalet personer i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder uppgick i februari 1986 till 9 105. Det är ungefär 2 300 fler än under Fäldinregeringens tid i juni 1982. Även om man inte kan jämföra olika tider under året alltför mycket visar detta ändå en del om de debatter som vi hade före valen 1982 och 1985. Antalet arbetslösa var 7 100 i februari 1986. Det är naturligtvis en alldeles för hög siffra. Det hör till saken att nära 2 000 av de 7 100 arbetslösa

var under 25 år. Det är alltså en mycket stor andel ungdomsarbetslöshet i Gävleborg.

Under februari 1986 beviljades flyttningsbidrag till 228 sökanderesor, 102 anställningsresor, 132 starthjälp och 95 bohagstransporter. Detta visar på ett bra sätt, tyvärr, den regionalpolitik som nu förs. När Gunnel Jonäng uttalade sig kritiskt i sin fråga var det självfallet detta hon tänkte på, dvs. att den politik som nu förs är en flyttningspolitik som innebär att Gävleborg tappar friskt blod. Ungdomar flyttar alltså från Gävleborg tack vare de stödsatser som står dem till buds. Detta gör de i avvaktan på att det skall bli några satsningar gjorda i Gävleborg.

Under sin tid i opposition sade socialdemokraterna att arbetslösheten var den mest angelägna frågan för socialdemokratin. Hela valrörelsen 1982 i Gävleborg präglades av frimodiga uttalanden från socialdemokrater, som sade att det snabbt skulle gå att få ner arbetslösheten bara det blev en ny regering. Det talades ofta om katastrofsiffror och rekordarbetslöshet i Gävleborg. Det fanns t. o. m. uttalanden i valrörelsen som gjorde sken av att den arbetslöshet som man då hade var frukten av en medvetet förd politik. Man frågar sig i så fall vad som är grunden till dagens mångfalt större arbetslöshet?

Om vi jämför arbetslöshetssiffrorna för vårt län under regeringen Fälldins tid i juni 1982 med den nuvarande arbetslösheten, kan vi tyvärr konstatera att Gävleborg inte har haft någon större glädje av den nya regeringen. På den här punkten har regeringen i stället visat sig ganska kraftlös.

De uttalanden som industriministern gör i sitt svar till Gunnel Jonäng står i bjärt kontrast till den flyttningspolitik som regeringen nu medvetet för. Det krävs faktiskt mer än uttalanden. Då det gällt miljardsatsningar i andra delar av landet har det funnits pengar, och man frågar sig: Varför vill inte industriministern satsa på Gävleborg?

Anf. 58 HÅKAN STJERNLÖF (m):

Herr talman! Länsarbetsnämnden i Gävleborgs län har lämnat en redogörelse för den väntade utvecklingen under ett år framåt. Tråkigt nog nödgas man meddela att efterfrågan på arbetskraft kommer att försvagas och att arbetslösheten kommer att öka under 1986. Till detta skall läggas att Gävleborg med dagens utgångsläge kommer på tredje plats när det gäller den relativa arbetslösheten. Ungdomarnas arbetsmarknadsproblem kommer att öka, såvida de inte har passande utbildning eller erfarenhet. Också kvinnornas arbetslöshet beräknas öka.

Gävleborgs län är ett av de län som har de största regionalpolitiska problemen. Länet har haft en stor befolkningsminskning under tre år i följd. Problemen hänger samman med utvecklingen inom basnäringarna järn, stål, papper och massa. Sysselsättningen inom dessa branscher beräknas minska även i fortsättningen.

Vi har fått bevittna hur många krisregioner fått s. k. sysselsättningspaket av regeringen. Vi i Gävleborgs län skulle faktiskt också behöva ett sådant. Någon har t. o. m. talat om ett Sverigepaket. Ja, varför inte? Det kanske är något att fundera på.

Vad skulle då ett sådant paket innehålla? Jo, självfallet skulle det innehålla

generellt verkande åtgärder. Jag nämner några exempel: en skattepolitik som ger rättvisa och som innebär att åtminstone förmögenhetsbeskattningen vad gäller arbetande kapital elimineras, lagar och regler som kan förstås och efterlevas utan att man behöver tillgå juridisk expertis, ett slopande av löntagarfonderna – en generellt verkande åtgärd som skulle få stor regionalpolitisk betydelse – och en offentlig sektor som tilläts utsättas för konkurrens.

Riksdagen och regeringen kan således verka inom en mängd områden för att vi skall få den sysselsättning som är så betydelsefull. Ett samlat grepp inom nämnda områden skulle vara till hjälp när det gäller att släppa fram människors idéer, kunskaper, produktivitet och fantasi.

Ett Sverigepaket skulle således vara den satsning som skulle förbättra förutsättningarna för näringslivets utveckling. Självfallet förstår jag att det finns sådana regionala problem som måste lösas genom selektiva åtgärder. I fråga om sådana åtgärder skall hanteringen i mycket stor utsträckning ske på länsnivå, inom ramen för det samlade länsanslaget som för Gävleborgs del haft stor betydelse och som skulle ge möjlighet till mycket värdefulla insatser om det tilläts öka i betydande omfattning.

Regionalpolitikens mål har ju varit, och är fortfarande, att skapa förutsättningar för en balanserad befolkningsutveckling och att ge alla människor – oavsett var i vårt land de bor – tillgång till arbete, service och god miljö.

Om man vill nå det målet, finns det många vägar att gå. Allt behöver inte så att säga gå över stödhandboken. Såväl små, ibland till synes obetydliga, insatser som större och mera påtagliga insatser skall finnas med. Det kan röra sig om någonting så enkelt som att kunna ringa hem. Tillfällig överbelastning förekommer ju alltför ofta. Tåg som avgår och kommer i rätt tid är ett annat exempel. Timplånga tågförseningar gör att vi norrlänningar känner oss eftersatta. Den negativa inställningen till jord- och skogsbruket som betydande inslag för glesbygdens utveckling måste undanröjas. En sänkning av skogsvårdsavgifterna samt en översyn av jordförvärvslagen skulle göra det möjligt att förvärva mindre skogs- och jordbruksfastigheter. Därmed skulle också möjligheterna att få deltidsarbeten öka.

Utlokalisering av statlig verksamhet är en annan form av stöd till skogslänen. I Gävle har man haft enormt stor nytta av lantmäteriet, fastighetsdatabasen och byggforskningen. Alla förstår hur värdefullt det skulle vara med en lokalisering av verksamheter upp till Hälsingland.

I dag utgår motionstiden när det gäller två propositioner som har betydelse för mitt län, alltså för Gävleborgs län. Den ena propositionen handlar om Sveriges Radios framtid. När det gäller t. ex. regional TV skulle vi vilja ha en förstärkning av Gävle–Dala-regionen och att min länsdel Hälsingland knöts till Gävle–Dala-området och skildes från Sundsvall. Mittnyttområdet skulle således delas. Vi skulle känna mer samhörighet med länet på så vis, och det skulle ge en styrka informationsmässigt, nyhetsmässigt och kulturellt, både på riksnivå och på regional nivå.

Den andra propositionen handlar om grundskolläroverbyggnaden och innebär att vår högskola Gävle/Sandviken förlorar nuvarande klassläroverbyggnad. 228 utbildningsplatser försvinner därmed.

I länet finns en stark strävan att utveckla nya högskoleutbildningar inom

det tekniska och det ekonomiska området. Det är angeläget att de resurser som har stått till förfogande för klasslärarutbildningen nu får utnyttjas för dessa ändamål.

Utöver detta måste medel ur Bergslagspaketet komma vårt län till godo.

För att utveckla nya verksamheter som ersättning för arbetstillfällena som försvinner har högre utbildning stor betydelse. Det är nödvändigt att ställa om skogslänen inför de tekniska krav som kommer att uppstå i framtiden. Det fina med den nya teknik som växer fram är att många kvalificerade arbetsuppgifter kommer att kunna utföras även i glesbygder. Det är därför som det är så viktigt att få hjälp till utbildningen inom teknikområdet, vilket industriministern också talar om i sitt svar, och det är bra.

Anf. 59 OLLE ÖSTRAND (s):

Herr talman! Jag trodde att Gunnel Jonäng skulle vara här och ta emot detta svar i dag, men tyvärr är så inte fallet. Jag kan ändå inte undgå att citera några rader ur en artikel, som hon har skrivit i en lokal centertidning som kom ut i veckan, och det gäller regionalpolitiken. Hon skriver:

”Nu går Centern till offensiv på alla nivåer. Vi har alltid stått starka när det gällt regionalpolitiken och att försvara skogslänens rätt till utveckling och framtid.”

Ja, herr talman, mycket skall man höra. Jag tycker att även politiker skulle kunna iaktta någon sorts hederlighet när det gäller konsumentupplysning. Därför var det välgörande att lyssna på industriministern i debatten tidigare i dag, där han rätt ingående redogjorde för vad som hände med regionalpolitiken under de borgerliga regeringsåren och framför allt under den tid då centern hade ansvar för regionalpolitiken.

Jag skall komplettera litet med vad som hände lokalt inom Gävleborg. Först försämrades transportstödet för massa och papper, vilket drabbade massaindustrin vid Hälsingekusten. Sedan togs stödet för sågade trävaror bort för köpsågverken vid Norrlandskusten, vilket också hårt drabbade dessa sågverk. Våren 1982 lyckades vi i opposition återinföra transportstödet för sågade trävaror med hjälp av några kloka centerpartister från Norrbotten – en hette Filip Johansson.

Det föreslogs också att Söderhamn, Hudiksvall, Bollnäs och Ovanåker skulle lyftas ur stödområdet, men genom en uppvaktning inför arbetsmarknadsutskottet fick vi gehör för vårt krav att åtminstone Söderhamn skulle vara kvar inom stödområdet med de speciella problem som vi hade och som vi tyvärr fortfarande har.

Det kan vara lämpligt att påminna om detta när vi nu diskuterar regionalpolitik och får utstå en hård kritik för den förda regionalpolitiken – som jag inom parentes tycker har varit rätt framgångsrik. Vi har ändå fått en fördubbling av det regionalpolitiska anslaget under de senaste åren. Vi har fått ett nytt stöd för persontransporter. Vi har fått ett nytt stöd, som kallas hamntransportstöd och som kommer att gynna sjöfarten efter Norrlandskusten. Jag kan tala om för Gunnar Björk i Gävle, att vi under de senaste åren utöver ordinarie väganlag har fått över 300 miljoner i extra pengar för att satsa på vägutbyggnader i Gävleborgs län. Jag tycker att det är mycket

positivt. Vi har med andra ord aldrig byggt så många vägar i Gävleborgs län som vi gjort under de senaste åren.

Trots kraftiga förbättringar har vi ändå inte varit nöjda, utan vi har från socialdemokratiskt håll i länet tidigare krävt ett speciellt utvecklingsprogram för de regioner inom skogslänen som har drabbats speciellt hårt av skogsbrukets strukturrationalisering. Jag tycker att våra krav nu börjar ge resultat. Jag tycker att det svar industriministern har gett visar att det pågår ett mycket omfattande arbete för att öka och förbättra de regionalpolitiska insatserna. Vi ser exempelvis vad som pågår i Sandviken.

Eftersom jag själv inte kunde vara hemma i Söderhamn när industriministern kom och presenterade det lokala investmentbolag som får ett kapital på 30 milj. kr., vill jag passa på att från denna talarstol rikta ett personligt tack för denna medverkan. Jag är övertygad om att detta kommer att leda till positiva resultat inte bara för Söderhamnsregionen utan för hela södra Hälsingland.

Jag kan också notera av svaret att regeringen är beredd att satsa på infrastrukturer, bl. a. inom kommunikationssektorn. Då vill jag än en gång uppmana industriministern att försöka medverka också han till att vi nu får utföra de brobyggen över Ljusnan som är färdigprojekterade. Det skulle förbättra infrastrukturen inom hela detta område, samtidigt som en ny järnvägsbro skulle ge snabbare kommunikationer från Norrland och söderut. Det skulle naturligtvis vara mycket positivt för näringslivet uppåt Norrland att få snabbare kommunikationer. Detta skulle även skapa rätt många jobb. Arbetslösheten är tyvärr fortfarande hög i den här regionen.

Sedan noterade jag också att regeringen är beredd att satsa på forskning och högskoleutbildning i större utsträckning i framtiden. Det är vi mycket betjänta av i Gävleborgs län. Länsstyrelsen har nu gjort en utredning som visar att vi har låg utbildningsnivå och liten utbildningskapacitet. Därför skulle större insatser på det här området vara mycket välgörande för länets utveckling.

Anf. 60 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag ser drag i utvecklingen i Gävleborgs län som är litet oroande. En orsak till detta är att många delar av länet är starkt bundna till basindustrierna – här har vi skogsindustrin. Det är därför som vi på industridepartementet nu arbetar ganska mycket med just Gävleborgs län.

Insatserna i Söderhamn kommer att fortsätta. Bergslagsprogrammet berör den södra delen av länet. Någon gång i slutet av april är tid avsatt för att jag skall träffa företrädare för Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner och med dem diskutera dessa kommuners utveckling.

Jag vill gärna också önska den nye landshövdingen all framgång i sitt arbete. Jag tror att hans speciella företagsbakgrund kan komma väl till pass just för industrilänet Gävleborg.

Till den negativa utvecklingen i Gävleborgs län hör att nettoutflyttningen från länet ökade under 1985, och det är en motgång. Men till den positiva utvecklingen i länet hör ändå att arbetslösheten har minskat, inte så mycket men ändå något. Jag förstod att Gunnar Björk använde junisiffrorna i sin jämförelse. Om jag jämför årsgenomsnittet 1982 med årsgenomsnittet 1985

finner jag att det är en minskning av arbetslösheten sedan 1982. Dessutom har andelen personer i beredskapsarbete och i arbetsmarknadsutbildning minskat mellan åren 1982 och 1985. Lokaliseringsstödsverksamheten har, som jag sade i mitt svar, varit så till vida framgångsrik att den har gett 700 nya arbetstillfällen. Den har fortsatt att vara framgångsrik också under andra halvåret 1985. 20 företag i Gävleborgs län fick då pengar, och det skapade något över 100 nya arbetstillfällen.

Jag har nämnt länsanslagen, som har mer än fördubblats, jag har nämnt de särskilda satsningarna i Sandviken och Söderhamn, och jag är glad över de ord som sagts av samtliga talare från Gävleborg när det gäller just satsningarna på teknikspridning, teknikutveckling och utbildning.

Interpellanten tog särskilt upp ungdomars situation i länet. Den situationen är allvarlig av vad jag kan utläsa ur statistiken av antalet ungdomar i ungdomslag. En genomgång av arbetsmarknadsstatistiken visar att det bara är ett annat län som ligger på ungefär samma nivå som Gävleborg, nämligen Norrbottens län. Det är alltid svårt att se orsaken till att antalet ungdomar i ungdomslag är så stort. En hög andel ungdomar i ungdomslag kan samtidigt ses som uttryck för ett ambitiöst arbete från arbetsmarknadsmyndigheternas sida. Det är naturligtvis bättre att ungdomarna är sysselsatta i ungdomslag än att de går utan arbete. Men när det gäller Gävleborgs län finns det en förhållandevis hög arbetslöshet bland ungdomar i den här arbetsgruppen, och det bekräftar sammantaget att det är en besvärlig situation på arbetsmarknaden i länet.

Det skärper ytterligare kravet på en aktiv regional sysselsättningspolitik, och jag har i mitt svar redogjort för de förstärkningar av regionalpolitiken som gjorts under de senaste åren och också nämnt det arbete som pågår för att ytterligare stärka det regionalpolitiska arbetet på olika områden. Det kommer också att få effekt för Gävleborgs län.

Herr talman! Jag lovar att regeringen med stor uppmärksamhet kommer att följa utvecklingen i Gävleborgs län.

Anf. 61 GUNNAR BJÖRK i Gävle (c):

Herr talman! Jag vill tacka industriministern för en som jag tycker mycket seriös genomgång av de problem som vi har i Gävleborgs län. De drag som finns är oroande, och länsstyrelsen sade för något år sedan att en region som i industrisamhället har stora problem kommer att få det också i det nya teknologisamhället. Det tycks alltför mycket tyda på just i Gävleborgs län.

Det är bra att industriministern åker till Nordanstig och Hudiksvall och hör om de speciella problem man har där. Även jag ställer stora förväntningar på vår nye landshövding. När det sedan gäller industriministerns agerande i Gävleborg är det min förhoppning att han skall fortsätta med detta arbete. Jag vill gärna ge honom den elogen att han mycket väl kan förhållandena i Gävleborgs län, och jag hoppas på fortsatt bevakning av dem.

Olle Östrand gav en mycket positiv bild av socialdemokratisk flyttlasspolitik. Jag kan inte göra det. Det är riktigt att det anslås pengar till vägar, men man skall komma ihåg att det är nationella satsningar som görs på E 4 genom Gävleborgs län för att förkorta landet något i trafikhänseende. Det är väl i så

fall mer intressant att titta på hur det inomregionala vägnätet i Gävleborg får pengar.

Olle Östrands positiva beskrivning av regeringens satsningar står i bjärt kontrast till den debatt Olle Östrand förde här i kammaren före påsk. Möjligtvis har han drabbats av en minneslucka under påskhelgen. Det är bara tio dagar sedan det stod i tidningarna att han var mycket bekymrad över att han inte fick pengar till bron över Ljusnan, som han med kraft – och med rätta – har agerat för. Det är mycket angeläget att få pengar till den, men det är också ett konkret bevis på hur dåligt regeringen har följt upp de bekymmer vi har och på den njugethet som regeringen har visat inför konkreta projekt – det gäller också bron över Dalälven; det är en fråga som man länge har försummat.

Jag hoppas slutligen, herr talman, att Olle Östrand och socialdemokraterna från Gävleborg kommer att stödja de krav som ställs från länet när det gäller satsningar på högskolan för att förbättra forskningen. Jag har själv i dag lagt fram en motion om satsning på professorer i byggforskningsinstitutet för en ökad forskningskoppling till högskolan, och jag väntar mig naturligtvis att socialdemokraterna från Gävleborg kommer att stödja de kraven.

Anf. 62 OLLE ÖSTRAND (s):

Herr talman! Jag är naturligtvis bekymrad över utvecklingen i Gävleborg, Gunnar Björk. Det är ju därför jag deltar i den här interpellationsdebatten. Jag är inte nöjd. Men det framgick ju bl. a. av industriministerns senaste inlägg att man är medveten om de problem som finns inom länet och är beredd att genom olika åtgärder avhjälpa de problemen, och man har börjat. Vi har Bergslagen, vi har utvecklingen i Sandviken, och vi har nu fått ett ökat stöd till utvecklingen i Söderhamnsregionen. Jag förutsätter att regeringen fortsätter på den inslagna vägen. Fortsätter man på det här sättet kanske vi en dag har löst de regionalpolitiska problemen även i Gävleborgs län.

Men samtidigt vill jag än en gång poängtera vad som skedde när centerpartiet hade ansvaret för regionalpolitiken, Gunnar Björk. Då skedde ingenting. Det blev en minskning av de regionalpolitiska anslagen. – Det är viktigt att påpeka detta.

När det gäller bron över Ljusnan är det också viktigt att pengarna ändå stannar inom länet. Men vad jag nu vill att industriministern skall medverka till är nya pengar, inte bara till en landsvägsbro för 45 miljoner utan även till en järnvägsbro – då rör det sig om summor på kanske 70–80 miljoner. Det skulle bli en välgörande injektion – inte bara för Söderhamnsområdet utan för hela södra Hälsingland.

Så också något litet om utbildningen. Dels har vi, som tidigare nämnts, låg utbildningsnivå, dels har vi låg utbildningskapacitet, men framför allt har vi fel inriktning på utbildningen i Gävleborgs län. För budgetåret 1985/86 uppgår anslaget till högskolan i Gävleborg till 23,1 milj. kr. Av detta belopp avsätts endast 700 000 kr. till utbildning i tekniska yrken. Hela 18,5 milj. kr. går till utbildning i undervisningsyrken. Lokala linjer och enstaka kurser får 3,3 miljoner. Jag vill redan nu avisera att vi från Gävleborgs län kommer att begära ett sammanträffande med industriministern och utbildningsministern för att ta upp ett resonemang om, på vilket sätt vi skall kunna öka

Prot. 1985/86:103
1 april 1986

*Om befolknings-
utvecklingen
i skogslänen*

högskoleutbildningen i Gävleborgs län och på vilket sätt vi skall kunna ändra inriktningen på utbildningen så att den inriktas på de nya jobb som blir aktuella i framtiden.

Anf. 63 HÅKAN STJERNLÖF (m):

Herr talman! Jag har med glädje lyssnat till industriministerns resonemang om Gävleborgs län och den oro han uttrycker över detta län. Jag tycker att det är fint att man på departementet arbetar för vår sak.

Anf. 64 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag skulle något sammanfattat vilja upprepa vad jag i en tidigare debatt redovisade om det arbete som vi håller på med för att förstärka och utveckla regionalpolitiken, eftersom detta i så hög grad berör skogslänen och ett sådant län som Gävleborg.

Jag nämnde att vi arbetar på att förbättra infrastrukturen i skogslänen. Vi arbetar nu inom områdena utbildning och teknikspridning samt inom kommunikationssektorn. I dessa frågor kommer jag att återkomma till riksdagen vid ett senare tillfälle.

Statens industriverk arbetar på regeringens uppdrag med att ta fram ett underlag för åtgärder i syfte att styra expansionen inom de privata tjänstenäringarna från Stockholmsområdet till bl. a. skogslänen och stödområdena. Den diskussionen pågår ju också i denna del av landet på ett för närvarande mycket positivt sätt. Industriverket håller också på att ta fram ett underlag för åtgärder i syfte att stärka och utveckla turistnäringen i skogslänen, i första hand i de inre delarna av Norrland.

Vi försöker att ta fram fler industriprojekt som kan ge sysselsättning, som kan ge stabilitet åt en region och även komma till rätta med det ökande antalet konkurser som vi för närvarande har och en tid har haft när det gäller turistnäringen.

Ökade satsningar kommer att göras för att stärka forskning och utbildning och anpassa denna, så att den positivt kan stödja näringslivsutvecklingen i skilda regioner. Vi diskuterar för närvarande mellan industri- och utbildningsdepartementen den fråga som Olle Östrand tog upp, nämligen att utveckla satsningarna inom Uppsala högskoleregion, så att dessa täcker områden i Gävleborgs län, och då på områden som är intressanta för näringslivet i länet.

Vi skall anstränga oss ytterligare för att koppla samman regionalpolitik och utbildning. Vi har för närvarande i Sverige på gång ungefär 60–70 teknik- och utvecklingscentrum. Jag skulle vilja säga att våra mest kreativa miljöer i dag finns kring dessa utvecklingscentrum. De finns i dag samlade kring tekniska högskolor, högskolor och teknik- och utvecklingscentrum som vi har varit med och skapat med regionalpolitiska medel. Det är ett sådant centrum som jag vill att det skall åstadkommas i Söderhamn. Och som ni känner till har vi ju gjort en satsning i Sandviken och i Gävle.

Jag ser också bildandet av nya idé- och uppfinnarföreningar ute i regionerna som en viktig punkt i denna utveckling. På ett år har det faktiskt bildats ett sextiotal nya idé- och uppfinnarföreningar.

Samordningen mellan olika politikområden kommer att förstärkas, både

på central och på regional nivå. Jag lämnade här tidigare ett meddelande om att en särskild statssekreterargrupp från de berörda departementen har tillsatts under ledning av statssekreteraren i industridepartementet. Jag sade att det är helt omöjligt att med regionalpolitiska medel, med lokaliseringsstöd, ersätta de jobb som går förlorade till följd av beslut på andra sektorer, exempelvis inom försvaret, jordbruket och kommunikationssektorn. Genom bildandet av denna statssekreterargrupp vill vi möta de krav som sedan en tid tillbaka har rests på en ökad samordning.

Arbetet med att decentralisera arbetsuppgifter inom statsförvaltningen kommer att utökas. I den mån man anser att det också härvidlag är glädjande att få konkreta besked kan jag nämna att vi under denna vecka diskuterar den här frågan mellan civil- och industridepartementen.

Får jag till slut säga att förstärkningen och utvecklingen av regionalpolitiken måste ske på bred front. Det finns inga enkla lösningar, inga genvägar, utan vad det handlar om är att utifrån den nuvarande politiken och de nuvarande medlen effektivisera det regionalpolitiska arbetet på olika områden. Men jag vill gärna framhålla, och detta kan vara en eloge till de företrädare för Gävleborgs län som har deltagit i denna interpellationsdebatt, att just utbildningen – forskning, teknikspridning och teknikutveckling – är ett oerhört viktigt område inom regionalpolitiken. Detta har också en väldigt stor effekt för småföretagsutvecklingen och nyföretagandet. Jag tror att om vi kan satsa på den biten, kan vi skapa en stabilare grund än vad vi skulle kunna göra med kanske temporära insatser som genast kan ge ett antal jobb.

Jag ser situationen och utvecklingen i Gävleborgs län så, att det är sådana här insatser vi vill vara med och diskutera under de närmaste åren.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 1985/86:136 om befolkningsutvecklingen i skogslänen, m. m.

Anf. 65 Industriminister THIAGE PETERSON:

Herr talman! Görel Thurdin har frågat mig

- vilka åtgärder regeringen avser vidta i syfte att förbättra sysselsättning och utveckling i skogslänen och motverka den alarmerande utflyttningen från dessa län,
- vilka åtgärder regeringen avser vidta för att förbättra infrastrukturen i Västernorrlands län och därmed stimulera näringsliv och turism,
- vilka konkreta initiativ regeringen avser att vidta för att skapa en positiv utveckling i Västernorrlands län, samt
- om regeringen avser att tillsätta en arbetsgrupp för att utveckla en "Norrlandsstrategi".

Trots en betydande förstärkning av regionalpolitiken under de senaste åren noterades under förra året en försämring av befolkningsutvecklingen i skogslänen och vissa andra län. Regeringen ser allvarligt på detta. Samtidigt

är det viktigt att också se de positiva sidorna i utvecklingen med fler i arbete och sjunkande arbetslöshet.

Den förda regionalpolitiken har givit resultat. Sedan slutet av år 1982 har det regionalpolitiska stödet medverkat till över 13 000 nya arbetstillfällen varav huvuddelen i stödområdena. Insatserna för regionalpolitiska åtgärder har förstärkts. De regionalpolitiska anslagen har fördubblats under den senaste treårsperioden samtidigt som regionalpolitiken i ökad utsträckning inriktats på en förbättring av infrastrukturen bl. a. genom åtgärder för att främja kunskapsuppbyggnad och teknikspridning liksom produkt-, marknads- och företagsutveckling.

Särskilda insatser har gjorts i regioner som drabbats av omfattande strukturomvandlingsproblem. Det gäller exempelvis Norrbotten och Bergslagen.

Anslaget till Västernorrlands län för regionala utvecklingsinsatser har sedan budgetåret 1982/83 ökat från 25 milj. kr. till 45 milj. kr. innevarande budgetår – det är nästan en fördubbling.

Sedan den 1 juli 1982 har lokaliseringstöd lämnats till 160 företag i länet med sammanlagt 150 milj. kr. i bidrag och 210 milj. kr. i län. Stödet beräknas ha medverkat till nyanställningar av 1 000 personer. Dessutom har sysselsättningsstöd lämnats med 40 milj. kr. till företag i länet som ökat sin personal med sammanlagt 1 100 årsarbetskrafter. Dessa sysselsättningsciffror överlappar delvis varandra, men de visar med all tydlighet att det regionalpolitiska stödet haft en god effekt.

Till dessa satsningar skall läggas de särskilda insatser som gjorts i bl. a. Timrå och Ånge. När beslutet fattades om nedläggning av Gullfibers fabrik i Timrå beslutade regeringen om ett fempunktsprogram för sysselsättningskapande åtgärder i kommunen. För det första pekades Timrå ut som temporärt stödområde, för det andra tilldelades länsstyrelsen större resurser för insatser i Timrå, för det tredje anslogs medel till en lokal grupp för att stödja olika projekt för att stärka näringslivet i kommunen, för det fjärde medverkade staten till bildandet av ett investmentbolag i Timrå för att stötta nya företag och utvecklingsprojekt samt för det femte beslöts om frisläpp av investeringsfonder för investeringar i Timrå.

I Ånge har lantmäteriverket byggt upp en enhet för lagning av kartmaterial. Enheten kommer att ge sysselsättning åt ett tjugotal personer.

Som jag redovisat har det gjorts och görs betydande insatser för att stärka näringslivet och sysselsättningen i skogslänen och i Västernorrlands län.

Regionalpolitiken har således förstärkts och utvecklats under senare år och detta har också gett resultat. Det gäller emellertid nu att gå vidare för att ytterligare förbättra slagkraften i de regionalpolitiska insatserna. Inom regeringskansliet, hos statens industriverk och i länen pågår för närvarande ett omfattande arbete för att utveckla de regionalpolitiska insatserna på olika områden.

Det gäller bl. a. åtgärder för att förbättra infrastrukturen i skilda regioner, t. ex. olika teknikspridningsprojekt, utbyggd forskning och högskoleutbildning. Staten har stöttat ett antal sådana satsningar i Västernorrlands län med regionalpolitiska medel. Högskolan i Sundsvall/Härnösand har fått stöd för utvecklingsinsatser i anslutning till Industritekniskt centrum i Härnösand

liksom för att konkretisera ett projekt kallat Industrihögskolan i Västernorrlands län. Statens skola för vuxna i Härnösand har fått stöd till utrustning för utbildning inom vattenbruk. Stöd har också lämnats till Stiftelsen för Drifts- och underhållstekniskt centrum i Härnösand, liksom till Stiftelsen Sundsvalls utvecklingscentrum.

Vidare har jag förklarat att regeringen är beredd att också medverka med regionalpolitiskt stöd till uppbyggandet av ett teknikcentrum i Kramfors.

Arbete pågår vidare för att stärka samordningen mellan olika politikområden på både central och regional nivå. Inom regeringskansliet har nyligen tillsatts en regionalpolitisk samordningsgrupp mellan departementen. På länsnivån sker nu en ökad samordning mellan skilda sektorer bl. a. i syfte att stärka det regionalpolitiska arbetet.

Arbetet med att få till stånd en ökad decentralisering av arbetsuppgifter från de statliga centrala verken till länsstyrelser och verkens regionala myndigheter kommer att intensifieras från regeringens sida. Ökade ansträngningar kommer också att göras för att länka av expansionen inom privata tjänstesektorn från Stockholmsområdet till andra delar av landet.

Fru Thurdin tar speciellt upp turistnäringen. Denna har enligt min uppfattning betydande utvecklingsmöjligheter. Industriverket arbetar på regeringens uppdrag fram ett underlag för åtgärder för att stärka och främja turistnäringen i skogslänen och då främst i Norrlands inland. Utredningen skall vara klar i sommar.

Arbete pågår vidare för att i ökad utsträckning inrikta och utforma de samlade utbildningsinsatserna så att de kan främja en positiv näringslivsutveckling i skilda regioner.

En utveckling av regionalpolitiken på dessa områden kommer att stärka näringslivet och sysselsättningen i skogslänen och då också i Västernorrlands län.

Det arbete som nu pågår inom olika områden för att utveckla och effektivisera regionalpolitiken på central nivå och i länen bör – enligt min mening – drivas vidare i de former som det nu sker. Detta gäller regionalpolitiken såväl i ett nationellt som i ett landsdelsperspektiv. Jag ser mot denna bakgrund inte skäl att föreslå regeringen att tillsätta en arbetsgrupp för att utveckla en "Norrlandsstrategi". Detta hindrar naturligtvis inte att länen i norra delen av landet samarbetar i skilda regionalpolitiska frågor, något som för övrigt också redan sker i olika frågor.

Anf. 66 GÖREL THURDIN (c):

Herr talman! Jag tackar industriministern för svaret på min interpellation och för viljan att visa på konkreta åtgärder i mitt hemlän. Det kan dock vara av intresse att analysera vissa påståenden i svaret för att belysa det verkliga utgångsläget för skogslänens och Västernorrlands läns fortsatta utveckling.

Vi vet ju alla att statistik kan användas på många sätt. Industriministern har sin speciella teknik. Han jämför antalet förlorade arbeten före 1982 med antalet tillkomna arbeten efter 1982. När industriministern säger att 13 000 nya arbetstillfällen har tillkommit i skogslänen, varav 1 000 i Västernorrlands län, kan väl det vara riktigt. Men det är mycket väsentligt att samtidigt få veta att många arbetstillfällen har gått förlorade. Hur skall industriministern

annars förklara att utflyttningen pågår i ökande takt på grund av brist på arbete?

I det svar som jag har fått av industriministern står det att det var endast under förra året, dvs. 1985, som en försämring inträffade när det gäller befolkningsutvecklingen i skogslänen. Sanningen är den att det även då skedde en försämring, förutom under åren 1982, 1983 och 1984. Utflyttnings-siffrorna för de här tre åren visar att det från skogslänen flyttade 3 500 personer år 1983, 4 000 år 1984 och 4 500 under de nio första månaderna 1985. Sanningen blir då den att det har försämrats ända sedan socialdemokraterna tog över 1982.

I vårt län överstiger antalet döda per år antalet födda med 600. Födelseunderskottet är lika stort som nettoutflyttningen. Herr talman! Slutsatsen blir: Det räcker inte att bara minska eller stoppa utflyttningen, det måste också bli en inflyttning, och det snart. Vi vill faktiskt ge skogslänen en chans, och det är alldeles riktigt att vi behöver regeringens hjälp för det.

Jag frågade i min interpellation vilka insatser regeringen planerar för att förbättra infrastrukturen i Västernorrlands län. Jag fick inte något besked om vad som planeras beträffande t. ex. vägar, järnvägar och sjöfart. Med tanke på fördelningen av statsanslagen till vägbyggen kan jag förstå att industriministern inte tog upp det spørsmålet. Det är kanske inte många som vet att 150 miljoner av vägbyggnadsanslaget på 900 milj. kr. går till åtta län som täcker 65 % av Sveriges totala yta. Under sådana förhållanden förfaller vägarna i våra län till förmån för den s. k. storstadstriangeln i södra Sverige.

I Västernorrlands län får vi 6 milj. kr. av dessa 150 miljoner. Vi får alltså 4 % av dessa för att åtgärda vårt läns sämsta vägar, som även är landets sämsta vägar.

Herr talman! Det är ett faktum att Västernorrlands vägnät har påtagligt lägre bärighet, sämre lokal tillgänglighet samt högra olyckskvoter än riksgenomsnittet. Under tjällossningen, som kan pågå under en längre tid, avstängs regelmässigt 25–30 % av vägnätet, vilket medför problem för skogsnäring, jordbruk och övriga människor och företag i glesbygd. I vårt län klarar nära 17 % av vägnätet inte 8 tons axeltryck. I de fyra nordligaste länen finns 81 % av samtliga svenska vägar som inte tål detta axeltryck. En tredjedel av broarna i Västernorrlands län är undermåliga, och vi måste bitvis omdisponera transporter från E 4, t. ex. på grund av att Sandöbron inte klarar de tyngsta transportererna.

Allt detta betyder att vi inte har ens det mest elementära i vår infrastruktur, nämligen ett fungerande vägnät. Jag frågar därför industriministern: Hur skall vi då kunna utveckla vårt län?

Herr talman! Av industriministerns svar kan man tro att insatsen för Västernorrlands läns del varit betydande. Men exempelvis av de av STU beviljade medlen för teknisk utveckling tillföll endast 2,5 milj. kr., dvs. 0,38 % Västernorrlands län. Statsbidragen till beredskapsarbeten har förskjutits från Norrland till andra delar av landet. MoDo i Örnköldsvik fick helt nyligen 2,5 milj. kr. i avskrivningslån för en nystartad CTMP-produktion av massa, vilket utgjorde ca 1 % av den totala investeringen. Här går man ifrån principen att satsa på storföretagen.

Vi har i Örnköldsviks kommun Europas största pappers- och massakon-

glomerat. Till detta saknas industrispår, vilket är mycket anmärkningsvärt.

Det finns planer på att Göteborgs hamn skall ta hand om den totala utskeppningen av svenska skogliga exportvaror. Vad händer då med våra utländska hamnar? Sjöfart måste kunna bedrivas året runt, och därför krävs det att t. ex. en isbrytarflotta stationeras i Norrland, främst i Härnösand, där vi också behöver en sjöbefälsutbildning. Några beslut i positiv riktning på den punkten har vi inte fått se.

I södra Sverige skall nu statens industriverk satsa på ett pilotprojekt syftande till att förbättra kunnande och konkurrenskraft hos underleverantörerna. Då förstärker man ju ytterligare skillnaden mellan norr och söder i Sverige. Vi behöver ju även i Norrland kunnande och konkurrenskraft hos våra underleverantörer. Jag frågar därför: Varför kan vi inte ha sådana pilotprojekt parallellt i landet, både ett i norr och ett i söder, för att åtminstone inte försämra relationerna mellan landsändarna?

Anf. 67 PER-RICHARD MOLÉN (m):

Herr talman! Det har varit intressant att ta del av industriminister Thage Petersons svar på fru Thurdins interpellation. Inte med ett ord har jord- eller skogsbruket berörts, trots att dessa näringar spelar en så avgörande roll för att hålla bygderna runt omkring de stora tätorterna vid liv, liksom raden av de små samhällen som i dag mer än någonsin tidigare kämpar efter luft.

De norrländska jordbrukarna tyngs under de många reglerna, inte minst på skatteområdet och när det gäller jordförvärv, och utfallet av jordbruksförhandlingarna gör att ungdomarna tvekar att ta över och driva jordbruk i Norrland. Skogsbrukets problem är starkt kopplade till de problem som gäller för jordbruket. Men dessa områden kan förmodligen inte diskuteras av chefen för industridepartementet, eftersom de hör till andra departement.

Herr talman! Som utgångspunkt för mitt inlägg i denna interpellationsdebatt skall jag ta ett pressmeddelande som utgått från industridepartementet den 20 mars i år. Där står att statens energiverk skall utreda behovet av en lagstiftning i syfte att begränsa tillkomsten av nya omfattande elbehov inom industrin.

Detta meddelande är rena rama dynamiten, speciellt för Norrlandslänens elintensiva industrier. Om industridepartementet får som det vill, så skall avvecklingen av kärnkraften genomdrivas, vilket innebär att huvudsakligen den norrländska vattenkraften skall komma till användning för hela svenska näringslivet. Den ransonering som blir följd och de prishöjningar som den socialdemokratiska riksdagsmannen Per Olof Håkansson själv i en utredning helt nyligen tror kommer att ligga mellan 50 och 80 %, kommer att sätta det norrländska näringslivet på undantag.

Herr talman! Till Västernorrlands län har under de senaste 40 åren lokaliserats elintensiv industri, som sett fördelar i att komma nära den billiga vattenkraften. Gränges Aluminium kan inte bygga ut mer än vad man gör nu, eftersom eltillgången på sikt bedöms som osäker. Härnösands Grafitt kom till Härnösand därför att företaget i slutet på 1960-talet kunde erbjudas billig elektricitet. Hur kommer det att gå med detta företag om elpriserna höjs med 50–80 %? Hur kommer det att gå med MoDos utbyggnadsplaner i Husum, om man från industridepartementet går ut med signaler om lagstiftning mot

tillkomsten av ny elintensiv industriell verksamhet? Hur kommer utveckling och sysselsättning att påverkas för KemaNobels anläggningar i Ljungaverk och för Alby Klorat i Ånge kommun, om det som industridepartementet ser som framtiden för Sverige och Norrland blir verklighet? Eller är det meningen att alla industrier med stor elförbrukning i Norrland skall undantas och av regionalpolitiska skäl ges möjlighet att helt fritt bygga ut?

Nej, herr talman, industridepartementet bedriver en energipolitik som står klart i konflikt med regionalpolitiken. Vad skulle industriministern själv göra som verkställande direktör för en av Västernorrlands skogsindustrier eller som ansvarig för Gränges Aluminium? Kan det, med den energiframtid som regeringen arbetar för, vara klokt att sätta sig ned och planera investeringar och utbyggnader för 2000-talet i Västernorrlands läns basindustrier – när man så målmedvetet arbetar för ett Sverige i kronisk brist på el, där t. o. m. lagstiftning uppenbarligen skall vara ett nödvändigt inslag för att förmå industrin att styra över från energiintensiv till annan verksamhet? För det är ju det som åsyftas, eller hur? Då fråntar man inte bara Västernorrlands län utan även alla andra Norrlandslän en av dessa läns naturliga förutsättningar för industriell verksamhet, nämligen tillgången till billig el.

Vad har då industriministern i en sådan här situation för industriell verksamhet att komma med i stället för de tusentals arbetslösa ungdomar i Västernorrlands län som inte väntar på någonting annat än ett arbete i sitt eget län? Dagens energipolitik – den som regeringen står för – ger ett klart svar till dessa ungdomar: Flytta till regioner med inflyttningsöverskott, som Malmö-, Uddevalla- och Göteborgsregionerna, som den socialdemokratiska regeringen gödslar med pengar! Där kommer ni att hitta de framtidsindustrier som har lyckats finna verksamheter som inte kräver så mycket el.

Anf. 68 SVEN LUNDBERG (s):

Herr talman! Den här debatten har blivit något av lång dags färd mot natt. Men det är naturligtvis med tillfredsställelse som vi Norrlandspolitiker noterar ökat intresse och engagemang i de regionalpolitiska frågorna under de senaste dagarna. Inte minst, vill jag tillägga, är det glädjande att industriministern visar det stora engagemang som han verkligen gör i dessa frågor.

Sedan regionalpolitiken tillkom har den haft betydelse, i vissa fall stor betydelse, för många orter och kommuner i skogslänen. Ett exempel är Kramfors kommun i Västernorrlands län, där tidigare trä- och massaindustrin var den helt dominerande näringen. Genom nedläggningar som drabbat dessa näringar i Kramforsregionen har en ny industristruktur byggts upp med regionalpolitiska insatser, och nya sysselsättningar inom metall- och elektronikindustrimråden har till stora delar ersatt dessa näringar.

Herr talman! Fortfarande kvarstår stora regionala obalanser som regionalpolitiken hittills inte lyckats lösa. Det vill jag också understryka i debatten. Det är därför glädjande att regeringen nu aviserar fortsatta och delvis nya åtgärder för att åstadkomma ett bättre sysselsättningsläge i skogslänen. Jag vill peka på några av dessa åtgärder som jag anser kan bli av stor betydelse om de drivs med konsekvens och med en långsiktig inriktning.

För det första: En grundläggande och viktig insats är ambitionen att främja kunskaps- och teknikspridning till stödområdeslänen.

För det andra: En viktig insats är också beskedet om en fortsatt decentralisering av arbetsuppgifter från statliga verk och myndigheter till länsstyrelserna och till verkens regionala myndigheter.

För det tredje: En åtgärd som kan få betydelse är försöken att sprida den expanderande privata tjänstesektorn ut från Stockholmsområdet.

För det fjärde är det påbörjade arbetet med att samordna regionalpolitiken och att ha regionalpolitiska utgångspunkter på alla politikens områden en viktig förutsättning för att regionalpolitiken skall bli framgångsrik i framtiden.

Likaså är det av stor betydelse att insatser görs för att utveckla skogslänen, framför allt inlandskommunernas infrastruktur, t. ex. kommunikationerna, som redan påpekats i debatten, utbyggnaden av vägnätet i inlandet och utvecklingen av den industriella miljön.

I detta sammanhang vill jag ta upp ett problemområde som har sin betydelse men också utgör ett stort bekymmer för inlandets industriella miljö och beredskap. Det är den fortgående uttunningen av inlandets försörjningsstruktur genom nedläggningar och centraliseringar av mejerier och slakterier och genom att lokala småbagerier slås ut i konkurrensen av de stora industrierna inom bagerinäringen. Det är också allmänt känt att den här utvecklingen lett till en kvalitetsförsämring av våra livsmedel genom den storskaliga hanteringen och produktionen av våra livsmedel.

Herr talman! Det skulle vara intressant att få svar av Görel Thurdin, centerpartistisk politiker och nära lierad med bondekooperationen, på frågan hur hon ser på utvecklingen och om hon avser att medverka till att bondekooperationen tar sitt ansvar för inlandets försörjningsstruktur. Det är absolut nödvändigt för inlandets överlevnad att vi kan upprätthålla den strukturen.

Jag vill fråga industriministern om han genom några statliga upphandlingar, t. ex. försvarets upphandlingar, vill medverka till att inlandets försörjningsstruktur kan upprätthållas.

Till sist, herr talman! Västernorrlands län är ett fint län som vi är stolta över. Vi har bra folk och fin ungdom, som vi vill skall få chansen till jobb och till att stanna kvar i länet om den så vill.

Kammaren beslöt att förhandlingarna skulle fortsättas klockan 19.30.

14 § Anmäldes och bordlades

Propositionerna och skrivelsen

1985/86:115 Ändring i körkortslagen (1977:477)

1985/86:131 Den skattemässiga behandlingen av kostnader vid viss verksamhet i utlandet, m. m.

1985/86:134 Förmåner inom frivilligförsvaret

1985/86:143 Fortsatt valutareglering

1985/86:144 Ändring i vuxenutbildningslagen

1985/86:149 Reglering av priserna på fisk m. m.

Prot. 1985/86:103

1 april 1986

Meddelande om interpellationer

1985/86:154 Kommunal tjänsteexport

1985/86:155 Förslag till utsokningsregisterlag m. m.

1985/86:156 Redovisning av åtgärder för att säkerställa behovet av civila och militära piloter

1985/86:157 Stämpelskatten på aktier

15 § Anmäldes och bordlades

Skatteutskottets betänkande

1985/86:29 Vissa folkbokföringsfrågor m. m.

Utbildningsutskottets betänkande

1985/86:19 Anslag till studieförbunden m. m. (prop. 1985/86:100 delvis)

Arbetsmarknadsutskottets betänkanden

1985/86:10 Anslag till Arbetsmarknadsdepartementet m. m. (prop. 1985/86:100 delvis)

1985/86:11 Arbetsmarknadspolitiken (prop. 1985/86:84 och 1985/86:100 delvis)

Skatteutskottets betänkanden

1985/86:28 Vissa företagsskattefrågor m. m.

1985/86:34 Vissa mervärdesskattefrågor m. m.

1985/86:36 Tullen på trädgårdsprodukter m. m. (prop. 1985/86:60 delvis)

Anf. 69 ANDRE VICE TALMANNEN:

Efter samråd med skatteutskottets ordförande och vice ordförande har talmannen beslutat föreslå att skatteutskottets betänkanden 28, 34 och 36 får företas till avgörande efter endast en bordläggning.

16 § Meddelande om interpellationer

Meddelades att följande interpellationer framställdes

den 21 mars

1985/86:158 av *Britta Bjelle* (fp) till finansministern om skattskyldigheten för gåvor:

Våra svenska skatteregler tycks ha många offer. Ett av de senaste i raden är en 64-årig dam från Karlstad. I ett gåvobrev tillförsäkrades hon 101 aktier i ett värmländskt företag. Aktierna värderades 1977 till 140 000 kr. Emellertid kunde givaren inte återfinna aktierna, så hon fick dem aldrig. För att kunna fullborda gåvan måste de försvunna aktierna dödas innan nya utfärdades. Under den tid som gick medan de gamla aktierna dödades försattes givaren i konkurs. Eftersom aktierna inte hunnit bli överlämnade till damen återkrävdes de till konkursboet.

Trots att den 64-åriga damen alltså inte erhållit några aktier betraktas hon som skattskyldig. Hon har inte fått några aktier, men ändå kräver staten henne på omkring 64 000 kr. i gåvoskatt – pengar som hon inte har, utan varit tvungen att låna i bank för att kunna betala in till staten.

Rent juridiskt är detta korrekt eftersom det i 36 § i arvs- och gåvoskattelagen framgår att skattskyldighet inträder då handling innefattande giltig utfästelse om gåva överlämnats till mottagaren.

Moraliskt är det stötande att staten tar ut gåvoskatt på en gåva som rent faktiskt aldrig kommit till stånd. Vårt svenska skattesystem har blivit så krångligt och oöverskådligt att få, om ens någon, har en god överblick över dess samlade konsekvenser. Människor förstår inte skattesystemet och är därför helt i händerna på skattemyndigheterna.

Ärenden liknande det om den 64-åriga damen skapar misstro mot systemet. Det är en olycklig utveckling, eftersom den som inte förstår systemet måste ha tilltro till det för att vara lojal. Varje nytt ärende som pekar på att en lagstiftning för den enskilde kan ge en ur allmänhetens synpunkt omoralisk eller orättvis utgång borde föranleda en översyn av just de reglerna. Statens girighet på bekostnad av den enskildes olycka får inte bli en del av den svenska samhällsbilden.

Jag vill därför fråga finansministern:

Har finansministern för avsikt att låta se över bestämmelserna om gåvoskatt ur den aspekt som ovan relaterats?

1985/86:159 av *Ulf Adelson* (m) till statsministern om åtgärder för att främja den ekonomiska tillväxten:

En förutsättning för bibehållen och ökad välfärd är tillväxt i ekonomin. Det är emellertid inte bara fråga om ekonomiska siffror och tabeller. Bakom dessa döljs alla de mänskliga beteenden som utgör grunden och förutsättningarna för tillväxt. Politikerns uppgift är att se till att goda förutsättningar finns, men det är de enskilda människorna som skapar tillväxten – inte politikerna.

Sverige är i många avseenden ett bra land. Dess invånare har genom seklerna och genom tråget arbete och skaparkraft kunnat bygga en god grund för ett svenskt välfärdssamhälle. På många områden har emellertid de mänskliga drivkrafter som leder till tillväxt försvagats och omgärdats med hinder. Här skall bara ges några exempel.

- Skattesystemets utformning och det orimligt höga skattetrycket har medfört att det inte lönar sig med extra arbetsinsatser. Eventuell övertid tas nästan aldrig ut i pengar utan i ledighet. Bättre betalda jobb är sällan så eftertraktade att de stimulerar till rörlighet på arbetsmarknaden. För många går det inte längre att leva på sin lön, vilket har lett till den nu tilltagande nyfattigdomen och ökande socialhjälpköer.
- Etableringsbegränsning och etableringskontroll förhindrar människor att utöva yrken de har kompetens och intresse för. Regeringen har nyligen lagt förslag om utökad etableringskontroll inom restaurang- och transportbranschen. Finansministern har uttalat att enbart praktiska skäl talar

- mot en utvidgning till fler branscher redan i dag.
- Statliga och andra monopol innebär begränsning för människor att utöva de yrken de vill. Det medför risk för en sämre service till allmänheten än vad som annars skulle ha varit fallet. Offentliga bidragssystem har successivt lett till att enskilda alternativ har blivit färre eller försvunnit. Medborgarnas sociala skyddsnät har försvagats. Genom den nödvändiga hårda statliga utgiftsprövningen har även den offentliga servicen försvagats. Medborgarna utsätts därmed för en dubbel social nedrustning. I regeringsförklaringen antyds endast att människornas möjlighet att välja daghem, skola och läkare inom den offentliga sektorn skulle öka. Hur anges dock visligen inte.
 - Antagningssystemet till högskolan är utformat så att det för flertalet är bättre att skaffa sig s. k. arbetslivserfarenhet, vilken t. o. m. kan uppnås under frigång vid fängelsevistelse, än att förbereda sig för de högre studierna genom ökade och bättre kunskaper. Värdefull kompetens och initiativkraft riskerar härmed att gå förlorad.
 - Många forskar- och lärartjänster vid våra universitet och högskolor är obesatta eller upprätthålls av mindre kompetenta lärare och studenter. Lönerna är låga och utrustningen ofta omodern. Många institutioner är för sin forskning till största delen beroende av externa bidrag. En stor del av forskningen styrs genom politiska beslut och därmed ofta av det som för dagen anses intressant. Den fria forskning som är en oundgänglig förutsättning för att Sverige skall kunna vidareutveckla vår välfärd och hävda sig i den internationella konkurrensen riskerar därmed att undergrävas.

Det skulle föra för långt att här område för område ange alla de hinder som finns för människors möjligheter att skapa nya värden – hinder som omgärdar den enskilde och motverkar strävanden efter dynamik och tillväxt i ekonomin, vilket i sin tur är en förutsättning för bibehållen och ökad välfärd.

I regeringsförklaringen finns inte någonstans angivet vad regeringen avser att göra för att stimulera människors skaparkraft och vilja att ta ansvar i syfte att värna välfärden och ge förutsättningar för tillväxt och dynamik.

Mot bakgrund av vad som ovan sagts vill jag till statsministern ställa följande frågor:

1. Vad avser statsministern att göra för att öka människors möjligheter att utöva yrke inom den privata servicesektorn?
2. Vad planerar regeringen att konkret göra för att säkerställa människors möjlighet att välja bl. a. daghem, skola och läkare?
3. Avser regeringen att lägga förslag i syfte att underlätta för enskilda människor att av egen kraft ta ansvar för sig själva och sina familjer?
4. Vad planerar regeringen för att stimulera människor till extra arbetsinsatser och till att öka sina kunskaper?

1985/86:160 av Margit Gennser (m) till justitieministern om rättssäkerheten:

Meddelande om interpellationer

Den svenska juristkommissionen publicerade för några veckor sedan en rapport om rättssäkerheten i Sverige. I rapporten varnades för tilltagande tendenser till rättsosäkerhet. Senare decenniers ymniga och ofta dåligt beredda lagstiftning ansågs ha skapat betydande missförhållanden. Därför krävde man att regeringen föranstaltade om en genomgång av svensk lagstiftning.

Vilka krav måste då ställas på lagar, myndighetsutövning och domstolar för att rättssäkerheten skall anses vara tillgodosedd? Ett grundvillkor är förutsebarheten av en rättshandling. Har medborgarna inte möjligheter att förutse vilka rättsliga konsekvenser olika åtgärder leder till äventyras rättssäkerheten.

Vidare måste det juridiska systemet i en rättsstat handhas av ojäviga beslutsfattare. Saken som skall bedömas får inte direkt eller indirekt beröra beslutsfattarnas intressen. Beslutsfattarna – myndigheter och domare – måste således motsvara högt ställda krav på rationalitet, kunnsighet, rättvisa och ojävighet. Irrationalitet, inkompetens och godtycke i myndighetsutövning går tvärs mot rättsamhället i djupaste bemärkelse.

Den allomfattande välfärdsstaten, dvs. en stat som inte begränsar sin maktutövning till frågor som i första hand angår alla medborgare utan i stället hävdar att alla frågor angår alla, kan nå en tröskel – en farlig tröskel där statens maktutövning inte går att förena med rättssäkerhetens grundläggande krav. I en sådan stat kommer väl försvarbara minoritetsintressen lätt i kläm, eftersom en majoritet får allt större makt att till allt fler områden utsträcka sitt beslutsfattande. I en sådan stat måste statens regelsystem byggas ut alltmer. Regelsystemet blir till slut så omfattande att den enskilde får allt svårare att förutse följderna av olika handlingar. Samtidigt kräver handhavandet av de omfattande lagregleringarna en så stor myndighetsapparat att kunnsighet, kompetens och ojävighet blir allt svårare att upprätthålla.

Tillväxten av myndighetsutövande uppgifter har också ställt eller lett till ökande krav på effektivitet. I och för sig förståeliga effektivitetskrav äventyrar dock kärnan i en rättssäker myndighetsutövning, nämligen en tillförlitlig handläggning.

Som exempel på konflikter mellan effektivitetskrav och rättssäkerhet kan ses en tilltagande tendens, inte minst inom taxeringsområdet, att sträva efter organisatoriska mål exempelvis vid taxeringsrevisioner, som kan uttryckas som "miljoner kronor i yrkade skatteintäkter". Denna typ av organisatoriska målsättningar kan äventyra en ojävighet i vid bemärkelse.

Även på andra områden än skatteområdet har rättssäkerheten kommit i kläm på grund av svärdefinierbara sociala mål, mål som är färgade av välfärdsstatens strävan efter likförmighet. Uppmärksammade fall gällande omhändertagande av barn utgör exempel på detta, liksom det exempel gällande ett ansvarsärende som helt kortfattat refereras nedan.

Till det nu anförda kommer att välfärdsstatens allt vidare ambitioner helt följdriktigt leder till att rättsprövningen av en enskild medborgares rätt

tenderar att ta mycket lång tid. Mål som äventyrar medborgarens hela ekonomiska och/eller sociala existens kan kräva rättslig handläggning på fem år och längre tid.

För att belysa de tendenser till ökande rättsosäkerhet, som allt fler högt ansedda observatörer av den svenska utvecklingen har vittnat om, vill jag redogöra för två konkreta fall, som jag som riksdagsledamot kommit i kontakt med. Självfallet skall dessa endast uppfattas som konkreta exempel mot vilka det generella normsystemet skall tas upp till överväganden.

Det första exemplet gäller ett skattefall. Det andra ett ansvarsärende.

Ett företag startades 1946 av två kompanjoner inom arbetarskyddsbranschen. 1982 överläts aktiemajoriteten till ett amerikanskt företag. Den äldre av kompanjonerna sålde hela sitt aktieinnehav direkt, medan den yngre behöll hälften av sina aktier under en övergångstid, då han fortfarande skulle verka som VD i företaget. Köparen ställde som villkor för transaktionen att säljarna skulle avsäga sig sina pensionsrättigheter, som i bolaget tryggades genom kostnads- och skuldföring under rubriken "Avsatt till pensioner". Ett sådant krav kan betecknas som ett standardkrav vid överlåtelse av fämansföretag.

Avtalet verkställdes, och försäljningen av aktierna deklarerades som inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet. Att märka är att i köpeavtalet fanns en paragraf om bolagets skatter. En särskild anmärkning gällde återföringen "Avsatt till pensioner". Den skatt som då uppkom skulle bäras av bolaget.

Vid en taxeringsrevision 1985 yrkade taxeringsmyndigheterna att kompanjonernas köpeskilling för aktierna skulle betraktas som "intäkt av tjänst". Taxeringsmyndigheterna stödde sin framställan på allmänna synpunkter om att en gång avtalad pensionsrätt alltid måste utgå, oavsett om annat avtalats mellan de avtalslutande parterna. Ett civilrättsligt bindande avtal är enligt avtalsrättens grunder föremål för *fri partsdisposition*, såvida icke tvingande lagregler föreskriver annat. I detta fall saknas lagregler, som gör ändring eller upphävande av pensionsutfästelser omöjliga eller ogiltiga. En civilrättslig analys ger vid handen att parterna har rätt att själva disponera över utfästelserna och att träffa avtal om att låta dem upphöra. Ett sådant avtal är civilrättsligt fullt giltigt och skall, om inga särskilda omständigheter är för handen, också äga skatterättslig giltighet. Avlösen av pensionsskuld kan från ett bolags sida ske antingen genom köp av pensionsförsäkring eller genom överflyttning till annan vid nedläggning av rörelse. Överflyttningsfallen behandlas både i KL 28 § och i tryggandelagens 23. Av dessa lagrum framkommer att avlösen av pensionsskuld endast är en angelägenhet för det skattesubjekt som gjort pensionsutfästelsen och inte för den pensionsberättigade.

Rättssäkerhetsproblemet i det här fallet bottnar inte minst i det faktum att taxeringsmyndigheterna som drivit ärendet inte angett vilket lagrum som föranlett taxeringsändringen. Detta har inneburit att den skattskyldige över huvud taget inte fick information om hur myndigheterna resonerat.

Riskerna med en sådan här myndighetshandläggning är av två slag:

1. Den skattskyldige får utomordentligt svårt att försvara sin rätt.

2. I och med att skattemyndigheterna inte tvingas att med lagrum eller med hjälp av adekvata rättsfall motivera sina ställningstaganden sänks kvalitetskraven på deras arbete. Ett "allmänt tyckande" ersätter alltför lätt en tillfredsställande analys av lagstiftningen.

Det andra fallet gällde kritiserad förskrivning av vissa läkemedel samt handläggningen i hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd.

I Malmö gjordes 1980 av dåvarande stadsläkare en undersökning av läkares förskrivning av vissa narkotiska preparat. Undersökningen genomfördes bl. a. som stickprovsanalys.

Undersökningsresultatet gav vid handen att läkarna i Malmö skrev ut betydligt mer av denna typ av preparat än genomsnittet för landet. Jämförelser gjordes även med Stockholm och Göteborg. Undersökningen inriktades då på vissa läkare som stod för en stor del av de undersökta recepten. Bl. a. en psykiatriker utsattes för inspektion, och anmälan gjordes till ansvarsnämnden. Detta skedde 1980. I samband med inspektionen beslagtogs läkarens journalmaterial, som under avsevärd tid inte stod till den anmälda läkarens förfogande. Detta innebar att han under denna tid inte kunde upprätthålla sin praktik, till skada både för patienter och för hans yrkesutövning.

Efter tre års tid, 1983, kom ansvarsnämndens utslag. Läkarens rätt att förskriva vissa narkotiska preparat (A 11) drogs in. Ärendet JO-anmälades bl. a. på grundval av vissa brister i nämndens handläggning vad gäller protokollföring och jäv. Även den långa handläggningstiden påtalades.

Ärendet fördes vidare till kammarrätt och regeringsrätt. I december 1985 konstaterade regeringsrätten att det inte fanns fog för indragning av läkarens rätt till förskrivning av läkemedel.

Den ursprungliga utredningen hade en allvarlig brist: Den tog inte hänsyn till speciella förhållanden inom sjukvården i Malmö, förhållanden som förklarade att praktiserande psykiatriker tenderade att ha relativt stor förskrivning av psykofarmaka. Denna brist i utredningen hade inte fått de för läkaren ödesdigra följderna om hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd handlagt ärendet snabbare. Det kan inte från rättssäkerhetssynpunkt vara acceptabelt att en läkare hindras att utöva sitt yrke under fem år. Att detta har lett till personliga tragedier är inte förvånande.

I riksdagen skall vi inte diskutera enskilda fall, vilket hänger samman med att lagstiftningen i ett rättssamhälle skall ske utan att lagstiftarna känner till på vilka konkreta fall lagen skall tillämpas. Exemplet här utgör således endast en bakgrund, när jag ber att få rikta följande frågor till justitieministern:

1. Avser justitieministern att låta göra en översyn av det svenska rättssystemet i enlighet med den svenska juristkommissionens förslag samt mot bakgrund av de avgöranden i svenska rättsfall som träffats av Europadomstolen i Strasbourg?
2. Avser justitieministern att föreslå ett återinförande av tjänsteansvaret vid försumlig ämbetsutövning?
3. Avser justitieministern att vidta åtgärder för att minska tidsutdräkten när det gäller prövning av myndighetsutövning?

4. Avser justitieministern att vidta åtgärder i de fall myndigheters uppsättande av effektivitetsmål mera allmänt kommer i konflikt med rättssäkerheten?

den 25 mars

1985/86:161 av *Bengt Westerberg* (fp) till statsministern om åtgärder för att främja den ekonomiska tillväxten:

"För det första måste den ekonomiska tillväxten öka. --- En sådan utveckling kan på längre sikt endast åstadkommas genom att det svenska näringslivets konkurrenskraft bevaras och förbättras. --- Kampen mot inflationen måste därför ges hög prioritet.

Härutöver behöver en rad insatser för ökad tillväxt göras på andra områden. Det gäller åtgärder för att åstadkomma en större flexibilitet på arbetsmarknaden, förbättra utbildningssystemet, förstärka insatserna för forskning och utveckling, öka effektiviteten inom den offentliga sektorn, skapa ökad konkurrens och mindre byråkrati inom en rad sektorer samt förändra skattesystemet i en mera tillväxtbefrämjande riktning." (Finansplanen, s. 4-5).

Ovanstående citat ur finansplanen visar att regeringen i teorin har insett behovet av ekonomisk tillväxt och också något av vad som behöver göras för att åstadkomma denna tillväxt. I finansplanen saknades emellertid konkreta förslag om hur teorin skall omsättas i praktisk handling.

Folkpartiet lade in en partimotion i januari i år fram ett antal sådana förslag. Vi angav i fem punkter den inriktning av den ekonomiska politiken som bäst befrämjar en högre ekonomisk tillväxt.

Vi anser för det första att det är av grundläggande betydelse att slå vakt om marknadsekonomin. En ökad tillväxt kan aldrig kommenderas fram genom politiska beslut. Ytterst beror den på enskilda människors initiativ, kreativitet och arbetsvilja.

Politiska beslut kan emellertid både förbättra och försämra marknadsekonomin funktionsduglighet. Det är därför angeläget att undanröja sådana institutioner och regleringar som har negativa effekter på marknadens möjlighet att fungera smidigt.

Vi anser att de kollektiva löntagarfonderna bör avskaffas liksom prisregleringen och valutareglern. Dessutom måste en rad offentliga monopol avskaffas. Självfallet bör inte heller den "förhandlade inkomstpolitik" som SAMAK-rapporten beskriver tillåtas försämra det signalsystem som en väl fungerande marknadsekonomi med ett decentraliserat beslutsfattande förutsätter.

För det andra måste den ekonomiska politiken skapa förutsättningar för lägre inflation och lägre kostnadsökningar så att näringslivets konkurrenskraft kan stärkas. Detta kräver en stramare budgetpolitik än vad regeringen föreslagit. Regeringens misslyckande med inflationsbekämpningen beror till stor del på att man inte med tillräcklig beslutsamhet genomfört utgifts begränsningar utan i stället tvingats till plötsliga skatthöjningar.

Nödvändiga inslag i en politik som skall skapa mera gynnsamma förutsätt-

ningar för låga avtal och låga prisökningar är enligt vår mening ett automatiskt inflationsskydd i skatteskalen och en reformerad arbetslöshetsförsäkring.

För det tredje måste man, som finansministern själv skriver, "förändra skattesystemet i en mera tillväxtbefrämjande riktning". Eftersom det är enskilda människors initiativ som skapar tillväxt, måste enligt vår mening skatten på sådana initiativ sänkas.

Folkpartiet har föreslagit att marginalskatterna sänks så, att nästan alla får behålla åtminstone hälften av en inkomstökning eller ett extrajobb. Samtidigt måste marginalskattetaket sänkas till 70 %. Dessutom måste förmögenhetsskatten på arbetande kapital avskaffas.

För det fjärde måste företagens försörjning med riskkapital underlättas. Det svenska företagsskattesystemet bidrar i dag till att låsa in företagsvinster i de företag där de uppstår. Företags- och aktiebeskattningen måste därför ändras så, att möjligheterna ökar att få en rörlig kapitalmarknad.

Dubbelbeskattningen på företagets vinster bör på sikt avskaffas, och som ett första steg bör skattereduktionen för aktieutdelningar återinföras. Dessutom bör förmögenhets- och arvsskatterna sänkas och rörligheten på aktiemarknaden ökas genom att omplaceringar inom en aktieportfölj befrias från realisationsvinstskatt.

För det femte slutligen har vi föreslagit ett treårsprogram för att höja kvaliteten inom den högre utbildningen. Det förutsätter bl. a. bättre utrustning men också bättre möjligheter att rekrytera och behålla kompetenta lärare på högskolor och universitet.

Den 12 mars i år avslög riksdagen samtliga dessa krav om en tillväxtbefrämjande inriktning av den ekonomiska politiken.

Dagen därpå, den 13 mars, avlämnade statsministern sin regeringsförklaring, i vilken följande passus återfinns:

"Sveriges ställning som en ledande industrination måste hävdas genom tillväxt och förnyelse i såväl små som stora företag. En fortsatt ekonomisk tillväxt är nödvändig för att hävda sysselsättningen och minska underskotten. Regeringen kommer därför att lägga fram förslag om ytterligare åtgärder för att öka tillväxten."

Jag tolkar statsministerns ord som att regeringen nu är beredd att ompröva sin tidigare negativa inställning till en tillväxtbefrämjande ekonomisk politik.

Mot denna bakgrund vill jag fråga statsministern:

1. Är regeringen beredd att ompröva sin negativa inställning till de förslag folkpartiet fört fram för att öka den ekonomiska tillväxten?
2. Om svaret på fråga 1 är nej, vilka konkreta besked kan statsministern ge i fråga om andra åtgärder för att främja ekonomisk tillväxt?

den 26 mars

1985/86:162 av *Hadar Cars* (fp) till statsministern om Sovjets iakttagande av avtalet om mänskliga rättigheter:

Den 4 augusti 1985 hoppade två unga litauer från det sovjetiska fartyget

Prot. 1985/86:103
1 april 1986

Meddelande om frågor

MN 0606 i vattnet utanför Öland och sökte simma i land. Fartyget befann sig då på svenskt territorialvatten.

En av flyktingarna, Alfonsas Sakauskas, klarade sig. Han kom i land och har begärt och fått asyl i Sverige.

Den andre, Vladil, fångades på svenskt vatten upp av en livbåt som satts i sjön av besättningen på MN 0606. Enligt uppgift avtjänar Vladil nu ett tolvårigt fängelsestraff i Sovjet för sitt flyktförsök.

Den sovjetiska kaptenens och besättningens handlande var ett klart brott mot svensk lag. Ändå gjorde de lokala svenska myndigheterna inget för att bistå Vladil. Inte heller gjordes försök att kvarhålla det sovjetiska fartyget i syfte att få Vladil frisläppt.

Vad vi måste konstatera är, att en flykting som befann sig i Sverige – för dit måste territorialvattnen kring Öland räknas – har infångats av utlänningar och med våld utförts ur landet.

Det inträffade bör påtalas av statsministern i hans samtal i Moskva med sovjetiska ledare. En rimlig önskan är att Vladil ges möjlighet att lämna Sovjetunionen.

Jag vill inför statsministerns resa till Moskva framställa följande frågor till statsministern med önskan om att han måtte besvara dessa efter sin återkomst från Moskva:

Tog statsministern i Moskva upp frågan om händelserna utanför Öland i augusti 1985? Vad blev i så fall resultatet av dessa och andra samtal om mänskliga rättigheter som statsministern fört med de sovjetiska ledarna?

17 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 25 mars

1985/86:440 av *Börje Stensson* (fp) till kommunikationsministern om tillgången på blyfri bensin i glesbygd:

Det finns omkring 700 s. k. drivmedelsanläggningar i mer eller mindre utpräglad glesbygd – ofta i kombination med en lanthandel. Säkerligen blir det problem att ekonomiskt klara en ombyggnad inför övergången till blyfri bensin vid halvårsskiftet 1987. Det är viktigt att kunna upprätthålla bensinförsörjningen i en glesbygd, både för att undvika långa resor för bensinköp och – minst lika viktigt – för att vidmakthålla dagligvaruhandeln i glesbygd.

Med hänvisning till ovanstående vill jag fråga statsrådet:

Vilka åtgärder är statsrådet beredd vidta för att blyfri bensin skall kunna tillhandahållas i glesbygden?

den 26 mars

Prot. 1985/86:103
1 april 1986

Meddelande om frågor

1985/86:441 av *Maria Leissner* (fp) till finansministern om försäljningen av Pripps Bryggerier AB:

Vilka motiv ligger bakom beslutet att sälja det statligt ägda företaget Pripps?

1985/86:442 av *Maria Leissner* (fp) till industriministern om Procordias förvärv av Pripps Bryggerier AB:

Vilka skäl, industripolitiska eller andra, ligger bakom beslutet att låta Procordia köpa Pripps?

den 1 april

1985/86:443 av förste vice talman *Ingegerd Troedsson* (m) till finansministern om avdragsbegränsningarna vid inkomstbeskattningen:

I höstas meddelade finansministern att några ytterligare avdragsbegränsningar under innevarande valperiod inte skulle äga rum.

Anser finansministern att detta uttalande stämmer med förslagen i proposition 1985/86:130, som bl. a. innebär att den särskilda rätten till kvittning mellan underskott i villa och kapitalinkomst slopas?

1985/86:444 av *Sten Svensson* (m) till industriministern om byggmaterialindustrins konkurrenskraft:

Regeringens proposition 1985/86:140 om vissa inkomstförstärkningar på statsbudgeten m. m. innebär på grund av orimligt höjda energiskatter förödande konsekvenser för betydelsefulla delar av svensk byggmaterialindustri.

Svensk cement- och kalkindustri är den största individuella användaren av kol i Sverige. Förbrukningen är ca 300 000 ton per år.

Skatten på kolbränslen är redan i dag 140 kr. per ton. I den aktuella propositionen föreslås en ökning till 305 kr. per ton. För cementexporten, som 1985 utgjorde en fjärdedel av den svenska cementproduktionen, motsvarar skatten 20 % av saluvärdet.

Följden av regeringens föreslagna punktskatt på kol kan bli omfattande neddragningar eller fabriksnedläggelser. Flera hundra arbetstillfällen är därmed hotade. Den samlade effekten av regeringsförslaget och tidigare pålagor innebär en ökad skattebelastning av ca 65 milj. kr. per år under de senaste fyra åren.

Jag vill med anledning härav fråga industriministern:

Är industriministern beredd att vidta åtgärder för att förhindra en försvagning av den berörda byggmaterialindustrins konkurrenskraft?

1985/86:445 av *Daniel Tarschys* (fp) till statsrådet Bengt Lindqvist om statens stöd till skolbarnomsorgen:

I proposition 1985/86:152 om fritidshemsverksamheten har regeringen

föreslagit vissa förändringar av statens stöd till skolbarnsomsorgen. Propositionen saknar emellertid uppgifter om förslagets statsfinansiella och kommunalekonomiska effekter. Med anledning härav skulle jag sätta värde på att – gärna före motionstidens utgång – få svar på följande två frågor:

1. Vilka är enligt regeringens bedömning de statsfinansiella konsekvenserna av det framlagda förslaget?
2. Varför har denna bedömning inte redovisats i propositionen?

1985/86:446 av *Gunnar Hökmark* (m) till justitieministern om regeringens prövning av besvär över datainspektionens beslut:

I samband med en pressträff i anslutning till den konferens om forskning och integritet som på regeringens inbjudan avhölls den 20 mars, antyde justitieministern att regeringen i sin prövning av besvär över datainspektionens beslut gör en vidare bedömning än vad datainspektionen kan göra.

Datainspektionen har i sitt beslutsfattande att tillämpa datalagen. Mot denna bakgrund vill jag fråga justitieministern om regeringen fattar beslut i besvärssärenden avseende datainspektionens beslut mot någon annan grund än den datalagen ger.

1985/86:447 av *Ingela Mårtensson* (fp) till utbildningsministern om statsbidraget till Göteborgs botaniska trädgård:

I våra större universitetsorter Uppsala, Lund, Stockholm och Göteborg finns botaniska trädgårdar. Alla utom den i Göteborg är knutna till staten. I Göteborg har kommunen huvudansvaret. Genom ett avtal från 1961 har dess botaniska trädgård fått ett årligt stöd – ca 25 % av driftkostnaderna.

År 1962 sade staten upp avtalet, och sedan den 1 juli 1985 råder ett avtalslöst tillstånd. Detta är högst otillfredsställande för alla inblandade parter. Förhandlingar har sedan i somras pågått av och till.

Statens förhandlingsnämnd har erbjudit Göteborgs kommun 120 000 kr. per år – jämfört med 2,8 milj. kr. år 1985. Lund, Stockholm och Uppsala fick 1983 mellan 2,7 och 4,6 milj. kr. i statliga bidrag. Då bör betänkas att Göteborgs botaniska trädgård är den mest allsidiga universitetsträdgården av dessa fyra.

Vad har utbildningsministern gjort för att få till stånd ett avtal på rimlig bidragsnivå för Göteborgs botaniska trädgård?

1985/86:448 av *Britta Bjelle* (fp) till finansministern om småföretagarnas arbetsgivaransvar:

I november förra året gick Elof Hjortberg som en symbol genom pressen för Krångelsveriges konsekvenser. Finansministern bjöd in Elof Hjortberg till finansdepartementet för att gå igenom hans ärende. Efter denna genomgång lovade finansministern en ny skattelagstiftning för småföretagare med klarare regler för deras arbetsgivaransvar. Denna nya lagstiftning

skulle föreläggas riksdagen redan i januari. Eftersom någon sådan ännu inte kommit vill jag fråga finansministern:

Blir det någon ny lagstiftning om småföretagarnas arbetsgivaransvar?

Prot. 1985/86:103
1 april 1986

Meddelande om frågor

1985/86:449 av *Jan-Erik Wikström* (fp) till statsrådet Bengt Göransson om ledningsfunktionen vid historiska museet:

Enligt uppgifter i pressen har chefen för historiska museet sagt upp sin tjänst, med hänvisning till att han i den nuvarande organisationen icke har den självbestämmanderätt som måste tillförsäkras ledningen för ett centralmuseum av den storlek som historiska museet är.

Historiska museets ställning har diskuterats i många sammanhang genom åren. När nu frågan om museets ledning ställs på sin spets är det angeläget att kulturministern redovisar sin inställning till frågan om museets organisation och ledningsfunktion.

Med hänvisning till det anförda vill jag fråga statsrådet Bengt Göransson:

Avser statsrådet att föreslå någon förändring av ledningsfunktionen vid historiska museet?

1985/86:450 av *Sten Andersson* i Malmö (m) till statsrådet Bengt K. Å. Johansson om lönerna till direktörerna i löntagarfonderna:

Under den debatt som föregick genomförandet av löntagarfonderna använde fondförespråkarna som ett argument, att fonderna skulle ha en dämpande effekt på lönekraven.

Nyligen har omtalats att fonddirektörer som lön kan erhålla 800 000 kr. om året, vilket t. ex. är ungefär 2,5 gånger mer än vad statsministern har i lön.

Finns det några direktiv till löntagarfondsstyrelserna avseende lönen till fonddirektörerna?

Om inte, är statsrådet beredd utarbета sådana?

1985/86:451 av *Nic Grönvall* (m) till statsministern om informationen om beslutsunderlaget för regeringens propositioner:

I den s. k. varvspropositionen (1985/86:120), å regeringens vägnar under-tecknad av industriministern, hemställer regeringen att riksdagen måtte anvisa 950 milj. kr. till Svenska Varv AB som kapitaltillskott.

Propositionen innehåller ingen annan underbyggnad av det yrkade beloppet än att föredragande statsråd hänvisar till ett brev från VD i Svenska Varv AB, vari denne begär 1 075 miljoner från ägaren – staten, med hänvisning till förluster som hävdas ha uppkommit 1984 eller tidigare. Den akt i saken som industridepartementet gjort tillgänglig för näringsutskottet lämnar ej vägledning i frågan om varför Svenska Varv AB behöver just 950 milj. kr.

Riksdagen saknar således möjligheter att bedöma grunderna för ett betydande anslagsäskande från regeringen.

Prot. 1985/86:103
1 april 1986.

Meddelande om frågor

Anser statsministern att varvspropositionens underlagsredovisning är tillfredsställande?

Om så inte är fallet, vilka är – enligt statsministerns uppfattning – minimikraven på information om beslutsunderlag i regeringens propositioner?

1985/86:452 av *Nic Grönvall* (m) till statsrådet Birgitta Dahl om ett eventuellt förbud mot viss planering för alternativa energikällor:

Enligt uppgifter i pressen och i radion avser energiministern att genom lagstiftning tvinga medborgare i Sverige till att avstå från att diskutera, att studera eller att planera för alternativa energikällor i förhållande till hittillsvarande riksdagsbeslut i energifrågor.

Är detta riktigt, och när kan propositionen väntas?

1985/86:453 av *Hugo Hegeland* (m) till statsrådet Birgitta Dahl om ett eventuellt förbud mot ytterligare kärnkraftsbyggen:

Enligt uttalande av statsrådet Birgitta Dahl i riksradians program Kanalen den 25 mars kommer statsrådet att omedelbart förbereda en proposition till vårriksdagen om förbud mot ytterligare kärnkraftsbyggen inkl. förprojektering. Med anledning härav vill jag fråga:

Avser statsrådet att till vårriksdagen lägga fram en proposition om förbud mot ytterligare kärnkraftsutbyggen inkl. förprojektering?

1985/86:454 av *Hans Petersson* i Hallstahammar (vpk) till statsrådet Mats Hellström om vapenexporten till Indien:

Det har nu offentliggjorts att Indien har tecknat en mycket stor order med Bofors för leverans av avancerade vapensystem. Vid tidigare debatter om svensk vapenexport har utrikeshandelsministern deklarerat att den debatterade exporten är en följd av tidigare tecknade avtal om leverans av krigsmateriel och att leveranserna måste fullföljas.

Mot bakgrund av ovanstående vill jag fråga:

Har den svenska regeringen lovat att fullfölja leveranserna till Indien av haubitsar och ammunition även om t. ex. konflikten med Pakistan utvecklas till öppet krig?

18 § Kammarén åtskildes kl. 17.55.

In fidem

BERTIL BJÖRNSSON